

FO: Stutt Forkláring, Sandoyar Sýsla

Hesin tekstur er reinskrivað eftir fotografiium av upprunaskjølum, sum eru at finna í Amtsarkivinum á Landsskjalasavninum.

Tá Amtið fekk sendandi hesar "Indberetninger", bleiv merkt niðast á fyrstu síðu, tildømis: F.A. J. Litr. V No. 788, sum merkir Færøe Amt Journal, Litra (bókstav) V, Nummar 788. So er hetta skjal at finna í eskju/pakka V, har sakirnar liggja í nummarordan. Nøkur skjøl eru ikki (longur) at finna har, men ofta ber til at finna kopi í Sýsluarkivinum, sum førði eina protokol við avstiftum av sendum brøvum. Nøkur eru so funnin har, og tey eru í mínari avskrivt merkt: Kopibog.

Frágreiðingarnar hava sum oftast niðast nakrar reglur um hvør ið móttakarinn er: Amtmaðurin, ofta við øllum titlum og 'høivelborne oafr. Hetta er stytt til merki > og eftirnøvnid á amtmanninum.

Transskriberingin respekterar ta upprunaligu rættskrivingina og gamlar stavimátarnar. Fram til umleið 1880 eru opriginaldokumentini skrivaði í gotiskari hondskrift, so fer man yvir til at brúka tað latínska (romanska) alfabetið. Av praktiskum grundum havi eg brúkt teknini 'ø' og 'y' har original-dokumentini brúka ó, ö ella ý. Persón- og staðanøvn eru oftast skrivaði við latínskum, hetta er víst við at kursivera nøvnini.

Reglulongdin er redigerað, soleiðis at stuttu reglurnar á hondskrivaðu dokumentunum, her eru skrivaðar heilt út. Soleiðis verður nógv pláss spart, men meiningin verður ikki broytt.

Hvør frágreiðing hevur ein inngang, sum at kalla er tann sami á hvørjum hálvári. Hesin inngangur er, sum oftast, styttur í endurgevingini, og hetta er merkt við ..., ella í støðum bara lopin um, tí einki innihald er í hesum. Sama er við teim seinastu punktunum, um 'uorden' og 'mærkeligt', har tað í flestu førum einki er at greiða frá.

Viðmerkingar annars eru skrivaðar í kursiv og merktar við //. Víst verður annars til 'Dokumentation', sum er galdandi allar 'Indberetninger'

Dokumentreferenca:

Guttesen, Rolf(edit.) (2010): **Sandøe Syssel Forfatning. Indberetninger fra Sysselmanden i Henhold til Amtsordre af 23. November 1830, ver. 4.1.** Internet dd.mm.yy, <History.fo>

Rolf Guttesen 13.09.2010

DK: Kort Forklaring, Vaagøe Syssel

Teksten er renskrevet efter fotografier af originalerne, som findes i Amtsarkivets samlinger på Landsarkivet i Tórshavn

Når Amtet modtog Indberetningerne, blev de forsynet med en pladsanmærkning nederst på første side. Ex.: F.A. J. Litr V No. 778, som står for: Færø Amts Journal, Litra V, sagsnummer 788. Dokumentet findes så i pakke V, hvor sagerne skal ligge i nummerorden. Nogle dokumenter er ikke at finde her længere, men kan så findes i afskrift eller kladde i Sysselarkivet. Her havde man en protokol med afskrifter, hvor mine afskrifter har øverst: Kopibog.

Indberetningerne har som regel sidst i dokumentet en anmærkning om, hvem modtageren er: Amtmanden med alle titler og høflighedsfraser. Her er det forkortet til > og amtmandens efternavn.

Transkriberingen respekterer den oprindelige retskrivning og stavemåde. Frem til 1880'erne er originalerne i gotisk håndskrift, derefter overgår man til lantinsk(romansk) alfabet.

Af praktiske grunde har jeg brugt tastaturets ø i stedet for ó eller ö, som håndskriften har. Og ý er gengivet som y. Person- og stednavne er i som regel skrevet med latinsk alfabet, som er gengivet i retskrivningen med kursiv skrift-

Linjelængden er skrevet helt ud, og er ikke saa kort som i originalen.

De faste formularer i indledningen til hver rapport er som regel gengivet i forkortet form eller til tider helt udeladt, da informationsindholdet er meget lille. Signaturern ... antyder forkortelser. I nogle tilfælde er en kommentar indføjet, disse er mærket med //.

/ Iøvrigt henvises til 'Dokumentation', som gælder samtlige 'Indberetninger'

Dokumentreference:

*Guttesen, Rolf (edit.) (2010): **Sandøe SysselsForfatning. Indberetninger fra Sysselmanden i Henhold til Amtsordre af 23. November 1830, ver.4.1**, Internet dd.mm.yy., <History.fo>*

Rolf Guttesen 13.09.2010

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1830

Indberetning

Om *Sandøe* Syssels Forfatning i afvigte Sommer og Høst.

Særdeles Mærkværdigt eller Usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen.

I alle Bøygdelauge her i Sysselet har Grasseret en Syge, som formenes at have været en Kataral Hoste, deraf have de Fleste Mennesker været angrebne og mange meget daarlige, men ingen ere døde deraf, til Sygens Standsning ved ieg intet at være anvendt, men nu for kort siden tror ieg at Sygen er ophørt overalt heri Sysselet.

I Henseende til Folkes Næringsveie, da har Tilstanden i Nogle været meget god og i andre derimod Kuns maadelig.

Faareavlen har været meget god og nu har Slagtet i denne Høst af disse at Regne for et af de gode Aar.

Quægavlen er Kuns maadelig da nogle i Høst har været nødsagede til at Slagte adskillige af deres Køer af Mangel paa Vinterfoder, so er Aarsaget af den meget slette Græsvæxt vi havde i afvigte Sommer, som altid kunne regnes overalt for at være 1/3 Deel mindre Græs end i Middelmadige Aar, og den havde være overordentlig daarlig naar ikke de fleste havde havt Beholdning af gammelt Høe fra de forrige Aar. –

Fuglefangst har overalt i Sysselet været ubetydelig undtagen paa *Store Dimon* der har di fanget efter Tienden omtrent 7000 af Lunder og Lomvier.

Fiskeriet har i Sommer og Høst været meget ubetydeligt naar ieg undtager nogle Helleflyndere som i Sommer blev fangede af Folk østen for *Sandøen*. –

Vores Kornhøst kan vi overalt her Regne for at have været et af de goede som her er Sædvanligt, der er efter Tienden over heele Sandøe det *Benephicerede* og *Schuøe* med *Dimon* exclusive høstede 350 Tønder Færøesk Korn.

Kartofler har ikke baaret god Frugt og især paa Sands. –

Vitterlige Uordener eller Uskikke ved ieg for øieblikket ikke at Existere i Sysselet som ieg Offentlig kan anmelde. –

Særdeles at have udmærket sig enten ved Huusflid eller andre nyttige Opfindelser ved ieg for Øieblikket ingen.

Sands den 28. December 1830

underdanigst

JMHentze

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1830-31

Jeg vil hermed ikke undlade at indberette Deres Høivelbaarenhed, at alle Mennesker her i mit Anbetroede Syssel, lever friske og sunde, naar ieg undtager gamle og skrøbelige, og Folk som altid ere vandte til at skranke, men ingen smitte ved ieg at være blandt Folk.

Nyheder eller særdeles Tildragelser ere ingen.

Det seer meget daarligt ud for vores Faar i Marken, saa at ieg er næsten viis paa at der dør en betydelig Deel af dem i Vinter eller til Foraaret.

Ikke har jeg hørt at der var S... nogle Steder her omkring, ikke noget Vrag er inddrevet.

Folk her paa Sands har for nogle Dage været paa Fiskerie og fanget nogle faae Helleflyndere samt nogle Torsk, men alt ubetydeligt. –

Min underdanige Hilsen formeldes hermed til Dem og Deres Naadige Frue. –

Sands den 4. Februar 1831
underdanigste Tjener

JMHentze

> Tillisch

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1830-31

Indberetning.

Om Sandø Syssels Forfatning siden den 1. Januari sidstafvigte. –

Særdeles Mærkeligt eller Usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen. –

Ingen Smitsomme Syger har i Sysselet Grasseret som mig er bekiendt.

I Henseende til Folkes Næringsveie har Tilstanden hidindtil været upaaklagelig, men har Kuns maadelige udsigter herefter dersom Veirliget i det begyndte Foraar ikke bliver saa mildt at Jordens Grøde hastig kan fremspire. –

Faarene ere meget mavre og allerede nogle døde paa adskillige Steder af samme Tilfælde.

For Quæget seer det hos nogle meget Vanskelig ud, for andre Kuns maadelig, ganske faae som ere godt forsynede med Tilstrækkeligt Foder til samme. Da ieg nylig har Reist Sysselet omkring, kan ieg indsee at dersom Høe skal bruges betydelig længere end til April Maanedes Udgang saa vil det næsten over det heele her i Sysselet være en Mindelig Mangel paa samme.

Naar Veirliget har tilladt Folk at gaae paa Fiskerie, saa har de bare for Østen og Vesten som oftest Fanget nogen Fisk saa at det over det

F.A. J. for 1831 B7 N:9

-

kan Regnes for at have været et Middelmaadigt Fiskerie

Vitterlige Uordener eller Uskikke ved ieg for nærværende Tid ikke at Existere i Sysselet som ieg Offentlig kan Anmelde. –

Særdeles at have udmærket sig enten ved Huusflid eller andre nyttige Opfindelser ved ieg for nærværende Tid ingen. –

Sands den 30. Marti 1831.

Underdanigst

JMHentze

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1831, supplement

Jeg haaber at Deres Høivelbaarenhed tilgiver at jeg ikke saa ganske overensstemmende med Deres Høivelbaarenheds Skrivelse af 25. November sidstafvigte hidindtil har Forfattet Indberetningerne om mit anbetroede Syssel nemlig for hvert halve Aar, da ieg i Januari Maaned sidst afvigte Indsendte Indberetning om den forløbne Tid siden Olai forrige Aar, saa staaer ieg i den formening at det ikke behøves at gientage det passerede fra September Maaned og til Januari sidstafvigte, men nu herefter skal ieg indberette for hvert halve Aar. -

Nyheder her fra Sandøe ere ikke af nogen Vigtighed vi har heromkring seet adskillige Skibe at gaae Vesterpaa og det formodes alle at have været Fiskere dog den 24. d.M. gik en tre Mastet skikkeligt stort Fartøj det kunde formodes at være en Vestfahrer. - Min Hr. Fader Reiste den 28. f.m. til Annexerne her i Øen og kom først hjem i gaar aften, ellers lever han ved det gamle saa vidt ieg ved han har nu en Tid talt meget om at afsende skr... Sager til Thorshavn men om det er sket allerede ved ieg ikke.

Min Underdanige Compliment til Dem og Deres Frue.

Sands den 5. April 1831

Underdanig Tjener
JMHentze

>Tillisch

-

Sommer 1831

Indberetning

Om *Sandøe* Syssels Forfatning siden 30. Martii sidstafvigte.

Særdeles Mærkeligt eller usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen.

Over det heele her i *Sandøe* Syssel grasserede i *Junii* Maaned sidstafvigte en Syge som meget heftig angreb de fleste Mennesker, den yttrede sig hos de fleste med Hoste og Snue blandet med Kattar Fæber som vedholdt i almindelighed 3, 4, 5, á 6 Dage hvorpaa fulgte Mathed, Brystsvage og gamle Folk vare Haardest angrebne hvoraf døde 5 Mennesker heri Sysselet i Juni Maaned, upaatvivlelig var Sygen den virkelige Aarsag til deres Død, til Sygens Standsning kunde intet anvendes, saa den meget hastig og uformodentlig angreb de fleste og desuden blev Sygen anseet som en almindelig Omgangssyge her i Landet under Navn af Snue. - Ved *Junii* Maanedes Slutning var Sygen for det meste ophørt. -

I Henseende til Folkes Næringsveie da have disse i alle Henseender været gode. -

I Henseende til Faareavlén da venter vi i Høst at kunne Slagte ikke saa ubetydeligt af Søjder, uagtet der i sidstafvigte April og Maj Maaneder døde paa adskillige Steder i Sysselet nogle gamle Faar af Maverhed, saa var det dog mindre vi mistede end vi i Indberetning af 30. Martii sidstafvigte kunde Formode, og Faarenes Frelse bestod i det blide Foraarsveir, som hastig befordrede Græssets fremspiren og tillige i Læmmetiden vedligeholdte vores Faareavl udlige? i Førrige Aar Regnede vi vores Høst for et af de bedste nu? slag og den frisk...

F.A. J. for 1831 137 No. 18

-

i Aar over heele Sysselet med 848 Lam mindre efter Tienderegnskaben vil de ikke kunne nedsætte vores Slagt i Høst mere end at Regne til et middelmaadigt Slagtehøst ?? , dog har her vidt omkring for nogle Uger siden viist sig en Syge iblandt Faarene, hvoraf adskillige Døde, heldst Lam og endnu vedlige holdes. -

I Henseende til Hornquæget da har det gode Udsigter over det heele hos hver Mand , da den saa at kalde overflødige Græsvæxt i Sommer, som nu allerede for det meste er nedslaaet og stakket uden Mindste Besværelse? vil skaffe enhver Mand et tilstrækkeligt Vinterfoder for sit Quæg og den Forskel paa Køernes Mengde at være efter Tiende-Regnskaberne over det heele i Sysselet 13 ½ Koe mindre i Aar end förrige Aar, da alle havde det meste de kunde. Foder vil ikke kunne medføre nogen Grund for at sige det det er Mangel paa Hornquæg her i Sysselet , heller er mig ikke bekiendt at nogen Syge Existerer blandt disse. -

I Henseende til Fuglefangsten da har den været meget ubetydelig og næsten ingen i selves *Sandøen* i Sommer, men *Schuø-Mænd* har efter den mig bekjendte Tiende Fanget i Sommer 1200 Lunder og 1100 Lomvier og paa Store Dimon er efter Tiende fanget 3000 Lunder og 2300 Lomvier. -

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

I Henseende til Fiskeriet da har det i Sommer paa Østersiden af *Sandøen* været at Regne for et middelmaadig baade med Helligflynder og Torsk, men paa Vestersiden af *Sandøen* har det været i August Maaned at Regne for et godt Fiskerie ved Torsk, *Sands-*mænd fangede da i 5 dage omtrent 2,000 Torsk og *Schuø*-mænd i samme Dage omtrent 600 Torsk, men Seiefangsten har i denne Sommer overalt i Sysselet været overflødig. –

I Henseende til Agerdyrkning da er det Jevnlig over det heele heri Sysselet, at ingen kan erindre bedre Kornvæxt i Henseende til des Kjerne end dette Aar. Men Kornets Mængde vides ikke endnu, da Tiendekornet ikke endnu er af maalt. –

Kartøfler er en Artikel, som paa mange Steder heri Sysselet ere anseete for vigtige i Huusholdningen og har defor nu i nogle Aar været virksomme paa drevet? til Forplantning. Men da den Misvæxt som i de næst forbigangen Aar? har Existeret iblandt disse har afskrækket nogle især fra deres Virksomhed de forhen havde i at forplante Kartøfler. Men i dette Aar, saavidt ieg har Erfaret, vil Kartøflerne sine Forplantere saa mange Fold at han for Eftertiden vil lægge Vind paa denne Artikel.

De mig mest paafaldende Uordener som Øjeblikkelig Existerer i Sygdom, ere at Tieneste Tyendet paa mange Steder ikke viise deres Huusbønder den tilbørlige Agtelse, som de ifølge Forordningen af 25. Martii 1791 § 14nederste Stykke hvilken Uorden indskrænker meget Driftigheden iblandt Sysselets Beboere. Virkelig er *Alligerede anordning* oftere herved for Huusbønder som Tyende Ordlydende forelæst saa ingen af Deelene kan klage over Uvidenhed af deres Pligter og tilkommende Rettigheder; men Erfaring har oftere overbevist mig at det er glemt, at Tyende vil glemme sine Pligter og geraader i Egenmyndighed er meget let at tiltenke sig; aarsaget af Frihed og Egenraadighed som er nedlagt hos de fleste Mennesker, men at Huusbønder og foresatte ikke vil haandhæve deres Rettigheder over deres Tyender under blott Lifelig? af bekymre sig derover, ja maaske Re.... en Tyende til den bedste Karakter som i sin Tieneste har viist den største Ulydighed, det er mere Paafaldende og mere vanskelig at udtænke. Formodentlig aarsages saadant ved at enhver Huusbonde som vil tilholde sin Tyende om deres Pligter ikke alene til første Skiftetid bliver Skildt ved disse, men tillige iblandt Folk bliver udraabt for en saadan Haard Mand at ingen paa nye vil antage hans Tieneste. - At hemme saadanne Uordener overlader jeg til Deres Høivelbaarenheds bedømmelse og Foranstaltning. Maaske det vilde være virkebedst? at flere Exemplarer af Forordningen af 25. Martii 1791 kunde erholdes –

- og fordeles iblandt Folk eller en Amts Resolution som tilholder enhver deres Pligter. –

Andre vitterlige Uordener eller Uskikke er mig for Øjeblikket ikke bekiendt som jeg med Hensyn til min virkekreds offentlig kan anmelde. –

Særdeles at have udmærket sig enten ved Huusflid eller andre nyttige Opfindelser ved jeg for nærværende Tiid ingen. –

Sands den 30. September 1831

underdanigst, JMHentze

> Tillisch

Vinter 1831-32

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 30. September forrige Aar –

Særdeles Mærkeligt eller Usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen.

Ingen smitsomme Syger have i Sysselet grasseret som mig er bekiendt.

I Henseende til Folkets Næringsveje da har Tilstanden hidindtil været meget god.

I henseende til Faareavlen da slagtede Folk i afvigte Høst ganske upaaklagelig af den Artikel, og hidindtil har det meget goede Udsigter for de Faar som gaar i Marken.

I henseende til Hornquæget da har det meget gode Udsigter, da enhver Mand har været godt Forsynet med Foder til disse i afvigte Vinter, heller er mig ikke bekiendt at nogen Sygdom eller Mislykke Existerer iblandt Quæget.

Fuglefangst er ingen paa den her indbefattede Tid af Aaret.

I henseende til Fiskeriet, da har Folk paa Østersiden af *Sandøen* ikke fanget saa ubetydeligt baade af Helleflynder og smaa Torsk naar disse

F.A. J. Litr. F no. 130

-

kunnet komme paa Fiskerie, hvilket det uvanlige og Stormende Veir i afvigte Vinter sielden har Tilladt; men paa Vestsiden af *Sandøen* har ganske Ubetydelig Fiskerie været helst den sidste halve Deel af afvigte Vinter og den korte Tid som er hengleden af Foraaret.

I henseende til Agerdyrkningen da fik Folk i afvigte Høst ganske betydeligt af Færøesk Byg, efter Tiende Kornet blev avlet paa Sands foruden det Benephicerede 125 Tønder og 7 Skiepper, i *Schaaleviig* Sogn 135 Tønder 4 Skpr, i *Huusevig* Sogn 101 Tønder 4 Skpr, Summa i *Sandøe* 362 Tønder 7 Skpr, og i *Schuøe* 25 Tønder, men fra *Store Dimon* har ieg ingen Tienderegnskab faaet endnu. –

Ligeledes var det skikkelig godt Høst med Kartofflerne.

Om det maa Tillades mig at kalde det Smaa Uordener som gaar efter Rygter for nærværende Tid nogle is...g især paa Sands saasom ved Juuletide i Dansestuer eller der i nærheden ere der adskillige Personer som indfinde sig med saadan Støien og ...llore? At den almindelige Fred derved Forstyrres, vedkommende fredelige Folk besværer sig derover, og at samme Rygter ikke ganske ere Urigtige, har mand i denne afvigte Vinter funden Tegn til. Ligeledes hvad der af Vrag og andet Raadtømmer driver paa Land ved Strandkanten, finder Mand Spore til at noget deraf bliver borttaget.

Særdeles at have udmærket sig enten ved Huusflid eller andre nyttige Opfindelser ve ieg for nærværende ingen, dog har Kongsleilænding *Johannes Johannesen Dahlsgaard* i *Schaalevig* som Formand for Arbeidet ladet lægge en Strandbroe ved Landingsstedet i *Schaalevig*, som er meget gavnlige for enhver der Lande der paa Stedet.

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sands den 30. Martii 1832

underdanigst
JMHentze

> Tillisch

Sommer 1832

Indberetning

Om *Sandøe* Syssels Forfatning siden 31. Martii sidstafvigte.

Særdeles Mærkeligt eller usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen.

Over det heele her i *Sandøe* Syssel grasserede i Maj Maaned sidstafvigte en Syge som begynder som Kruim, eller maaske af Læger vilde blive kaldet *Kator* Feber, men det var dog hos de Fleste efter mit skiønnende at den overgik siden Synderlig Feber men derimod vare nogle Faae især meget angrebne med Sting især for Brystet overvettet hastel? vedholdende Feber i 8-10-12 á 14 Dage som berøvede dem gandske Chrem? Og Foraarsagede derved en art af Raserie, i den her sidst omtalte Forfatning var mig ikke bekjendt at være meere end 9 Mennesker dels af Nye voxne, dels af midaldrende, hvoraf døde 2 Mennisker, Landets Læge Hrr *Krebs* var den 18. Maj her paa Sands og ordinerede at bruge Aareladning imod Sygen især hvor der var Sting, dette blev med megen Fordel brugt og ieg er overbeviist for saa vidt ieg kan skiønne, at naar de ikke bleve Aareladne havde flere Mennisker Døet af bemeldte Syge. – Desforuden tilsendte bemeldte Læge Mediciner til adskillige, som forlangede hans hjælp og derhos *Ordinaire* al omhyggelighed med Renlighed og Rensning i de Syges værelser, hvilket saa meget som Mueligt blev eftertaget, i Mittingen af *Juni* Maaned var Sygen ophørt over det hele heri Sysselet saavidt ieg vidste.

I henseende til Folkets Næringsveje da have disse i alle Henseender været gode.

F.A. J. Litr. F. No. 401.

-

I Henseende til Faareavlen da vente vi overalt heri Sysselet et temmelig godt Slagtehest af den Artikel da ingen af vores gamle Faar døde i Foraaret af Maverhed, dog hørte jeg at nogle skulde døe paa Store *Dimon* men jeg formoder at det ikke var saa betydeligt.

I Henseende til Hornquæget da har det skikkelig gode Udsigter. Græsvæxt har i Sommer været middelmaadig, og nu er alt Høe Tørt og stakket for det meste, undtaget hos adskillige her paa Sands som har noget betydeligt her tilbage at Tørre, dog have Folk over det hele heri Sysselet klaget over at deres Kiøer ikke have mælket godt i Sommer, ingen Sygdomme mig bekjendt have Existeret blandt Hornquæget

I Henseende til Fiskerie da haver det paa Østersiden af *Sandøe* været at regne for got især for Torskefangst, men paa Sands eller Vestsiden af *Sandøen* har det været meget daarligt baade med Helleflynder og torsk, betydelig Seiefangst har været paa alle sider af *Sandøen*, ligeledes ved *Schuøe* og Store *Dimon*.

I Henseende til Fuglefangst da har den været ubetydelig i *Sandøe*, paa Sands er dog ikke saa ubetydeligt af Fuglebierge men hvad der skal fanges med liner ved at gaae ovenfra da behøves dertil saa mange Folk, og medgaaer saa lang Tid som aarsages af Vejenes længde, saa at det er sielden at samme vil lønne Umagen at gaae paa Fuglefangst

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

paa den Maade, de Fuglebierge som ere nærmere ved Søen og kunne gaaes op til fra Søen, ere mindre besværlige at søge, dels for dertil behøves mindre Mandskab, deels medgaar kortere –

- Tiid, og bruges gandske faae eller ingen Bjergeliner, vilde bedre lønne Umagen, disse ere mange saa forskremmede af Skud i nærheden, saa at der fanges saa ubetydeligt Fugle.

Men *Schuø* Mænd har efter den mig bekiendte Tiende fanget i Sommer i det Hele 1200 Storfugle og 1300 Lunder og paa *Dimon* 1500 Storfugle og 2400 Lunder.

I Henseende til Agerdyrkningen da seer vores Korn hvoraf en deel er skaaret, ud til at være et middelmaadigt Aar, Kartofflerne som i Foraaret Spirede saa Sildig formodes ikke at være ret gode. –

Vitterligt som kan kaldes Uordener og Amtet ubekjendt veed jeg ikke for Øjeblikket at Existere i Sysselet ej heller noget at have været udmærket .. med Husflid eller andre nyttige Opfindelser.

Sands den 30. September 1832

underdanigst
JMHentze

> Tillisch

Vinter 1832-33

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 30. September forrige Aar.

Særdeles Mærkeligt eller Usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen.

Ingen smitsomme Sygdomme har i Sysselet grasseret som mig er bekiendt.

I Henseende til Folkets Næringsveje da har Tilstande hidindtil været meget god.

I Henseende til Faareavl, da Slagtets Fold i afvigte Høst saaledes som man Regner det til at have været et godt Slagtehøst, og hidindtil har det meget gode Udsigter for de Faar som gaae i Marken.

I Henseende til Hornquæget da har det meget gode Udsigter, da enhver Mand saavidt mig bekjendt er godt forsynet med Vinterfoderet til disse, heller er mig ikke bekjendt at nogen Sygdom eller Mislykke Existerer blandt disse.

Fuglefangst er ingen i den her indbemeldte Tid af Aaret. –

I Henseende til Fiskeriet da har Folk paa

F.A. J. Litr. F No. 611

-

Østsiden af Sandøen fanget ikke saa ubetydeligt mest af Smaatorsk, men paa Vestsiden har været ganske ubetydeligt at fange af Fisk.

Med Hensyn til Agerdyrkning, da fik Folk i afvigte Høst, som mand kan kalde middelmaadig af Færøesk Korn. Efter den angivne og modtagne Tiende blev avlet, I *Sands* Sogn foruden det benepfiserede omtrent 130 Tønder, I *Schaaleviigs* Sogn 105 Tønder, I *Huuseviigs* Sogn 90 Tønder, altsaa i hele *Sandøe* 325 Tønder og i *Schuøe* 20, men fra *Store Dimon* har ieg hidindtil ingen Tiende modtaget af Korn for Aaret 1832.

Kartøffel Avlen i afvigte Høst var her næsten overalt i Sysselet af det daarligste man har kjendt.

Vitterligt som ieg kan kalde Uorden og mig vedkommende at anmelde kjender jeg for Øjeblikket ingen at Existere heri Sysselet, ei heller nogen at have udmærket sig især med Husflid eller andre nyttige Opfindelser. –

Sands den 31. Marti 1833

underdanigst

JMHentze

>Tillisch

Sommer 1833

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 31. Martii sidstafvigte. –

Særdeles Mærkeligt eller Usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen.

Ingen Smitsomme Sygdomme have i Sysselet grasseret som mig ere bekiendte. –

I Henseende til Folkets Næringsveje da have disse været god af Landbruget.

I Henseende til Faareavlen da venter vi overalt her i Sysselet et af de bedste Slagtehøst af Lam vi nogensinde har Erindret, da ingen af vores gamle Faar døde af Maverhed i Foraaret, og Læmningen var meget god, samt ere vist de fleste Hauger Fuldskibede med gamle Faar, saa at de kan slagte næsten saa meget til Høsten, som Lammenes Antal var efter Tienden, dersom ingen skulde døe af Sygdom til den Tid, som ikke hidindtil Skeedt? noget til i dette Aar heri Sysselet mig Vitterligt.

I Henseende til Hornquæget da har det goede Udsigter. Græsvæxten har i Sommer været god og samme har de fleste ogsaa faaet Tørret, dog klager adskillige over at deres Køer ikke har malket godt i Sommer, ingen Sygdomme mig bekiendt har grasseret iblandt Hornquæget.

F.A. J. Litr. Grind No. 232

-

I Henseende til Fiskeriet med Torsk og Helleflyndere da har det overalt heri Sysselet været daarligt, men især paa Vestsiden af *Sandøen*, Seiefangsten har ogsaa været ganske ubetydelig. –

I Henseende til Fuglefangst da har den været ganske Ubetydelig og næsten ingen her paa *Sands*, men *Schuøe* Mænd har efter den mig bekiendte Tiende fanget i Sommer i det Hele 1800 Lomvier og 1500 Lunder, og paa Store *Dimon* 1500 Lomvier og 4500 Lunder. –

I Henseende til Agerdyrkning da seer vores Korn, hvoraf det meste er skaaret, godt ud, men Kartøflerne ere slætte næsten som i forrige Aars Høst, ieg kan dog ikke sige at de ere saa smaa men saa faae, den som haver 5 og 6 Fold efter Udsæden, det er godt, 3 og 4 Fold er det almindelige og nogle mindre. Jeg har i mine Tanker giordt en fast Beslutning over at Udsæden har ...(Styrke?) deri, at Kartøflerne ligefrem ville udarte her i Landet og det af den Overbevisning, at jeg forhen for adskillige Aar siden fandt Kartøfler om Foraaret at spiire ud med 3. 4. og flere udspringde fleste Stykker af disse, men nu findes de ikke i almindelighed mere end med 1. 2. Udspring i der ere mange der for aldeles – - ingen Udspring, og kommer det samme op af Jorden om Høsten som Mand lægger dem om Foraaret, undtagen de ere igiennemdrukede med Vand. –

Om det maa Tillades, at ieg anseer det som en Slags Uorden eller Uskik der nu for Tiden begynder at gaae i Svang blandt Søidemænd paa adskillige Steder her i Sandøe, ; nemlig dette, der ere Haugeparter hvortil ere 6. 8. 10 Større og mindre Eiere, som alle bør i Bøigdelaugget hvortil samme Haugeparter ligge; disse Haugeparter kunne Læt Røgtes af 2. 3. 4. Mænd, som kaldes Søidemænd og passer paa Haugens Faar for at holde disse Tamme

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

samt inden Haugens Grændser er en som Behøves til Faarenes daglige Røgt, og flere Mænd behøves ikke til dette Væsen. – Nu har alle disse Eiere undertiden Indfald at alle vil gaae i Haugen og Røgte Faarene hver paa sin Andeel, dermed opstaar Tvistigheder imellem deels fordi at disse ere for mange og alle vilde være Egenraadige og deels fordi at nogle Erkiende de andre uduelige til at Røgte Faarene som ieg med Grund ikke kan Nægte for at alle Mænd ikke ere duelige til Sødemænd. Under saadant Væsen er det Rimeligt at Faarene ville efterhaanden lede Skade, og tillige Tvistigheder –

- opstaar baade mellem Haugens Eiere Selv hvor saadant Existerer, saa ogsaa mellem disse og de andre tilstødende Haugeparters Eiere. – Paa Grund af det anførte haaber ieg at Det høie Amt Tillader at ieg underdanigst forespørger mig om det ikke kan være Tilladt, hvor saadant Existerer, at Sysselmanden i Overlæg med 2nde af Haugepartens største Eiere, som tillige kunde Skiønnes at være duelige og Velmeenende baade for sit og sine Medeieres Gavn og Bedste Opnevner saamange til Sødemænd af Haugens Eiere, som dertil behøves for en Billig Løn, og dette kunde Skee efter Omgang ved at skifte Sødemænd efter adskillige Aars forløb, hvor ikke alle eller de fleste fandte sig fonnaide?; eller Det høie Amt finder det mere passende at hvor saadanne Klager kommer for Sysselmanden at han bortviiser saadant som at være udenfor hans Virkekreds. -

Især at have udmærket sig med Husflid eller andre Nyttige Opfindelser kiender ieg for Tiden ingen at være her i Sandø Syssel. –

Sands den 30. September 1833

underdanigst
JMHentze

> Tillisch

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

/Efterfølgende eene side ligger i Indberetningen (sommer 1833), men er en særskildt sag, dog samme arkivnr./

Jeg haaber at Deres Høivelbaarenhed Tilgiver at jeg saa Vidtløftig i min Indberetning skriver om denne Søide Mands Handel, men ieg er Aarsaget dertil især af Dahls og Huuseviigs Beboere, som haver overhængt mig den hele Sommer med saadanne Tvistigheder om Søidemand's Handel, og ieg er paa en slags Maade Raadvild, at Skiben stort? Imellem dem helst da Forordningen af 2. April 1698 ikke saa ganske synes at indeholde om saadanne Tilfælde, og uden ved Overøvrighedens Ordre Serbud? Kan det synes for en Mand at være temmelig hant? At en Sysselmand vilde sige du skal ikke have lov til at gaae udii nogen Hauge og Røgte dine Faar, om det saa var at Sysselmanden let kunde indsee at samme Mand ikke gik noget til Haugens bedste. -

Nyeheder ere aldeles ingen herfra Sandøen, mine gamle Forældre lever med det gamle; denne Mand som ieg talte med deres Høivelbaarenhed ere nemlig *Hans Rasmussen Dahl*, som klagede over at han var hugget i Ansigtet med en Øxe ... ieg vil enten Klage sig for Sorenskriveren eller gaae til Forligelses Commissionen, efter hans Yttring. -

Min Underdanige Hilsen til Dem og deres Naadige Frue.

Sands den 30. September 1833

underdanigst
JMHentze

> Tillisch

F.A. J. Litr. Grind No. 232

-

Vinter 1833-34

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 30. September f.A.

Særdeles Mærkeligt eller Usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen, undtagen Natten til den 26. Februar sidstafvigte indtraf en Storm fra Sydvest som var haardere end sædvanlig, samme gjorde dog ikke betydelig Skade heri Sysselet undtagen paa Skaapen hvor den kastede en Huuse bygning Omkuld af Grunden. –

Ingen smitsomme Syger har i Sysselet grasseret som mig er bekiendt. –

I Henseende til Folkets Næringsveje da har Tilstanden været meget goed af Landbruget.

I Henseende til Faareavlen da slagtede Folk i afvigte Høst af disse saaledes som Mand kan kalde et af de bedste Slagtehøst som nogen kan Erindre, og hidindtil har det meget gode Udsigter for de Faar som gaae i Marken. –

F.A. J. Litr. G No368

-

I Henseende til Hornquæget da har det meget gode Udsigter, da enhver Mand saa vidt mig er bekiendt er godt forsynet med Vinterfoder til disse, heller er mig ikke bekiendt at nogen Sygdomme eller Mislykke har Existeret iblandt disse. –

I Henseende til Fiskeriet da har Folk paa Østsiden af Sandøen fanget ubetydeligt af Fisk, men paa Vestsiden af Sandøen kan Mand sige at der slet ingen Fiskerie har været. –

I Henseende til Agerdyrkning da fik Folk i afvigte Høst saameget Færøesk Korn at det er overhovedet det meeste, som ieg kan Erindre at være avlet i Sysselet. Efter den angivne og modtagne Tiende blev avlet i Sands Sogn foruden det Benephicerede 167 Tønder, i Schaaleviigs Sogn 141 Tønder 4 skpr, i Huuseviig Sogn 135 Tønder. Altsaa i heele Sandøe 443 Tønder 4 skpr, og i Schuø 22 Tønder 4 Skpr, men fra Store Dimon har ieg hidindtil ingen Tiende Korn modtaget for Aaret 1833 –

- Kartoffelavlen var heri Sysselet saavidt mig var bekiendt kuns maadelig.

Vitterlig ... Uorden

Sands den 31, Marti 1834

underdanigst

JMHentze

> Tillisch

Sommer 1834

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 31. Martii sidstafvigte.

Særdeles Mærkeligt eller usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen.

I Juni Maaned sidstafvigte grasserede her en Omgangssyge som yttrede mest med Brystbetændelse og Sting paa forskellige Steder i Legemet, de fleste unge Mennesker bleve angrebne deraf meere og mindre, men ingen døde af Sygen, ved Slutningen af Juni ophørte Sygen for det meste, og i Mittingen af Juli var den gandske forbi.

I Henseende til Folkets Næringsveje da har disse været gode især af Landbruget.

I Henseende til Faareavlen da vente vi overalt heri Sysselet et Rigt Slagtehest, da ingen af vore gamle Faar døde i Foraaret af Maverhed, og Læmningen var meget god, samt ere alle Hauger Fuldskibede med gamle Faar, saa at de kan slagte saa meget til Høsten som Lammenes Antal var efter Tienden, dersom ingen skulde døe af Sygdom til den Tid, som ikke hidindtil i dette Aar er kiendt noget til heri Sysselet mig bekiendt.

I Henseende til Hornquæget da har det gode Udsigter. Græsvæxten har i Sommer været god og hver Mand har faaet sit Høe godt Tørret, ingen Sygdomme mig bekiendt have Existerer iblandt Hornquæget. –

F.A. J. Litr. Grind No 683

-

I Henseende til Fiskeriet da har det overalt heri Sysselet med Torskfangst været meget daarlig og især paa Vestersiden af Sandøe men Helleflyndere har adskillige fanget nogle af heldst paa Østsiden af Sandøe, Seiefangsten har været skikkelig god paa alle Steder. –

I Henseende til Fuglefangst da har den været gandske ubetydeligt her paa Sands, men Schuø Mænd har efter den mig bekiendte Tiende Fanget i Sommer 900 Lunder og 2500 Lomvier i det Hele og paa Store Dimon 1500 Lomvier og 3000 Lunder.

I Henseende til Agerdyrkning da er vores Korn paa Sands kuns maadelig, i Østerbøigderne af Sandøen er det lidt bedre, men aldrig saa godt som i de næst forbi gangne Aar, det vedvarende Regn i Mittingen af August Maaned var formentlig Aarsag dertil at Korn ikke blev saa godt som man ellers havde ventet. Kartøflerne ere ogsaa kuns maadelige og helst hvor disse ikke voxte paa gandske tør Grund. –

Jeg haaber at Det høie Amt tilgiver at jeg udtrykker det under navn af Uorden at det Stykke Jord paa Skopen som under den 1. April 1833 af Amtet blev udviist til Indhegning og opdyrkning, endnu for det meste ligger uomgierdet, og hvad der i dette Foraar blev dyrket med Korn og Kartoffler blev i Sommer af quæg og Faar ødelagt. –

Husflid og Opfindelser ...

Sands den 31. September 1834

underdanigst

JMHentze

Vinter 1834-35

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 30. September forrige Aar.

Særdeles Mærkeligt eller usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen.

Ingen smitsomme Sygdomme have i Sysselet grasseret som mig er bekiendt.

I Henseende til Folkets Næringsveje, da har Tilstanden været god især for Landbruget.

I Henseende til Faareavlen, da slagtede Folk i afvigte Høst over hovedet det meeste af Faar og Lam som nogen kan erindre, men for de Faar som nu gaar i Marken har det kuns maadelige Udsigter, da disse ere meget mavre, so er Aarsag af det uvanlige og imellem Stunder stormende Veirligt med Sneefog, som har hersket baade i forrige og denne Maaned, men bliver Veirliget godt herefter saa tror man at der Døer ikke betydeligt af Faar, da disse endnu ikke har begyndt at Døe af Maverhed. –

I Henseende til Hornquæget, da har det meget gode udsigter, da enhver Mand saa vidt mig bekiendt er godt forsynet med Vinterfoder til disse, heller er mig ikke bekiendt, at nogen Sygdomme eller Mislykke har Existerer iblandt Hornquæget. –

F.A. J. Litr. Høst No 115

-

I Henseende til Fiskeriet, da har Folk over hele Sandøe Syssel fanget gandske ubetydeligt af Fisk. Blot nogle Helleflynder enkelte Dage, men Torskefiskeriet har været meget daarligere. –

I Henseende til Agerdyrkningen, da fik Folk i afvigte Høst ikke at kalde meget af Korn, heller ikke at kalde af det mindste som plejer at avles. Efter den angivne og modtagne Tiende blev avlet: I Sands Sogn foruden det benepficerede 139 Tønder. I Schaaleviigs Sogn 91 Tdr. 2 Skpr. I Huuseviigs Sogn 76 Tdr 4 Skpr. I Schuøe Sogn 19 Tdr 5 Skpr. I Dimon Sogn 8 Tdr 3 Skpr. Altsaa i heele Sandøe Syssel 334 Tdr. 6 Skpr Korn. Det avlede Korn var ujævnt, noget var godt, men derimod var noget meget daarligere, helst hvor agrene vare tykke voxne. –

Kartøffel avlen var heri Sysselet kuns maadelig. –

Uorden ... Husflid intet ...

Sands den 31. Martii 1835

underdanigst

JMHentze

Sommer 1835

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 31. Martii sidstafvigte.

Særdeles Mærkeligt eller usædvanligt er der intet i Sysselet indtruffen.

Ingen smitsomme Sygdomme have i Sysselet grasseret som mig er bekiendte.

I Henseende til Folkes Næringsveje, da har det været kuns maadelig, da næsten ingen Fangst har været af Søen. Men Gud har velsignet andre Sysseler her i Landet i denne Sommer med betydelig Grindfangst, og Folk herfra Sysselet, som har havt Lyst og Evner at Reise derhen hvor Grindene vare faldne have faaet sig tilvendt en Deel Grind som har været dem en god Styrk i deres Huusholdning.

I Henseende til Faareavlen da vente vi os til Høsten ikke meget Slagt; men at regne som middelmaadig i Tallet og ujævnt i Haugerne. Hvor der i Foraaret døde en Del gamle Faar var Læmningen bedre og bliver altsaa mere at slagte men overalt ere vi visse paa at alle Lam til Høsten blive smaa og mavre Da de gamle i Foraaret vare mavre og desuden Manglede Græs saa at de ikke malkede tilstrækkeligt af føde deres Lam med, Sommeren og Sommergrøden i Græsset

F.A. J. Litr. H. No. 382

-

saa Udmarken har heller ikke været behagelig for Faar og Lam at de deri kan have samlet Fedme.

I Henseende til Hornquæget da har Græsset meget slette Udsigter, da jeg tror, at næsten hver Mand kan regne sit Høe 1/3 del mindre i dette Aar end det var i forrige Aar derfor Folk som ikke have Beholdning af gammelt Høe maae i denne Høst slagte betydeligt af sine Kiøer, ikke heller har Folk heromkring især paa Østsiden af Sandøe faaet lidt Høe godt tørret i denne Sommer som er Aarsaget af den bestandige Østenvind der har faldet og bragt Taage og Fugtighed ind fra Østerhavet.

I Henseende til Fiskeriet, da har det overalt heri Sysselet været meget daarligt baade med Helleflyndere, Torsk og Sejefangst, Veirliget har ogsaa sielden været saaledes at Folk kan have gaaet paa Fiskeri.

I Henseende til Fuglefangst, dan har den været ganske ubetydelig. Her paa Sands har slet ingen Fuglefangst været at Regne; *Schuø* Mænd har efter den mig bekiendte Tiende fanget i Sommer i det Hele 1200 Lunder og 400 Lomvier og paa Store *Dimon* 800 Lomvier men ingen Lunder er Tiendet der.

I Henseende til Agerdyrkning da er vores Korn her i *Sandøe* og især her paa Sands bedre til Udseende end man kunde vente efter den seene Opspiiren det havde i Foraaret og det Veirligt som i Sommer her faldt, saa jeg Troer, at om ikke godt, saa det meste bliver Spiiseligt Korn for Mennesker dersom vi faaer det skaaret og Tørret i betimelig Tiid.

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Kartoflerne ere kuns maadelige men ikke dog af de daarligste Aar efter Udseende, undtagen hvor disse have været paa fugtig Grund der er ikke meget fremkommen af disse.

Jeg haaber, at Det høie Amt Tilgiver at jeg udtrykker det under Navn af Uorden at nogle Huusbønder og deres Tienestydende her i Sandø Syssel i Sommer have handlet imod Forordningen af 25. Martii 1791 des 5 § at de skifter Tieneste alle Tider om Aaret naar dem Lyster, uden mig beviist Sand fornødenhed at drive dem dertil, og da baade Huusbønder og deres Tienestefolk som have denne Fremgangsmaade Tid dertil og ingen af Parterne besværer sig noget hos mig, saa veed jeg ikke af mig selv Raad til at Hemme deres Fremgangsmaade uagtet jeg ikke anseer den fuldkommen Rigtig i adskillige Henseender.

Husflid og Opfindelser

Sands den 30. September 1835

underdanigst
JMHentze

Vinter 1835-36

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 30. September forrige Aar.

Særdeles Mærkeligt eller usædvanligt er intet heri Sysselet Indtruffen.

Ingen smitsomme Sygdomme haver i Sysselet grasseret som mig er bekiendt.

I Henseende til Folkets Næringsveje, da har Tilstanden været kuns maadelig, og heller at Regne daarlig end god. –

I Henseende til Faareavl en da slagtede Folk i afvigte Høst noget i Tallet, men ujævnt i Haugeparterne. De fleste vare nødte til at slagte mere baade af gamle Far og Lam end de havde tiltænkt og det af den Aarsag at baade var for lidet Græs i Haugerne og baade Faar og Lam var saa mavre at man ikke turde Staare (?) dem under Vinteren. Det saae ogsaa meget daarligt ud med de Faar som havde gaaet i Haugerne i Vinter, da nogle af disse allerede er døde af Vattersot og Maverhed, og de fleste af dem som endnu gaaer tilbage, ere saa mavre, at det har Slette Udsigter for at de kunde leve uden Veirliget nu snart bliver mildere og Jorden derved hastig fremspiire med sin Grøde.

I Henseende til Hornquæget da har det meget daarlige Udsigter, da næsten enhver Mand mangler Foder til disse, nemlig Høe, og det er at befrygte at nogle Folk i Øen mister deres Kiør, dersom Jorden ikke noget hastig fremkommer med sin Grøde, men Sygdomme har jeg ikke hørt hidindtil at have grasseret /arkivnummer skrevet over sidste linje, RG/F.A. J. Litr. H. No. 917

-

I Henseende til Fiskeriet, da har det været gandske sielden at der har været Veirliget at Roe ud paa Fiskerie, og om Folk nogle enkelte gange er kommen ud saa har det været gandske ubetydeligt paa alle Steder heri Sysselet der har været at fange af Fisk.

I Henseende til Agerdyrkning da fik Folk i afvigte Høst at kalde baade Lidet og Ringe Korn, dog ikke af det mindste, som man veed og kan Erindre, efter den angivne og modtagne Tiende blev avlet i Sands Sogn foruden det beneficerede 124 Tnd 6 Skiepper. I Schaaleviigs Sogn 89 Tndr 4 Skp. I Huuseviigs Sogn 73 Tndr.1 Skp. I Schuøe Sogn 18 Tndr, i Dimon Sogn 7 Tndr 4 Skpr. Altsaa i det Hele i Sandøe Syssel 312 Tndr 7 Skpr.

Kartoffelavl en var heri Sysselet saaviidt mig er bekiendt kuns maadelig over det heele, men hvor de voxte paa fugtig grund kom gandske lidet frem.

Vitterligt som jeg kan kalde Uorden

Sands den 31. Martii 1836

underdanigst

JMHentze

Sommer 1836

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 31. Martii sidstafvigte.

Særdeles Mærkeligt eller Usædvanligt er intet heri Sysselet Indtruffen, undtagen Natten til den 24. Junii Ligeledes og Formiddagen den 24. Junii sidstafvigte, havde vi her saadan et haardt Veir med Storm og Regn fra Nordost at saa Haardt Veir paa denne Aarets Tid ikke Plejer at indtræffe Sædvanlig og der døde en deel af Faar her i Sandøe som Ulden Nyelig var Afplukket.

Ingen smitsomme Sygdomme have i Sysselet grasseret som mig er bekiendt. –

I Henseende til Folkes Næringsveje, da have disse været kuns maadelige over det heele og for den saakaldte Fattigere Klasse kuns daarlige, da Kornet i forrige Høst var baade Lidet og Ringe og Kørne har ogsaa helst i den første Part af Sommeren Malkede meget lidet; meget liden Fangst af –

F.A. J. Litr. H. No 792

- Søen har været; men Gud har velsignet de andre Sysseler her i Landet i denne Sommer med betydelig Grindfangst, og Folk herfra Sysselet som har havt Lyst og Evne, at Reise derhen hvor Grinderne ere faldne, have faaet sig tilvendt sig en Deel Grind, hvorved ikke alene ere Mettede i denne Sommer, men tillige kunde have en deel Grind i Behold, som vil være gavnlig til deres Vinter Kost. –

I Henseende til Faareavlen, da vente vi os til Høsten kun lidet Slagt, da en deel af vores gamle Faar døde i sidstafvigte Foraar af Maverhed., og endeel paa sine Steder som før er Meldt af Haardt Veir i Sommer, Læmningen var ogsaa daarlig, som mest Aarsagedes af Faarenes Maverhed, Ligeledes seer baade Faar og Lam som gaae i Marken ud til at være meget Usle, som Aarsages af det Haarde Veir som baade i en deel af denne Maaned Ligeledes i en deel af f.M. har indtruffet, saa vi kan vente de Faar og Lam vi Slagte til Høsten at ville blive meget mavre. –

I Henseende til Hornquæget, da har det kuns maadelige Udsigter, da vores Høe, er næsten ved det samme i Mængde, som det var i forrige Aar, og al Beholdning af gammelt Høe gik ud i Foraaret saa at der bliver vist en deel Folk, der i Høst bliver nødt til at Slagte nogle af deres Kiør for Mangel paa Høe, men det Græs som vi i Sommer havde, fik vi godt Tørret. Sygdomme have ikke Existeret iblandt Hornquæget mig bekiendt. –

I Henseende til Fuglefangst da har den været ubetydelig, her paa Sands er efter den mig bekiendte Tiende fanget omtrent 300 Lomvier og 2030 Lunder og paa Store *Dimon* 750 Lomvier og 3000 Lunder. –

I Henseende til Agerdyrkningen, da seer vores Storm Alle vegne heromkring ud til at være daarligere end det var i forrige Aar, saa at en deel deraf især paa Østsiden af *Sandøen* og i *Schuøe* troes ikke at blive spiselig for Mennesker og det er efter min formening alt Aarsaget af den uafsladelige Kolde og Stundum overvettede Regn, vi har havt siden Olai

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

for ved Olai Tider da stode Agrene godt efter Aarets Tiid, det er ganske Lidet skaaret af vores Agre endnu.

Kartøflerne seer ogsaa kuns maadelig ud dog ikke af det daarligste som jeg har seet dem, det er ogsaa kuns ganske Lidet Optaget af Jorden af disse. –

Da det Stykke Jord paa *Schopen* som under 1. April 1833, af Det høie Amt blev udviist til Indhegning og derefter Opdyrkning ikke endnu er vedrørt at dyrke af de Personer som boe hjemme paa Sands, og dog tage denne Lod i bemeldte Stykke, derfor haaber jeg at Det høie Amt undskylder at jeg anseer ikke alene denne frem gangs Maade som en Uorden, men efter min Formening stridig imod Forordningen af 21. May 1777 den 1. §. Paa Grund af det anførte vil jeg herved underdanigst forespørge mig hos Amtet, om det ikke kan være mig tilladt at paalægge disse Folk, enten Selv at begynde paa at dyrke, eller at overlade deres Stykker Jord paa *Schopen* imod en billig Anord? Enten til de folk som Allerede have taget deres Bopeel i *Schopen*, eller til enhver, som paa Lovbefallet Maade her efter Lyster at nedsætte sig og Boe i *Schopen* og ville forpligte sig til, at Opdyrke saa meget som Muelig Kornvare (>kornvare?). –

Husflid og opfindelser ...

Sands den 30. September 1836

underdanigst

JMHentze

> Tillisch

Vinter 1836-37

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 30. September forrige Aar.

Særdeles Mærkeligt eller Usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen. –

Ingen smitsomme Syger have i Sysselet grasseret, som mig er bekjendt.

I Henseende til Folkes Næringsveje, da har Tilstanden kuns været maadelig, og heller at regne daarlig en god. –

I Henseende til Faareavlen, da slagtede Folk i afvigte Høst meget lidet i Tallet af Faar, og desuden vare de faae Faar og Lam meget mavre, som bleve Slagtede. Endnu seer det skikkelig godt ud med de faae Gamle Faar som gaae i Marken, da denne og forrige Maaned ikke har givet os betydelig Snee, heller ikke den senere Deel især af Januarii. –

I Henseende til Hornquæget, da har det hos nogle især kuns maadelig Udsigter, da den største deel af Folk har kuns Lider Forraad paa Høe til Hornquægets Foder
F.A. J. Litr. Korn No. 159.

-

Uagtet de fleste har kuns faae i Tallet Quæg. Men Sygdomme er mig ikke Vitterligt at have Existeret iblandt Hornquæget. –

I Henseende til Fiskeriet, da har det været gandske ubetydeligt Folk har Fisket, og især paa Østersiden af *Sandøen*. Sandsmænd har i denne Maaned Fisket lidt i Vesterhavet.

I Henseende til Agerdyrkning, da har Folk i afvigte Høst faaet baade Lidet og daarlig Korn, og en deel deraf især paa Østsiden af *Sandøen* samt paa *Schuøe* og *Store Dimon* var saa daarlig at Mand ikke kunde kalde det Spiiseligt for Mennisker. Efter den Angivne og Modtagne Tiende blev avlet i *Sands Sogn* foruden det beneficerede og *Schopen* 100 Tdr. I *Schaaleviigs Sogn* 62 Tønder 1 Skpr. I *Huuseviigs Sogn* 42 Tønder 5 Skpr. I *Schuø Sogn* 13 Tønder 6 Skpr og i *Dimon Sogn* 2 Tønder. Altsaa i heele *Sandøe Syssel* 221 Tønder og 2 Skiepper. –

Kartoffelavlen var her i *Sandøe Syssel* saavidt mig er bekjendt meget daarlig hos de fleste. –

Uorden mm ...

Sands den 31. Martii 1837

underdanigst

JMHentze

>Tillisch

Sommer 1837

Indberetning

Om Sandøe Syssels Forfatning siden 31. Martii sidstafvigte.

Særdeles Mærkeligt eller Usædvanligt er intet i Sysselet Indtruffen.

I forrige Maaned ytrede sig her en Syge, som begyndte hos de fleste med Snue, de fleste Mennsker heri Sysselet har været angrebne af Sygen, men meget forskellig. Nogle har altid gaaet oppe og kunnet udrette næsten det sædvanlige Arbeide, som har forefalden, nogle derimod har været meget daarlige og lagt ved Sengen i adskillige Dage, de har klaget over Hovedpiine, Trængthed for Brystet og Siderne, samt andre Ubehageligheder indvortes. Sygen har været længe hos nogle, og ytret igien om den har synst at have været i forbedring. For det meeste troes Sygen nu at være forbie, men dog ere der adskillige endnu som ikke ere friske. Døde ere ingen her af Sygen, men for nogle Dage siden døde en halvgammel Kone her paa *Sands* som efter Rygtet ikke var Sygdom mere end 2 á 3 Dage, og den omtalte Syge skulde hun have igiennemgaaet og deraf været kommen Sig.

I Henseende til Folkets Næringsveje, da have disse været kuns maadelig over det hele, og hos den saakaldte Fattigere Klasse meget daarlige, da Kornet i de 2de forrige Aar har været baade Lidet og Ringe, og meget liden Fangst af Søen, og liden Uld til Uldgods at kiøbe Korn fra Handelen for. –

I Henseende til Faareavlen, da vente vi os til Høsten kuns lidet Slagt, da vores Faar i Marken ere saa faa, og de Lam som synes at kunne tages maae derfor blive tilsadte.

F.A. J. Litr. Korn No 452 -

I Henseende til Hornquæget da har det gode udsigter til Vinteren undtagen disse ere saa faae i Tallet, for enhver Mand har været i de tvende forrige Høst nødsaget til at slagte mange af disse af Mangel paa Høe, men i Aar har vi en god middelmaadig Græsvæxt og har tillige faaet vores skikkeligt godt Tørret.

I Henseende til Fiskeriet, da har det overalt heri Sysselet været meget daarlig og især paa Østersiden af *Sandøen*, nu i denne Maaned, nu i denne mad har de her paa *Sands* fisket noget af Smaatorsk, paa Østersiden lidt ogsaa men mindre end paa Vestersiden. Seiefangsten har slet ingen været nogen Stæder.

I Henseende til Fuglefangst, da har der været gandske ubetydeligt, her paa *Sands* er efter den mig bekiendte Tiende fanget omtrent 400 Lomvier og 900 Lunder, og paa *Schuøe* 1560 Lomvier og 2020 Lunder og paa Store *Dimon* 1800 Lomvier og 3000 Lunder.

I Henseende til Agerdyrkning da seer vores Korn alle vegne her paa *Sandøen* ud til at være skikkeligt godt, men paa *Schuøe* og især Store *Dimon* er det meget daarligt, Aarsagen dertil at det blev nedslaaet af Storm førend det blev modnet. Kartøfler hvoraf nogle ere optagne af Jorden synes at være som man kand regne middelmaadige.

Vitterligt om Uorden ...

Sands den 30. September 1837 underdanigst / JMHentze

Sommer 1838

Kopibog:

Ifølge Det høie Amts Ordre af 25. November 1830 ... nemlig:

1. Sygdomme, have i det Hele taget ikke været almindelige, men siden August Maanedes Begyndelse har her hersket en slem Hoste, der endnu vedvarer og hvoraf tvende mennesker ere døde. –
2. Næringsveje.
 - a. Faareavl, denne er med Hensyn til Besætningen overalt i en maadelig Forfatning, da samme formedelst de foregaaende strenge Vintre er langt fra at være fuldtallig; med Hensyn til Slagtets Godhed lader sig endnu intet med Vished bestemme, da det hidtil kun lidet er prøvet. –
 - b. Quægavlen, denne er heller ikke i god Stand, da Besætningen er endeel mindre end den var for 3-4 Aar siden; Foderet vil ogsaa blive knapt da der overalt er daarlig Græsvæxt. –
 - d. Fuglefangst, denne var paa Dimon meget god, paa Skuø derimod ubetydelig, skjøndt der var en ualmindelig Mængde Fugl i Bjergene. – Aarsagen ligger, saa vidt jeg kan skjønne deri, at Fuglebjergene ikke ligge i Fællig, men derimod byttede i trende Parter. Det fornødne Mandskab vil saaledes til hver Trediepart vil saaledes være utilstrækkeligt, da Øen kun er lidt befolket; desforuden skulde der nu holdes det tredobbelte Antal Liner imod hvad der behøvedes naar Fuglebjergene laa i Fællig, disse nogle af Indbyggernes Formues Tilstand at dømme// saare vanskelig kunne anskaffes. –
 - e. Fiskeri. Seiefiskeriet har overalt i Sysselet været temmelig godt. – Torskefiskeriet var i forrige Maaned og i Begyndelsen af denne Maaned ikke ubetydeligt her i Sands Bøigd; i de andre Bøigder derimod slet intet.
 - f. Agerdyrkning. – Kornavlens der endnu ikke er prøvet vil nok over hele Sysselet blive meget ubetydelig. Kartoffelavlens derimod ret god paa de fleste Steder.
3. Om Uorden gives ikke Anledning denne gang at melde noget, eiheller om nogen særdeles Huusflid. Ingen usædvanlig eller mærkelig Tildragelse, er indtruffen i dette Tidsrum. –

30. September 1838

høyvelbaaren Hr. Amtmand Pløyen

#

Vinter 1838-39

Ifølge det høje Aamts Ordre af 25. November 1830 ... nemlig.

1. Sygdomme. Den Hoste, so herskede her i August og September f.A. vedvarede ogsaa i October, siden den Tid har ingen Sygdomme grasseret i Sysselet.
2. Næringsveje.
 - a. Faareavl; - Slagtet i Efteraaret kan med Hensyn til Fedme regnes til de daarlige Aaringer, af Besætningen er ogsaa, paa nogle Steder betydeligt tabt i den strenge Vinter, især paa Store Dimon, hvor omtrent 100 Faar vare tabte ved Sneeskred. -
 - b. Quægavl. - Denne er i temmelig god Stand, og Foderet vil nok ogsaa blive tilstrækkeligt overalt. -
 - c. Fuglefangst. Ingen. -
 - d. Fiskeriet har overalt i Sysselet været ubetydeligt, dog har man i Vintermaanederne fisket noget i Sands Bøigd, men det daarlige Veir har meget forhindret sammes Drift. -
 - e. Agerdyrkning. Kornavlen kan baade med Hensyn til Qualitet og Quantitet, regnes til de daarlige Aaringer, i særdeleshed i Bøigderne for Østen og paa Schuøe, paa Sands var den dog noget bedre. Kartoffelavlen var derimod god paa de fleste Steder. -
3. Om Uorden gives ikke Anledning til at melde noget, heller ikke om nogen særdeles Huusflid. -

F.A. J. Litr. L N. 561

-

Intet Usædvanligt eller Mærkeligt er indtruffet i dette Tidsrum.

Trødum den 30. Marti 1839

Underdanigst
MAWinther

Sommer 1839

Kopibog:

Til Amtet |

Ifølge Det høie Amts Ordre af 25. November 1830 ... til Slutningen af September.

1. Sygdomme. I Slutningen af Juli udbrød Meslinge Epidemien her paa Sands, herfra har den udbredt sig til nogle af de andre Bygder, og vedvarer endnu, dog har den endnu ikke været dødelig for nogen. –
2. Næringsveje. Faareavlen er i en kun maadelig Forfatning, da Antallet betydeligt er formindsket ved flere paa hinanden følgende strænge Vintre, dog formodes Slagtet at blive godt iaar, da Sommeren har været mild og Græsvæxt meget frodig. - Quægavlen er heller ikke i nogen god Tilstand, hvilket ogsaa for endeel hidrører fra de mange ufrugtbare Aar, der nu have indtruffet, Bønderne have dog villet holde sig saa mange Køer som i de gode Aaringer og derfor givet knappere Vinterfoder; den ufornuftige Fremgangsmaade maa nødvendig fordærve Racen, og det er virkelig forbavsende at see hvor liden Mælk Køerne give. Nogle af de fornuftigste Bønder have nu begyndt at anskaffe dem Køer af den danske Race, og jeg vil haabe at flere ville følge deres Eksempel, da den Fordeel de derved opnaa er øjensynlig for Enhver. - Fuglefangst har været meget god iaar over hele Sysselet; Fiskeriet derimod ubetydeligt. Baade af Korn og Kartoffler ventes en rigelig Høst. –
3. Om Uorden ...
den 30. September 1839. -

Vinter 1839-40

I Henhold til Det høie Amts Ordre af 25. November 1830 ... nemlig:

1. Sygdomme. Meslingerne vedvarede i Bygderne for Østen, næsten til Oktober Maaned, efter hvilket Tid de ganske ophørte. I et Huus paa Schuøe, som ogsaa tre Huse paa Sands har der grasseret en hidsig Feber, der endnu vedvarer, men hvoraf der endnu Ingen er død.

2. Næringsveje

a. Faareavl. Slagtet i Efteraaret var ikke saa godt som man havde ventet, det kunde overhoved ikke ansees bedre end et Middelaar. Da Vinteren har været usædvanlig mild, ere Faarene udi en temmelig god Forfatning.

b. Quægavl. Da det paa Grund af det slette Veir gik meget langsomt med Høbjergningen i Efteraaret, saa er Høet meget daarligt, dog antages det at blive nogenlunde tilstrækkeligt. Quægavlen der vistnok er en meget vigtig Næringsvei, er paa de fleste Steder heri Sysselet meget ufuldkommen, hvilket efter min Mening ene og alene hidhører fra en ufornuftig Behandlingsmaade, da de fleste Steder heri Sysselet ellers synes fortrinlige til Quægavl – De væsentligste Mangler ere, o mine Tanker, klumer?, smaa og uvaanlige Stalde, knapt Vinterfoder, og som eg følge heraf, det at man, hvilket især skal være Tilfældet paa Dimon, lade Quæget gaae for længe ude om Efteraaret og om Vinteren i fugtigt og koldt Veir; naar Foraaret kommer, er det saa magert, at det knapt kan slæbe sig, og der forløber da i det mindste den halve Part af Sommeren inden det igen kan komme tilrette. Ikke alene at Racen paa denne Maade i Bund og Grund fordærves, men Ager og Eng lide jo ogsaa herved et betydeligt Afbræk.

c. Fiskeriet har, som sædvanligt, over hele Sysselet været meget ubetydeligt.

F.A. J. Litr. L No 1182

-

d. Fuglefangst ingen.

e. Agerdyrkning – Kornavlens kan, især med Hensyn til Quantitet, regnes til de bedste Aaringer over hele Sysselet. Kartofflerne ere ogsaa udmærket gode.

3. Om Uorden ...

Ingen usædvanlig ... , uden hvad der under 21. i d.M. er indberettet Amtet, om forhenværende Sysselmand Hentzes ulykkelige Dødsmaade.

Trødum den 31. Marts 1840

Underdanigst

MAWinther

Sommer 1840

Ifølge Det høie Amts Ordre ... til Dato:

1. Sygdomme. Feberepidemien, som i Vintermaanederne grasserede her paa Sands, vedvarede ogsaa i April Maaned, siden den Tid har ingen Sygdom fundet Sted heri Sysselet.
2. Næringsveje . Faareavlen er end i en god Forfatning, saa at der paa de fleste Steder i Sysselet vil slagtes betydeligt mere iaar end ifjor; ogsaa Quægavlen er i en bedre Forfatning og overalt er der Udsigter til tilstrækkeligt Vinterfoderet, da Græsvæxt har været meget god og Høbjergningen temmelig heldig. Kornavlen vil ikke blive saa god som man ventede, da Kornet paa mange Steder har taget betydelig Skade af den vedholdende Regn, som faldt i August Maaned; af Kartoffler derimod ventes en god Høst. Fiskeriet har som sædvanlig været meget ubetydeligt. Fuglefangst er derimod meget god, hvoraf Lomvier og Lunder ... /6-7 ord ei læselige/
3. Om Uorden ...

Trødum den 30. September 1840

Underdanigst
MAWinther

> Lunddahl

F.A. J. Litr. M No. 222

Vinter 1840-41

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Slutningen af Marts 1841

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god over hele Sysselet.

De forskellige Næringsveje ere ogsaa i en ret god Forfatning. De fleste Haugeparter have nu deres fulde Besætning af Faar, da der ikke ere nogle lælle? I Vinter, ogsaa Slagtet i Efteraaret kan regnes til de gode Aaringer. – Til Hornquæget haves overalt rigeligt Vinterfoder.

Kornavlén i Efteraaret var kun maadelig, og kan i det Hele taget kun regnes til et daarligt Middelaar, især med Hensyn til Qualiteten. – Kartofflerne vare derimod meget gode.

Fiskeriet, især af Torsk, har været ualmindelig godt i Sands Bøigd, paa de andre Steder derimod meget ubetydeligt. –

Om Uorden ...

Trødum den 30. Marti 1841

Underdanigst
MAWinther

> Lunddahl

F.A. J. Litr. M N. 399

-

Sommer 1841

I Henhold til Det høie Aamts Ordre af 25. November 1830 ... til Dato.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god over hele Sysselet.

Om de forskjellige Næringsveje bliver følgende at meddele:

Faareavlen er i en god Forfatning og der vil iaar slagtes betydeligt mere end ifjor. – Uagtet Sommeren har været ualmindelig tør venter man dog at Lammene ville blive fede, da det tørre Veirligt, efter hvad erfarne Søidemænd sige, vel kan have nogen Indflydelse paa Lammenes Væxt, men ikke paa deres Fedme; dog vil den Bonde handle uklogt som til Vinteren lægger flere Lam til sin Flok, da Græsvæxt er kun daarlig i Udmarken og Faarene maae, ifald Vinteren bliver kold og Sneefuld Regnes at Sulte ifald deres Antal forøges.

Quægavlen maae betydeligt indskrænkes til Vinteren da man paa de fleste Steder faaer en trediepart mindre Høe end forrige Aar. – Kornet, der nu for det meste er afmeiet, vil blive af en meget bedre Qualitet end forrige Aar, men næppe saa meget. Kartofflerne ere fortrinlig gode. – Saavel Torsken so Seiefiskeriet har givet et betydeligt Udbytte hele Sysselet. – Fuglefangsten var ikke saa betydelig iaar som ifjor paa Sands og Schuøe, men derimod meget god paa Dimon. –

Om Uorden ...

F.A. J. Litr. M N. 772

-

Intet usædvanligt eller mærkeligt er indtruffet i dette Tidsrum, uden hvad der i min Skrivelse af 7. Juli d.A. er tilmeldt Aamtet om de to mænd som omkom i Fuglebjergene. –

Trødum den 30. september 1841

Underdanigst

MAWinther

Vinter 1841-42

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

I December og Januari Maaned herskede her en Sygelighed hvoraf aldrende Personer især angrebes temmelig stærkt; 6 af disse døde af samme Sygdom. –

Om de forskjellige Næringsveje bliver følgende at meddele:

Slagtet i Efteraaret var meget fedt, især Lammene, de gamle Søid vare derimod ikke saa gode. – Der omkom ikke synderligt af Faarene i den stærke Snee som faldt i November og December Maaned, og da Veiret siden den Tid har været mildt og godt, er Faareavlen endnu i meget god Forfatning. –

Af Hornquæget blev ikke ubetydeligt slagtet i Efteraaret, af Mangel paa Høe, da Græsvæxt, som før er meldt, var meget daarlig i sidste Sommer. –

Korn og Kartoffelhøsten var særdeles god, og Fiskerierne temmelig betydelig til Slutningen af December, men siden den Tid har man næsten slet Intet fisket i nogen Bøigd heri Sysselet, undtagen i Skaapen, hvor man har fisket jevnt godt hele Vinteren, af den Grund, at Fisken har staaet inde i Skaapenfjorden og Veiret saaledes sjeldnere har været hinderligt; da derimod de vedvarende sydlige og vestlige Vinde have gjort det aldeles umuligt at drive Fiskeri i de andre Bøigder. –

Uagtet Fiskerierne saaledes ere ganske feilslagne den sidste Deel af Vinteren, har den fattige Klasse dog ikke lidt nogen Mangel, da Forholdene i andre Henseender har været saa særdeles gunstige, idet Faareavlen som sagt har floreret og Korn og Kartoffelhøsten have givet et saa betydeligt Udbytte. -

F.A. J. Litr. M No 1102

-

Om Uorden ...

Trødum den 31. Marts 1842

Underdanigst

MAWinther

Sommer 1842

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god i hele Sysselet.

De forskjellige Næringsveje have ogsaa været i meget god Flor. - Fiskerierne have været meget gode og der er tillige fanget en mængde Fugl.

Faareavlen er i en god Forfatning overalt, og Slagtet vil formentlig blive fedt til Efteraaret da Græsvæksten har været meget frodig. - Hvad man i de fleste andre Sysseleer hørte klage over i Foraaret, at saavel de smaa Lam som de gamle Faar, ved Nydelsen af det altfor stærkt opspirende unge Græs, blev syge og døde, var ikke Tilfældet hos os. -

Da Græsvæxt som sagt har været meget god og Højbjergningen særdeles heldig, er her paa de fleste Steder avlet betydeligt mere Hø end der efter al Sandsynlighed at vinterføde Quæget med de samme Antal paa Grund af forrige Aars mindre gode Høst, er noget mindre end ifjor.. -

Kornet er i særdeleshed med Hensyn til Qualiteten udmærket godt overalt, Quantiteten kan endnu ikke saa noie bestemmes, da man endnu ikke er fuldkommen færdig med Tørringen, men den formodes at blive noget mindre iaar, end forrige Aar, da der i de Bygder, hvor der plejer at avles mest Korn, Sands og Schaalevig, kom betydeligt mindre drivtang i afvigte Vinter, end sædvanligt. -

Kartoflerne ere udmærket gode, og der er, i særdeleshed i Sands Bygd, avlet betydeligt mere af denne Artikel, end nogensinde før har været sædvanligt; dette skyldes som naturligt først det gunstige Veir vi har faaet i Sommer, men er tillige følgen af en bedre Dyrkningsmaade man nu har begyndt med, hvorved der ikke bruges mere end en Tredje- eller Fjerdepart Gødning imod før, og det er ogsaa mærkeligt, hvilket rigt Udbytte de Sædekartofler, der blev brugte hertil fra Orkenøerne give, fremfor nogle andre der hidtil ere prøvede.

Trødum den 30. September 1842

Underdanigst
MAWinther

> Pløyen

F.A. J. Litr. N No. 300

-

Vinter 1842-43

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden var til Decembers Slutning god overalt, men siden den Tid har der været nogen Sygelighed i Bygderne Sands og Skaaben. Af denne Sygdom, der nu er ophørt er en Person død.

Med Hensyn til de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Slagtes Fedhed i Efteraaret kan paa nogle Steder regnes til de bedste Aar, paa andre godt Middelaar. – Næsten overalt i Sysselet bemærkedes Sygdom mellem Faarene i Efteraaret, men der døde dog ikke mange paa Sandøen. – Paa Dimon derimod, hvor Sygdommen synes at have været af en anden Natur, er der i Vinterens Løb døde mange, saavel gamle Faar som Lam, og efter nylig modtagne Efterretninger derfra, hjembringes der nu daglig et og to Søid, der ere døde af Rag; Dette formenes mindre at have sin Grund i det rigtignok noget ugunstige Veir, der har været i Vinter, end i den omtalte Sygdom, der formenes at have faaet Overhaand blandt Faarene, om ikke dræbt saa dog svækket mere end det haarde Veir. Paa de andre Steder i Sysselet ere endnu ingen Søid død af Rag, men hvis kulde skulde indtræffe igjen, kunde det befrygtes, da den paa flere Steder er svækket.

Hornquægets Tilstand er meget god, da Vinterfoderet overalt har været fuldkommen tilstrækkeligt, paa Grund af sidste Sommers gode Græsvæxt og det heldige Veir der indtraf under Højbjergningen .

Korn og Kartoffler vare udmærket gode i Efteraaret, og skjøndt man /:som kan sees af min Indberetning i September:/ havde dyrket et mindre Areal med Korn end i forrige Sommer, saa høstedes der

F.A. J. Litr. N N. 620

-

mere Korn i afvigte Efteraar end 1841. –

Fiskeriet har, paa Grund af ugunstigt Veir, været meget ubetydeligt i dette Tidsrum.

Uorden ...

Tildragelser ...

Trødum den 31. Marts 1843

Underdanigst

MAWinther

Sommer 1843

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Der har i dette Tidsrum hersket en Sygdom paa Schuø, hvoraf flere Personer har været farlig angrebne og hvoraf en ung Mand er død i denne Maaned. Paa de øvrige Steder i Sysselet har Sundhedstilstanden været god.

Næringsveje:

I nogle Bygder heri Sysselet mistede man et ikke ubetydeligt Antal Lam og Faar i de første Foraars Maaneder, men dette Tab var paa sine Steder ikke større end at Havernes Skiben, hvis tilstundende Vinter bliver mild, kunde til næste Aar blive fuldtallige. - Imidlertid indtraf en Omstændighed som vil gjøre det betænkeligt at tilsætte mange Lam i Efteraaret, nemlig den usædvanlige Mængde Græsorm, der lige siden Midten at Juli Maaned der gjorde hele Strækninger i Haverne, ja endog hele Haveparter, især paa Østsiden af Sandøen, ganske golde, først i Slutningen af August Maaned vare disse Steder igjen begroede med Græs, men denne sildig opskudte Spire vil sandsynligvis, i Tilfælde af en tidlig indtrædende Frost, snart tilintetgjøres og Faarenes Vinterhaver, der vare noget fordærvede af Orm, saaledes snart igjen være blottede for Græs. -

Hornquægets Antal har været en betydelig Deel større i Aar end forrige Aar, men det Udbytte af Mælk de have givet i Sommer, har paa sine Steder, været meget ubetydeligt paa Grund af den omtalte Orm i Haverne. Jeg formoder, at man ikke vil blive nødt til at indskrænke Antallet til Vinteren af Mangel paa Foder, skjøndt Græsvæksten i Aar ikke *F.A. J. Litr. O N. 303*

-
er fuldkommen saa god som forrige Aar og Højbjergningen heller ikke har været heldig, men der haves dog en lille Beholdning Høe fra forrige Aar. -

Kornet vil i det Hele taget blive som i et godt Middelaar; det formenes at blive bedre i Bygderne for Østen, end paa Sands, skjøndt det modsat te oftest plejer at være Tilfældet. - Aarsagen er at Agrene paa Sands vare modne allerede i Slutningen af August, men kunde de, paa Grund af det vaade Veir ikke afmeies og ved at staae for længe bleve de betydeligt fordærvede. -

Kartoflerne, hvis dyrkning mere og mere tiltager, især i Bygden Sands, ere iaar særdeles gode og have givet et Udbytte fra 8 til 14 Fold.

Fiskerie og Fuglefangst have ikke været betydelige

Uorden ...

Tildragelser ...

Trødum den 30. September 1843

Underdanigst

MAWinther

> Pløyen

Vinter 1843-44

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Den Sygdom som i forrige Aar grasserede paa Skuøe, ophørte først med Aarets Slutning. I Bygden Dal har i Vinterens Løb været megen sygelighed, men samme er dog ophørt i den sidste Halvdeel af denne Maaned. Paa Store Dimon vare ligeledes flere Personer syge i Efteraaret; i de øvrige Bygder har sundhedstilstanden været god. –

Næringsveje:

Slaget i Efteraaret var ualmindelig magert, kun nogle enkelte Haugeparter gjorde en Undtagelse, men selv i disse var det ingenlunde bedre end i et Middelaar.

Siden forrige Maanedes Begyndelse ere adskillige Søid døde, men dette er alene af de Gimmerlam som bleve tilsatte i Efteraaret. I ingen Bygd, som haves Efterretning fra – fra Dimon har jeg ikke hørt noget siden Begyndelsen af forrige Maaned – har Dødeligheden imidlertid været større end eet Faar paa Marken. Hvis Veiret herefter vil blive nogenlunde gunstigt, saa befrygter man ikke at miste nogle af de gamle Faar, men mueligt flere af de tilsatte Lam. –

Hornquægets Antal maatte paa sine Steder noget indskrænkes i Efteraaret, formedelst den mindre gode Græsvæxt. Fodermangel haves ikke i nogen Bygd, med undtagelse af Dimon; der befrygtede man Mangel paa Hø sidst jeg havde efterretning derfra. Som Aarsag angav man at flere Personer vare angrebne af Sygdom paa den Tid Højbjergningen indtraf, og da Arbeidet saaledes standsede og Sneen faldt ualmindelig tidlig, maatte flere Foder Høe staae uslaaet paa Bøen.

F.A. J. Litr. O N. 652

-

Kornet var, i Bygderne for Østen, udmærket godt, baade med Hensyn til Qualitet og Quantitet, men derimod i Bygden Sands, især hvad Qualitet angik, ikke bedre end et Middelaar. Kartofflerne vare særdeles gode.

Fiskeriet har ikke været betydeligt i nogen Bygd, med undtagelse af Skopen og Sands, hvor Torskefiskeriet af og til har været ret godt.

Uorden ...

Tildragelser ...

Trødum den 31. Marts 1844

Underdanigst

MAWinther

Sommer 1844

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god i hele Sysselet.

Næringsveje:

I min Indberetning af 31. Marts d.A. meldte jeg, at der vare adskillige af de i Efteraaret tilsatte Lam døde, og at man frygtede for at miste flere; dette skete ogsaa, da man i faae Haveparter beholdt mere end Par Stykker tilbage og i nogle endog ingen; af de gamle Faar døde derimod faae. – Man venter ikke at Slagtet vil blive fedt, da Haverne ogsaa iaar have været slemt medtaget af Græsorm, skjøndt ikke saa overhaands som i forrige Aar.

Antallet af Hornquæget er iaar meget mindre end i forrige Aar. Man venter imidlertid ikke at behøve at slagte nogen Kiør til Vinteren af Frygt for Fodermangel, skjøndt Græsvæxt har været noget ringere end forrige Aar, men da Høbjergningen har været meget heldig og høet følgelig kraftigere, vil man kunne hjælpe sig med en ringere Quantitet.

Meget af Kornet forventes at blive af en ringe Qualitet, da den første Deel af Sommeren var saa ualmindelig tør og Regnen indtraf først efter at Agrene havde sat Ax; herved bevirkedes at Straaet først da begyndte at løbe op og Axet forblev længe uden Kjerne.

F.A. J. Litr. P No. 410

-

Da Sæden saaledes blev noget sildig modnet, men meget langhalmet, kunde den mindre modstaa Stormens paavirken og blev saaledes paa mange Steder slemt nedslaet.

Kartoflerne ere baade mange og store, men en deel af dem ere slemt fnattede (?).

Fiskerierne have været temmelig gode, især af Torsk og i denne Maaned har man i Bygden Skouben havt et meget rigeligt Seiefiskerie.

Fuglefangsten var særdeles betydelig paa Skuøe, men ringere paa Sands og Dimon. –
Uorden ...

Tildragelser ...

Trødum den 30. September 1844

Underdanigst

MAWinther

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amdtsordre af 23. November 1830

Vinter 1844-45

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god i hele Sysselet.

Næringsveje:

Slaget i Efteraaret var federe end man havde ventet, saa at samme kan omtrent regnes som i et godt Middelaar, i nogle bygder endog som i de bedste Aar. – I den Snee, som faldt i de sidste Dage af Januar Maaned, mistede man i Bygderne Sands og Dal adskillige Søid, som deels faldt for Bakken og deels sneede under; i en Havepart paa Sands, paa otte Marker, mistedes saaledes 50 Søid. For øvrigt har Søiden vel overstaaet Vinteren og er i en meget god Forfatning.'

Fodermangel for Hornquæget befrygtes ikke paa noget Sted.

Kornet blev i Efteraaret bedre end man havde formodet, dog kan samme ikke regnes bedre end i et godt Middelaar i bygderne for Østen og paa Skuøe, men paa Sands derimod kan man ikke erindre at have avlet saa meget eller saa godt Korn som i afvigte Høst. – Kartofflerne vare, som meldt, ogsaa meget gode. –

Fiskerierne have i Vinter ikke været betydelige, da Veiret har været til Hinder, thi de sydlige Vinde, som have været den største Deel af Vinteren, medføre Brænding i alle Bygderne. –

Uorden ...

F.A. J. Litr. Q no. 25

-

Tildragelser ...

Trødum den 31. Marts 1845

Underdanigst

MAWinther

-

Sommer 1845

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god i hele Sysselet.

Næringsveje:

Faareavlens er i en god Forfatning og man formoder, at Slagtet vil blive fedt, da Græsvæxt har været frodig i Haverne i Sommer og Moderfaarene vare i en meget god Stand ved Vinterens Slutning. Slagtefaarenes Antal vil ligeledes blive betydeligt større iaar end forrige Aar.

Højbjergningen er for saavidt overstaet, at Alt er sammenstakket paa Marken og omtrent det Halve hjembragt. Man kan ikke erindre at have høstet større Forraad Høe end iaar, og der er derfor meget gode Udsigter med Hornquæget til Vinteren.

/ følgende foto er meget utydeligt/

Kornet er alt afmeiet og for en Deel bierget hvor til Ud-

- 1 byttet af denne Artikel er blevet ikke ... maade
- 2 ... men det blev i det Hele dog næppe saa godt som forrige
- 3 Aar, skjøndt der i enkelte af Bygderne er
- 4 Kartoffelavlens er for det meste frodig og har givet et godt Udbyt-
- 5 te, da Kartofflerne ere af en ... bedre Qualitet end forrige
- 6 Aar, skjøndt Quantiteten er noget mindre.

Fuglefangsten har været god, men Fiskerierne af mindre Betydelse
Uorden ...

F.A. J. Litr. ...

-

Tildragelser ...

Trødum den 29. September 1845

Underdanigst

MAWinther

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1845-46

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Slagtet i Efteraaret kan, med Hensyn til Godhed, i nogle Bøigder saasom Sands og Skuøe, regnes til de bedste i Aar, i de øvrige Bøigder derimod ikke bedre end i Middelaar. Da Vinteren hidtil har været saa særdeles mild, saa er Søiden endnu i en meget god Stand overalt.

Hornquæget er i eg god Forfatning, da Vinterfoderet overalt har været mere end tilstrækkelig.

Kornet kunde, med Hensyn til Quantiteten regnes til de bedste Aar, men derimod ikke bedre end til et Middelaar hvad Qualitet angaar. Kartofflerne vare, som i min Indberetning i Efteraaret bemærket, af en særdeles god Qualitet, men Quantitet var, med hensyn til Udsæden, noget mindre end i Efteraaret 1844.

Fiskerierne have i dette Tidsrum været meget ubetydelige.

Uorden ...

Trødum den 31. Marts 1846

Underdanigst

MAWinther

> Pløyen

F.A. J. Litr. R No 161

-

Sommer 1846

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget daarlig. Fra midten af April til midten af Mai, var hele Sysselet Befolkning angrebne af den sædvanlige Foraarskrujm, der dog var mere ondartet end sædvanlig og hvoraf 5 Personer, 2 gamle Folk og 3 spæde Børn, døde. Siden den første Halvdeel af Juni Maaned have Mæslinger grasseret i Bøigden Skaalevig, men tilfældene have været meget milde og saa lidet smitsomme, at uagtet man fra først af aldeles ikke har gjort sig nogen Umage for at undgaa Smitten har denne dog først for ganske kort siden angrebet et Par Huse og til fire Huse har den endnu ikke naaet. Adskillige Tilbagefald have været af en værre Natur og den største Deel af Befolkningen lider endnu af Mavesygdomme, der formenes at være en Følge af Mæslingerne. – I den første Deel af Juli Maaned var i alle Bøigderne en ondartet Krujm, der for Mange var forbunden med stærke Diarrhoe, som for Enkelte gik over til Blodgang. – I Begyndelsen af Juni udbrøde Mæslingerne paa Store Dimon, men ogsaa der vare Tilfældene meget milde og ved Maanedens Udgang vare alle helbredede. I Slutningen af Maanedens naaede Mæslingerne til Bøigden Dal, hvor fem Huse bleve angrebne, men da de øvrige Beboere have forsøgt saa meget som mueligt at undgaa Samquem med de smittede, have de ogsaa hidtil været fri, og der er formodentlig god Grund til vente, at de fremdeles vilde blive forskaanede, da der ere nu sex til syv Uger forløbne siden Alle vare helbredede. I Bøigden Skaapen, hvor Mæslingerne udbrøde i Midten af forrige Maaned har ogsaa kun eet Hus været smittet. – Hidtil er ingen død i de nævnte Bøig-

F.A. J. Litr. R No 648

-
der af Mæslinger og i de øvrige Bøigder i Sysselet har man være forskaanet for denne Sygdom.

Næringsveje:

Faare- og Quægavlen er i en meget god Forfatning. Da Græsvæxt har været saa udmærket god at man ikke kan erindre noget Lignende og der tillige havdes paa mange Steder en ikke ubetydelig Beholdning Høe fra forrige Aar, saa vil Vinterfoderet blive mere end tilstrækkeligt. Højbjergningen, der har været ret heldig, er overstaaet og Høet er for en Deel hjembragt. – Paa Skuøe, hvor de vestlige Vinde altid medføre Storm, havde Man, sidst jeg havde Efterretning derfra, mistet en Deel Høe paa Søen, men hvorvidt dette Tab har været saa betydeligt, at man af den Grund skulde nødes til at indskrænke Quægets Antal, seer jeg mig ikke endnu istand til at meddele.

Angaaende Korn- og Kartoffelavlens kan jeg ikke sige noget bestemt endnu, undtagen for Bøigden Sands vedkommende. Kornhøsten er her ikke mere end det Halve af hvad den har været i de sidste Aar, thi da alle Agrene have været mere eller mindre bedærvede af Rust, saa er det dobbelte Antal Neeg medgaaet til en Tønne Korn som ellers; imidlertid er den største Deel af det avlede Korn af god Qualitet. – Efter hvad jeg kan slutte af

Agrene i de øvrige Bøigder, da jeg for en Maaned siden gjorde en Omreise, vil Resultatet der omtrent blive det samme. – Kartoffelavlens er her saa daarlig, at man ikke kan erindre den saadan; Mange have ikke erholdt mere end Udsæden tilbage og for Ingen vil Avlen blive bedre end fire til fem Fold, og det af Kartoffler der er enten ganske eller for en Deel bedærvede. Først i midten af denne Maaned begyndte man at lægge Mærke til, at enkelte Kartoffler vare bedærvede, men siden den Tid er Sygdommen saa stærkt tiltaget, at af Kartoffler der ere dyrkede i fed Jord, er næppe en eneste spiselig tilbage; mindre bedærvede ere de i de mere sandige Jorde, og mindst paa de Marker der ogsaa i forrige Aar have været dyrkede med Kartoffler, ligesom ogsaa svagt gødede kartoffelmarker ere mindre angrebne af Sygdommen end stærkt gødede. – Naar jeg undtager de Kartoffler der ere dyrkede i fed Jord, hvilke dog her i Bøigden udgjøre den mindste Deel, maae jeg antage, at der overhovedet ere, af de i sandig Jord dyrkede Kartoffler, bedærvet omtrent $\frac{1}{8}$ eller $\frac{1}{10}$ af det lidet der er høstet. Angaaende Beskaffenheden af Sygdommen, da ere Kartofflerne ikke her, som i Deres Høivelbaarenheds Skrivelse af 27. d.M. bemærket, skruppede eller ujevne paa Overfladen, men skjelnes kun udvendig fra de friske derved, at de ere mørkere paa Skallen; da alle Kartofflerne her er af den røde Slags, er en nøiagtig Sortering saaledes meget vanskelig. – Som kogte ere de ganske haarde og have en ubehagelig suur Lugt. –

At Kartoffelhøsten vilde blive daarlig iaar, har man ventet, skjøndt Kartofflerne den første Deel af Sommeren stode meget godt. I begyndelsen af Juli indtraadte i 3 Nætter svag Frost, der afsved Toppene af svagtgødede Kartoffelmarker, men da disse som ovenfor bemærket, ere langt mindre bedærvede end stærkt gødede, der tilsyneladende ikke lide noget af Frosten, kan denne Omstændighed vel neppe have bevirket Sygdommen. – Atter i Slutningen af Junii Maaned og i Begyndelsen af forrige Maaned havde vi en usædvanlig stærk Blæst, først med vestlige og senere med østlige Vinde, der saaledes satte Søedampe over Bøen, at Kartoffeltoppene aldeles svede af og siden den Tid er Væxten nok meget ubetydeligt fremmet. –

Fiskerierne have ikke været betydelige i dette Tidsrum, dog noget bedre end i Vinterhalvaaret.

Fuglefangsten har overhovedet ikke været god, da Lomviefangsten er total mislykket baade paa Skuø og Dimon. – Paa sidstnævnte Sted har Lundefangsten været god, men paa Skuø, hvor de bedste Lundeland ere nedfaldne i afvigte Vinter, kan denne Fangst aldrig blive af Betydenhed.

Om forefindende Uorden ...

Tildragelser ...

Trødum den 30. September 1846

Underdanigst
MAWinther

Vinter 1846-47

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Mæslingeepidemien vedvarede i Bøigden Skaalevig til Slutningen af November Maaned, men de sidste Tilfælde vare overordentlig milde og 3 Huse i Bøigden bleve aldeles forbigaaede for Smitten. For øvrigt har Sundhedstilstanden været meget god i Sysselet i det forløbne Halvaar.

Næringsveje:

Da Vinteren har været usædvanlig mild, er Søiden endnu i meget god Forfatning. Dette er imidlertid ikke Tilfældet med Quægavlen, thi skjøndt der haves Oveflødighed af Høe, saa klages der dog overalt over, at det er af saa daarlig Qualitet, at Kiøerne ikke give mere end den halve Mælk af hvad der er sædvanligt naar de fodres med godt Høe. Formodentlig hidhører dette fra den Omstændighed, at man begynder for tidligt med Høeslætten i saadanne Aar, naar Græsvæxt, som i sidstafvigte Sommer, er ualmindelig tæt og frodig; Græsset er da allerede visnet ved Roden, og kommer hertil, at Højbjergningen heller ikke er heldig, saa kan Høet aldrig blive af god Qualitet.

Kornhøsten bliver dog noget bedre end som Aspecterne vare i Efteraaret, saa at den, med hensyn til Qualiteten kan regnes til et godt Middelaar, skjøndt Quantiteten
F.A. J. Litr. R N. 1068

-

paa nogle Steder var mindre.

En ikke ubetydeligt Deel af de faa Kartoffler der avledes i Efteraaret, er i Vinterens Løb gaaet tabt ved at angribes af Kartoffelsygdomme, saavel de som opbevaredes inde, som ude paa Marken i Gruber. De hvide Kartoffler gjøre dog en Undtagelse herfra, thi ligesom de i Efteraaret vare friske da de opgravedes, saaledes ere de ogsaa under Opbevaringen, blevne uangrebne af Sygen.

Fiskerierne have i dette Halvaar ikke været betydelige.

Som en Mærkelighed kan anføres hvad jeg under 16. Januar sidstleden har tilmeldt Deres Høivelbaarenhed angaaende den her paa Øen nedfaldne Askeregn. Samme Phenomen skal, efter Fleres Sigende, oftere have viist sig i Vinterens Løb, og da jeg den 29. dennes /marts 1847, rg/ var paa omreise her paa Øen, var det tydeligt, at alle Søid som laae høiest ved Fjeldene vare bedækkede med et sortagtigt Støv, hvorimod dette ikke kunde mærkes paa lavtliggende Søid i nogen synderlig Grad.

Uorden ...

Trødum den 31. Marts 1847

Underdanigst

MAWinther

>Pløen

Sommer 1847

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god overalt.

Næringsveje:

Faareavlen er i en meget god Forfatning og da Veiret havde sidste Vinter været saa særdeles mildt, haves der fuld Besætningen i alle velrøgtede Hauger. Imidlertid vil der, paa Grund af et Uvejr, der indtraf midt i Læmningstiden og hvorved der paa enkelte Steder tabtes en Deel Lam i det Hele ikke blive slagtet saa meget iaar som i de bedste Aar. – Ogsaa Quægavlen er i en meget god Forfatning, og da Græsvæxt har været saa særdeles frodig, og Højbjergningen meget heldig, saa er der overalt Udsigter til mere end tilstrækkeligt Vinterfoder.

Kornet er overalt skaaret og tildels tørret og skjøndt Veiret har i den sidste Tid været meget Ugunstigt for denne Avl er Kornet dog af den mest udmærkede Qualitet. – Kartoffelavlen er efter Udsæden, ikke bedre end i Middelaar, men Kartofflerne ere paa de fleste Steder meget store. – Ogsaa iaar ere Kartofflerne syge, skjøndt langt mindre end forrige Aar. Sygdommen har ellers angrebet den fra Danmark erholdte Sædeart og de røde shetlandske Kartoffler.

Fuglefangst har i Sommer været meget ubetydeligt, men Fiskeriet af og til ret godt.

Uorden ...

Ingen mærkelig Tildragelse, undtagen det af mig, under 27. Juni, indberettede Ulykkestilfælde paa Store Dimon.

Trødum den 28. September 1847

Underdanigst
MAWinther

>Lunddahl, const Amtmand

F.A. J. Litr. Sommer No. 99

-

Vinter 1847-48

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god overalt.

Næringsveje: Faareavlen er endnu i en god Stand i de fleste Bygder, men man mener, at Lam, som bleve tilsatte i Efteraaret i de Haveparter der ere meget udsatte Søedampe, ville, naar Græsset begynder at groe, blive syge og døe, da disse Haveparter have lidt meget i Vinter paa Grund af den overhaands stærke Brænding. – I Bygden Skaalevig har man været nødt til at slagte endeel Søid i Vinterens Løb, som var befængt med Vatersot; det Antal som er slagtet har være indtil 20 i Haveparter paa 7 Marker, men i de fleste dog mindre. Man har paa de fleste Steder i Sysselet mærket til denne Sygdom blandt Faarene, men hvad der er tabt heraf er aldeles ubetydeligt. Kun paa sands og Skuøe var Slaget godt i Efteraaret, i de øvrige Bygder her paa Øen som ogsaa paa Dimon, var det af daarligste Slags. – Quægavlen er i en meget god Forfatning og Vinterfoderet fuldkommen tilstrækkeligt overalt.

At Kornet var af udmærket Qualitet indberettede jeg i Efteraaret, men da Høsten ikke dengang var fuldkommen færdig kunde Quantiteten ikke saa nøie bestemmes; ogsaa med Hensyn hertil har denne Avl været fortrinlig, da der blev leveret Tiende af udved 550 Tønder, som er omtrent 100 mere end der plejer at avles i bedste Aar. - Ogsaa i Vinter have de Kartoffler, som man har gjemt i Gruber, lidt endeel af Kar-

F.A. J. Litr. S. N. 340

-

toffelsygdommen, men tilstrækkelig Sæd vil alligevel have.

Fiskerierne ere i dette Tidsrum aldeles fejlslaaede, thi for det første har Veiret i Vinter saa ugunstigt, at det til Midten af forrige Maaned har været umuligt at komme paa Søn og de Forsøg som have været gjorte siden have saa godt som intet Udbytte givet.

Angaaende stedfindende Uorden kan jeg ikke lade ubemærket, at jeg har bragt i Erfaring, at Beboerne i Dal og Husevig ikke erlægge Tiende af Langer. – Dette Fiskeri har indtil de to eller tre sidst forløbne Aar været saa godt som ukjendt i de nævnte Bygder, men da de Paagjældende desuagtet efter al Rimelighed maa være uberettigede til at indeholde en Afgift som formentlig erlægges af alle Landets Beboere, saa har jeg ikke villet undlade at indberette Sagen. - I førstnævnte Bygd erlægges man heller ikke Tiende af Smaatorsk, men om denne Skik forskriver sig fra en ældre Tid har jeg endnu ikke tilstrækkelig Oplysning om. –

Trødum den 31. Marts 1848

Underdanigst

MAWinther

> Luddahl, cst Amtmand

Sommer 1848

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været ret god, dog har man baade i Juni Maaned og tidligere i Foraaret havt Krujm, som kun paa Skuø viste sig noget ondartet.

Næringsveje:

Der har ikke været nogen Dødelighed blandt Faarene siden jeg indsendte min Indberetning i Marts Maaned, men Læmningen var daarligere iaar, end forrige Aar, og slagtet vil følgelig i nogle Bygder blive endeel mindre.

Skjøndt der paa de fleste Steder haves endeel Høe i Behold fra forrige Aar, vil man dog blive nødt til at indskrænke Quægholdet betydeligt til Vinteren, da Græsvæxt har været meget daarlig i Sommer. Højbjergningen, som ikke har været heldig, er endt, men kun lidet er endnu hjembragt fra Bøen.

Kornet er meget seent iaar, saa at endeel deraf er endnu ikke skaaret, og Tørringen er kun paabegyndt i nogle Husholdninger. Det seer for øvrigt ret godt ud paa de fleste Steder saa at Udbytte heraf vil vist blive meget godt. – hvorledes Kartoffelavlens er i Bygderne for Østen og paa Skuø, ved jeg endnu ikke, heri Bygden er den god i Forhold til Udsæden, men dog have endeel været angrebne af Kartoffelsygen, skjøndt ikke betydeligt. Sygdommen har saa at sige udelukkende, den slags Sæd, som ifjor erholdtes fra Danmark, ligesom og disse Kartoffler voxe daarligt, saa at det er at formode, at denne Sædart ikke egner sig synderligt til den færøiske Jordbund.

Baade Fuglefangst og Fiskerierne have været daarlige; at førstnævnte Fangst mislykkedes formenes tildeels at hidhøre fra at der, paa den Tid Ungerne vare smaae, ikke var nogen Sild under Landet, men fornemmelig foraarsages det ved Skydning under Fuglebjergerne, som alt mere og mere tager overhaand. –

Om Uorden ...

F.A. J. Litr. S. N. 601

-

Trødum den 30. September 1848

Underdanigst

MAWinther

Vinter 1848-49

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden har været mindre god i Vinter i flere Bygder; flere Personer have været syge i kortere eller længere Tidsrum, uden at Sygdommen dog har vist sig epidemisk i nogen Bygd undtagen Husevig; der have siden Slutningen af September 4 Personer været angrebne af en Sygdom, som efter Lægens Erklæring, er smitsom; de tre ere endnu sengeliggende, men en er helbredt.

Næringsveje:

Slagtet ... /fotoproblem, RG/

...

... saa

... Middelaar og i enkelte Haugeparter endog bedre, men paa de øvrige Steder heri Sysselet var det af allerdaarligste Slags. – Endnu er ubetydeligt tabt af Søiden, men den er paa sine Steder i en temmelig udmagret Tilstand, saa det er at befrygte at, især de Lam som blev tilsatte sidste Høst, ville for mesten Deel døe naar Græsset begynder at spire, da de sædvanlig bliver syge deraf, naar de om Vinteren ere meget svækkede.

Quægavlen er, i det Hele taget, i en god Forfatning og kun Enkelte have det knapt med Foder men Flere have overflødighed af Høe, da der havdes saa betydeligt i Behold af denne Artikel fra forrige Høst. I Bygden Skarvenæs haves sidstafvigte godt som alt det Høe i Behold, som avledes sidste Høst. Imidlertid ved jeg endnu ikke hvorledes det staaer sig paa Skuø og Dimon med

F.A. J. Litr. S. No. 802

-

Foderet, da jeg ikke i lang Tid har havt Efterretning fra disse Steder.

I Bygden Sands var Kornavlen, med Hensyn til Quantiteten, som i de bedste Aar; I Skaalevig, som i et godt Middelaar, men paa de andre steder ikke saa god; med Hensyn til Qualiteten var Kornet intetsteds bedre end et Middelaar.

Da jeg skrev min Indberetning i September f.A. havde jeg ingen Kundskab om, hvorledes Kartoffelavlen var udenfor Sands Bygd; den var i Østerbygderne og paa Skuø meget god, og man mærkede der intet til Kartoffelsygen. I Bygden Husevig ere imidlertid endeel Kartoffler blevne fordærvede i Vinter i de Kuler hvori de gjemmes, men om dette hidhører fra Kartoffelsygen eller er foraarsaget af Frost formedelst en mindre omhyggelig Tildækning, vides ikke.

Fiskeriet har i dette Tidsrum, fornemmelig paa Grund af det stormende Veir, været aldeles intet.

Med Hensyn til uorden ...

Jeg undlader til Slutning ikke at tilmelde Amtet, at Kongsbonde Johannes Dahlsgaard har i afvigte Aar opført en Kornlade, 12 Al lang, 8 Al bred og 5 Al høi til Bjelkerne, der kan rumme omkring 600 Vaag, hvoraf i almindelighed erholdes 16 Tønder Korn. – Det hænder ikke sjælden, at Højbjergningen falder sammen med Korntørringen og skjøndt der behøves

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

al den Arbejdskraft som kan erholdes, for at drive den første, kan den sidste dog ikke forsømmes, da Kornet ved i længere Tid at staa i Stakke under aaben Himmel, lettelig kan bedærvs, hvorimod det, uden at tage Skade, kan blive liggende i laden den hele Vinter. Denne Bygning, der saa vidt vides er den eneste i sit slags her paa Landet, forekommer mig derfor at være meget hensigtsmæssig, da man, foruden de nævnte Fordele, ogsaa har den at der til at fortørre det Korn, som er gjemt i Laden, ikke forbruges mere end Halvdelen saa meget brændsel som ellers.

Trødum den 31. marts 1849

Underdanigst

MAWinther

Sommer 1849

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Den i Bygden Husevig herskende Epidemi, som omtalt i min Indberetning i Marts Maaned, ophørte i April, uden at have nogen Dødsfald til Følge; siden har Sundhedstilstanden været god overalt.

Næringsveje:

Der vil iaar slagtes endeel mindre end forrige Aar, da der paa sine Steder døde betydeligt af de nyfødte Lam i det daarlige Veir, som indtraf i April og Mai Maaneder. – Man antager ligeledes at Slagtelammene ville blive magre iaar, da hele den første Part af Sommeren var baade kold og tør og Græsvæxt som en følge deraf daarlig; Moderfaarene, der vare temmelig meget udmagrede efter Vinteren, kom derfor seent til Kræfter og havde derfor ikke den fornødne Mælk til at opføde Yngelen med.

Quægavlen er i en ret god Forfatning og man vil formodentlig ikke blive nødt til at indskrænke Besætningen til Vinteren af Mangel paa Foder, da man i de fleste Bygder har avlet mere Høe iaar end i forrige Aar. Bygden Sands alene gjør en Undtagelse herfra, her have nogle mindre Høe iaar og det alene af den Grund, at man begyndte for tidligt med Høsletten. Høbjergningen er allesteder endt og Høet for en Deel hjembragt. –

Kornet er meget seent iaar, saa at de fleste have først nylig begyndt at skjære det; det seer ikke godt ud, saa man formoder at Udbyttet heraf bliver meget maadeligt. Der er paa mange Steder baade Rust og Brand i Sæden, og overalt er den meget ujævnt moden. I Østerbygderne og paa Skuøe

F.A. J. Litr. S. N. 1078

-
har man endnu ikke begyndt at opgrave Kartofflerne, men med dette Arbeide er man omtrent færdig i Bygden Sands; Udbytte af denne Artikel er meget godt og til Kartoffelsygen mærker man intet.

I denne Maaned er der fisket godt af Smaatorsk i alle Bygderne; for øvrigt har Fiskeriet været ubetydeligt. Fuglefangst tegnede godt i Begyndelsen af Sommeren, men har ikke været bedre end et Middelaar. –

Om Uorden ...

Usædvanligt ...

Trødum den 30. September 1849

Underdanigst

MAWinther

Vinter 1849-50

I Henhold til ... nemlig:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god overalt.

Næringsveje:

Slagtelammene vare daarlige i Efteraaret saa godt som overalt, kun Skuøen, Dimon og enkelte Haveparter i Bygden Sands gjorde en Undtagelse herfra, her vare de som et godt Middelaar, nogle endnu bedre. – Skjønndt Veiret i Vinter har været heldigt for Faarene saa venter man dog kun at beholde faa af de i Efteraaret tilsatte Lam, da de have paa de fleste Steder været mere eller mindre angrebne af Sygdom i Vinterens Løb og saaledes svækkede ville de neppe kunne modstaa Følgerne af det nu indtrufne Sneeveir, der baade har været strengt og langvarigt. I Bygden Dal har man i disse Dage mistet omtrent 20 Faar ved Sneeskred, dette er det meste Uheld paa Faarene i dette Sneeveir som jeg endnu er kommet til Kundskab om.

Quægavlen er i en god Forfatning og Fodermangel er ikke at befrygte, hvis Veiret tillader at faa Quæget ud paa Græs til den sædvanlige Tid.

Kornet var meget bedre end der var Udsigter til førend Tørringen paabegyndtes, Det var med Hensyn til Quantitet som i et Middelaar, o med Hensyn til Qualitet endnu
F.A. J. Litr. T N. 140a

-

bedre. Kartofflerne vare overalt udmærket gode, kun Skade at der ikke vare lagte flere, men da Kartoffelsygen har i flere Aar været meget ødelæggende, især i de bedste Kartoffler Pladse, saa havde man ikke naaet at lægge saa mange som ellers pleiede at være sædvanligt.

Da sydlige og vestlige Vinde, som have været de mest herskende den største Part af Vinteren, som aldeles forhindret Fiskeriernes drift; kun ganske enkelte Dage har man kunnet komme ud for Brænding og daarlig Søe, og det gjorde Udbytte har da altid været meget ubetydeligt.

Uorden ...intet

Usædvanligt ...intet

Trødum den 30. Marts 1850

Underdanigst

MAWinther

Sommer 1850

I Henhold til Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Næringsveje:

Faareavlen er i en god Forfatning og der vil paa sine Steder blive slagtet mere iaar end forrige Aar; da Sommer har været mild, er det ogsaa at formode, at Slagtelammene bliver gode.

Ogsaa Quægavlen er i en meget god Forfatning, og overalt haves rigeligt Høe til Vinteren, da Græsvæxt har været god og Højbjergningen udmærket heldig.

I Bygden Sands er man færdig med at skjære Kornet og en Deel af samme er tørret, det er udmærket godt i enhver henseende. I Bygderne for Østen, hvor Kornet som oftest bliver sildigere modent, har man først begyndt med Skjæringen, ogsaa der venter man en fortrinlig Høst. Paa Skuø vil denne Høst derimod blive mindre god, og paa Dimon er den saa godt som mislykket; paa førstnævnte Sted synes Ageren at være meget ujævnt moden og paa sidstnævnte Sted var de næsten ødelagte af Orm; Kornet begyndte der at spire til sædvanlig Tid, men efter en otte Dagers Forløb blev Spiren ganske gul og vissen og ved at grave i Jorden fandtes Dynger af Orm, der sandsynlig afaade Spirens Rod. –

I Bygden Sands er man færdig med at opgrave og de have her givet et udmærket Udbytte; de der have hyppet have faaet 12, 16 og 18 Fold. I Østerbygderne og paa Skuø var de endnu ikke færdige med opgravningen, ogsaa der ere de meget gode, paa Dimon dyrke man ingen.

Fiskeriet har i lang Tid ikke været saa ubetydeligt som i Sommer, ikkun i denne Maaned er der blevet fisket endeel Smaatorsk og temmelig megen Sei i Skaapen. Fuglefangsten har derimod været som et godt Middelaar.

Om Uorden ...

F.A. J. Litr. T N. 456

-

Trødum den 30. September 1850

Underdanigst

MAWinther

Vinter 1850-51

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden har i nogle Vintermaaneder været mindre god. Flere Personer have lidt af Halspine og rheumatiske Tilfælde af en ondartet Natur, ligesom ogsaa de allerubetydeligste Saar have forvoldet temmelig farlige Betændelse, af hvilken sidste Sygdom et Tilfælde har havt Døden til Følge.

Næringsveje:

Faareavlen er i en udmærket Tilstand, da, ingen kan erindre en saa gunstig Vinter for Faarene, som den nu forløbne. – Slaget i Efteraaret var godt overalt, paa nogle Steder som i de bedste Aar.

Quægavlen er ligeledes i en meget god Tilstand da Fodermangel er ingensteds at befrygte.

At Kornet baade paa Sands og i Bygderne for Østen var af en udmærket Qualitet har jeg omtalt i min Indberetning af September f.A. hvorimod jeg har berørt, at Udsigterne til denne Avl vare mindre heldige paa Skuø, men det udmærkede Veir der indtraf i Oktober havde den heldigste Virkning paa Agrene, saa at de ogsaa var blevet fuldkommen modne, Hvorfor denne Avl var lykkedes paa Dimon, har jeg i den nævnte Indberetning berørt. Kartofflerne vare overalt udmærket gode.

Fiskeriet har i dette Tidsrum været meget daarligt, da Veiret har hele Vinteren været til Hinder for dets Drift.

Om Uorden ...

Med Undtagelse af det under 28. dennes heri Bygden indtrufne Ulykkestilfælde.

Trødum den 31. Marts 1851

Underdanigst
MAWinther

> Dahlerup

F.A. J. Litr. T N. 618

-

Sommer 1851

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god overalt.

Med Hensyn til Næringsveje:

Da Faarene med lethed overstode Vinteren og Veiret i Lemmingstiden var meget godt, saa vil der til Efteraaret slagtes betydeligt mere end i forrige Aar, ligesom det ogsaa formodes, at Slagtelammene bliver gode.

Med Quægavlen ere Udsigterne derimod mindre gode. Den usædvanlige Tørke og Kulde, som indfaldt hele den første Deel a Sommeren havde til Følge, at Quæget paa enkelte Steder led Mangel paa Vand, hvilket naturligvis havde en meget uheldig Indflydelse paa Malkegivningen. Græsvæxt paa Indmarken er ogsaa daarlig, og den sidste Part af Højbjergningen har været meget uheldig; saa godt som hele denne Maaned har været taaget og regnfuld, en ikke ubetydelig Deel af Høet har derfor ligget slaaet, og da det ikke har kunnet bjerges, er Kraften saa godt som bleget af det, hvad der er tilbage uslaaet er ikke betydeligt. Da der ikke haves betydelig beholdning af Høe fra ifjor, vil man sandsynligvis blive nødt til at slagte en Deel Quæg til Efteraaret.

Det vedvarende vaade Veir har ogsaa havt en skadelig Indvirkning paa Kornet, da Agrene paa Grund heraf have kunnet blive staaende til rette Tid; nogle er paa Grund heraf blevne overmodne og for andre er Modningen langsom gjort ved den idelige Regn; man kan derfor ikke antage

F.A. J. Litr. T N. 1064

-

at Kornhøsten vil blive mere end middelmaadig iaar. – Kartoffelhøsten vil maaske blive noget bedre, men neppe naae højere end et godt Middelaar. Paa Sands hvor Kartoffelavlens drives med mere Kraft end paa de andre Steder heri Sysselet, syntes Planterne at staae stille i Væxten, hele den første Deel af Sommeren, mens vi havde det tørre og kolde Veir; først efter Olai, da det fugtigere Veir indtraf, begyndte Planterne at skyde godt i Veiret, og Toppene staaer derfor endnu ganske grønne; Kartofflerne ere derfor langt fra at være modne, skjøndt Nogle allerede ere halvt færdige med Indhøstningen.

Alt Fiskeri, med Undtagelse af Seiefiskeriet har været daarligt. Fuglefangst har derimod været temmelig god især paa Skuøe.

Om Uorden ...

Med undtagelse af det her i Bygden under 7. Juli indtrufne Ulykkestilfælde, som samme Dag er indberettet.

Trødum den 30. September 1851

Underdanigst, MAWinther

> Dahlerup

Vinter 1851-52

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været ret god, dog have Flere lidt af Hoste i Vintermaanederne.

Næringsveje:

Slagtet i Efteraaret var godt overalt paa enkelte Steder endogsaa bedre end sædvanligt. Skjøndt Udsigterne vare daarlige i det haarde Sneveir som indtraf i Januar, saa erklære dog Alle, at Søiden er i meget god Stand, hvortil det udmærket gode Veir, som vi har havt i den meste Deel af denne Maaned, ikke har bidraget lidet, de sidste Dages Sneveir har saaledes ikke havt nogen absolut skadelig Indflydelse paa Faarene, og hvis det ikke indtræffer igjen, vil intet være at befrygte. Naar undtages nogle faa Faar, der omkom i det omtalte Sneveir i Januar, er det der er tabt af Søid i Vinter i de forskellige Bygder, ikke af nogen Betydenhed, med Undtagelse af Store Dimon, hvor en ikke ubetydelig Deel, skal være døde af Sot, man siger uvis 50 Stykker.

Græsvæxten er i en bedre Forfatning end der var Udsigter til i Efteraaret; hvad der da blev slagtet paa Grund af utilstrækkeligt Vinterfoderet, var ikke betydeligt, og kun enkelte Personer have at befrygte Fodermangel, men flere er saa rigeligt forsynede, at de kunde yde dem hjælp der mangle, og det uagtet at man i Bygderne Dal, Husevig og Skuø mistede nogle Foder Høe ved en stærk Storm, som indtraf i October, førend Høet var hjembragt. Tillader Veiret, at Quæget kommer paa Græs til sædvanlig Tid vil Fodermangel overhoved ikke indtræffe.

F.A. J. Litr. T N. 1352

-

Korner i Efteraaret var ingen Steder bedre end i et Middelaar og i Bygderne Sands og Husevig var det, især med Hensyn til Qualitet, som i et vanligt Middelaar. Kartoffelhøsten var heldigere, paa Sands som i et godt Aar.

Fiskeriet var i betydelig Skaalevig og Skaapen usædvanlig godt og vedvarede lige til Udgangen af December; alt andet Fiskeri har været ubetydeligt.

Som en usædvanlig Tildragelse fortjener at omtales en stærk Brænding, ledsaget af mere end almindeligt Hoivande, der indtraf den 22. Januar og vedvarede til den 25.; den havde til følge – som tidligere indberettet – at den i en betydelig Afstand fra Stranden værende Broe, mellem Trødum og den øvrige del af Bygden Sands bortskyllede, og den 25. blev et Grothuus, der har staaet i umindelige Tider, omstyrtet af Brændingen. I ingen af de andre Bygder har denne Brænding været saa meget mærkelig som i Bygden Sands.

Om Uorden ...

Trødum den 31. Marts 1852

Underdanigst
MAWinther

Sommer 1852

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Med undtagelse af nogen Snue og Hoste, hvoraf Befolkningen led i Slutningen af Mai og i Juni Maaned, har Sundhedstilstanden været meget god i dette Tidsrum.

Næringsveje:

Faareavlen er i en meget god Tilstand og Besætningerne i Haverne har i mange Aar ikke været saa talrig som nu; hvorledes Slagtet vil blive med Hensyn til Godhed, kan endnu ikke have nogen begrundet Mening om, dog lader det til at blive meget ujævnt, efter det hidtil er prøvet. – Med Quægavlen ere Udsigterne gode, da Græsvæxt har været udmærket god og Højbjergningen heldig.

Kornhøsten er allerede tilendebragt, og Udbytte af denne Høst kan i det Hele taget ansættes som i et godt Middelaar. – Kartofflerne gave et meget betydeligt Udbytte, men der har vist sig Sygdom i dem overalt, og det i en meget høi Grad. I Bygden Sands gravede man dem op i f.M. saa snart man begyndte at mærke sarte Pletter paa Toppen, og man fik dem næsten ganske friske op af Jorden, men neppe havde de ligget gjemte paa sædvanlig Maade i Huller i Jorden i en 8 a 14 Dage, førend en meget stor Deel var aldeles bedærvet. – Det er imidlertid ikke alle Sædarter der ere angrebne af Sygen i lige høi Grad; hvor man har de lyserøde Kartoffler ublandede, er de saa at sige frie for Smitten; de hvide ere heller ikke stærkt angrebne, men de røde shetlandske eller skotske ere angrebne i saa høi Grad, at det neppe vil være mueligt at opbevare noget af dem Vinteren over. Sygdommen synes dog at være noget aftaget siden Luften blev koldere.

Fiskeriet har været meget ubetydeligt i dette Tidsrum. Fuglefangst derimod er god paa flere Steder og Dimon.

F.A. J. Litr. ...

-

Uorden ...

Trødum den 30. September 1852

Underdanigst

MAWinther

Vinter 1852-53

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1832 (?) ... til Dato, nemlig:

Til Udgangen af 1952 var Sundhedstilstanden god, men siden Januar Maanedes Begyndelse har Kighoste grasseret i de fleste Bygder. Paa Sands og i Dal er den nu næsten ophørt, men i Husevig, Skaalevig, Skaapen og Dimon er den for Tiden meget heftig; Til Skarvenæs og Skuø er den endnu ikke naaet. Af denne Sygdom ere 2 Børn døde i Dal, 2 i Skaapen og 1 i Skaalevig.

Næringsveje:

Slagtelammene i Efteraaret var i nogle Haveparter saa gode som i bedste Aaringer, men paa sine Steder ikke bedre end i daarlige Middelaar , ja endog ringere. For Tiden ere Faarene i en meget god Forfatning , skjøndt Vinteren har været meget stræng, men da Besætningen i Haverne har, i de foregaaende gode Aaringer, været fuldtallig paa de fleste Steder , saa har man kunnet være omhyggelig med Tilsætningen af Livsøid og Racen er derfor kraftig.

Quægavlen er ligeledes i en god Forfatning og de fleste have Foder i overflødighed.

Resultatet af Korn og Kartoffelhøsten indberettede jeg i Efteraaret. De der vare saa heldige kun at have lyserøde Kartoffler, have ikke havt een eneste bedærvet og de hvide have ogsaa holdt sig ret godt, derimod ere de mørkerøde næsten rent udslettelse. Sædkartofflen vilde dog kunne erholdes, da enkelte ere meget godt forsynede.

Skjøndt Veiret i den forløbne Vinter har været heldigere

F.A. Jour. U. 373

-

for Fiskeriernes drift end det har været i flere af de næstforegaaende Vintre, saa har Udbytte af denne Næringsvej ikke været betydeligt, og kun faa have faaet mere end til det nødvendige Brug i Huusholdningen. I Efteraarsmaanederne fiskede man dog nogen Sei ved Skuø og ved Skaapen. –

Uorden ...

Trødum den 1. April 1853

Underdanigst

MAWinther

-

Sommer 1853

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Kighoste, som i Vintermaanederne grasserede heri Sysselet vedvarede til Juni Maaned, og udbredte sig til alle Bygderne med undtagelse af Skarvenæs. Efter Udgangen af Marts døde imidlertid kun eet Barn af denne Sygdom, og har Sundhedstilstanden for øvrigt været god.

Angaaende Næringsveje:

/fotofejl, RG/ ... døde en Deel af Faarene i de forskjellige Bygder, mest paa Skuø, skjøndt Dødeligheden ingensteds var betydelig. Læmningen var ogsaa endeel ringere end i forrige Aar, og da Græsset overalt i Haverne har været ødelagt af Larver i Sommer, saa er der ingen Sandsynlighed for at Slagtet vil blive godt til Efteraaret. Paa Øen Store Dimon har i en Række Aar hersket Svulste blandt Faarene af og til; i Sommer har denne Sot vist sig i en temmelig Høi Grad, og bortrykket en betydelig Deel saavel af gamle Faar som af Lam, uden at jeg dog nøiagtigt kan give Antallet.

Quægavlen har i Sommer været i en meget daarlig Forfatning, thi da Græsset i Haverne som anført var ødelagt af Larver maatte man paa flere Steder tage Quæget hjem om Natten til langt hen paa Sommeren og til

F.A. Jour. U 1067

-
deels græsse det paa Bøen og tildeels føde det med Høe for at holde Liv i det.

Høbjergningen er endt, men har paa mange Steder givet et yderst daarligt Udbytte, da Indmarken ogsaa paa sine Steder have været fordærvede af Larver. Paa enkelte Steder har man ikke avlet mere end halvt saa meget Høe iaar som i forrige Aar, og det er derfor en selvfølge, at Quægbesætningen maa betydeligt indskrænkes til Vinteren.

Korn og Kartoffelavlén have derimod været udmærkede gode og førstnævnte Avl kan næppe i Mandsminde erindres at have været saa god. Ingen Syge har hidtil viist sig i Kartofflerne.

Fiskeriet har, om just ikke være godt, saa dog været meget bedre end i forrige Aar. Fuglefangst har derimod været udmærket god, især har der paa Skuøen været fanget mere Fugl iaar end der tidligere kan erindres.

Med Hensyn til tilstedefindende Uorden kan jeg ikke lade ubemærket, at adskillige her i Bygden Sands have begyndt med ikke at levere Tiende af Brosme og Rødtorsk, skjøndt der tidligere altid har været leveret Tiende af disse Fisk.

Intet Usædvanligt ...

Trødum den 30. September 1853

Underdanigst, MAWinther

> Dahlerup

Vinter 1853-54

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været ret god, dog have enkelte Personer i Vintermaanederne lidt af farlige Bylder, da enhver ydre Beskadigelse, om end ubetydelig, har villet udarte til denne Sygdom.

Næringsveje:

Slagtelammene i afvigte Efteraar vare saa godt som overalt meget daarlige, skjøndt Vinteren ikke har været af de strengeste, saa er Besætningen paa de fleste Steder saa svag og daarlig, at det er at befrygte, at endeel af samme vil dø, naar Græsset begynder at gro, da svage Faar i almindelighed da blive syge. Paa sine Steder ere endeel Faar døde, men dog ikke ret mange, med undtagelse af paa Skuø, hvor Antallet af de døde Faar allerede er naaet op til mellem 150 til 200 Stykker.

Quægavlen maatte til Vinteren betydeligt indskrænkes paa Grund af den daarlige Græsvæxt; hvad der er tilbage er i en ret god Forfatning, da Fodermangel ikke er at befrygte hvis Quæget kan komme paa Græs til sædvanlig Tid.

Resultatet af Korn- og Kartoffelhøsten indberettede jeg i Efteraaret. Kartofflerne ere ikke blevet bedærvede i Vinter.

Fiskeriet har været ubetydeligt i dette Tidsrum, med Undtagelse af, at den sidste Deel af December Maaned, da der fiskedes ret godt af Smaatorsk; siden har Veiret saa godt som ganske forhindret Fiskeriernes Drift.

Der gives ikke Anledning til at melde noget om

F.A. Jour. U 1565

-

Stedfindende Uorden, ligesom heller ikke nogen usædvanlig eller mærkelig Tildragelse er indtruffen i dette Tidsrum.

Trødum den 31. Marts 1854

Underdanigst

MAWinther

-

Sommer 1854

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden Halvaar i dette Tidsrum været meget god.

Med Hensyn til Faareavlen kan bemærkes, at et ikke ubetydeligt Antal Faar og Lam døde efter at jeg til Deres Høivelbaarenhed havde indsendt min Indberetning af 31. Marts sidstleden, ligesom ogsaa Læmningen ogsaa var betydelig ringere end den har været nu i en lang Aarrække. Da de fleste af Moderfaarene daarligt overstod Vinteren, og da den første Deel af Sommeren var tør, og Græsset tilmed beskadiget af Orm saa venter man ikke, at Slagtelammene ville blive gode, skjøndt Græsset i Haverne har været særdeles frodigt den sidste Deel af Sommeren.

Quægavlen er for Tiden i en ret god Foderstand, da der siden midten af Juli Maaned har været godt Græs i Haverne. Højbjergningen er omtrent overstaet, men da Eftersommeren har været usædvanlig Regnfuld, saa er den sidste Deel af Høet daarligt bjerget; noget har henligget saa længe i Regnen, at den største Deel af Kraften er gaaet tabt, mange af Stakkene have trukket Vand, og ere følgelig betydeligt bedærvede, saa at, skjøndt man i det Hele taget har et større Quantum Høe iaar end ifjor, saa er dette af en langt ringere Beskaffenhed, og der vil følgelig ikke kunne vinterfødes en større Besætningen iaar end i forrige Aar, ja maaske ikke saa stor. –

Man er i de fleste Bygder færdig med at skjære Kornet og
F.A. Jour. V. 556

Tørringen overalt paabegyndt, i nogle Bygder halvt færdig. – Denne Avl giver et langt bedre Udbytte end man havde ventet og vil sikkert baade med Hensyn til Quantitet og Qualitet kunne henregnes til et godt Middelaar. – Kartofflerne synes derimod at ville give et daarligt Udbytte, daarligere end man har været vant til at erholde nu i en lang Række Aar. - I Bygden Sands blev desuden en betydelig Deel ødelagt ved Sandflugt, tidligt paa Sommeren.

Fiskerierne har i Sommer været noget bedre end i forrige Sommer, hvilket vistnok paa enkelte Steder har sin Grund i en større drift i denne Næringsvei, foranlediget derved, at man har kunnet sælge Fisken raa, idet Virkning af Klipfisk er paabegyndt af enkelte Personer i de fleste Bygder. –

Fuglefangst har været særdeles god.

Uorden ...

Trødum den 30. September 1854

ærbødigst, MAWinther

> Dahlerup

Vinter 1854-55

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Siden Slutningen af forrige Maaned har i Bygderne Sands, Skaapen og Skuø, grasseret en ondartet Krujm, der dog nu fordetmeste er ophørt og ikke har Nogen her havt døden til Følge. De øvrige Bygder heri Sysselet har hidtil været frie for denne Sygdom, og Sundhedstilstanden har ellers i det Hele taget været meget god.

Næringsveje:

Slagtelammene i Efteraaret var, som man ventede, meget daarlige. Faarebesætningen har for øvrigt hidtil vel overstaaet Vinteren, men det vil dog berøe meget paa Veirliget i næste Maaned, hvorvidt de i Efteraaret tilsatte Lam ville kunne staae sig, da de af det daarlige Veir i December Maaned blev ilde medtagne. Paa Øen Store Dimon er ogsaa i Vinter endeel af Besætningen død af Sot.

Quægavlen er i en meget god Forfatning, og hvis Quæg til sædvanlig Tid kan komme paa Græs, vil der kun for nogle enkelte Huusfædre blive meget knapt med Foder.

Kornavlen var, med Hensyn til Qualitet, som i et godt Middelaar og bedre med Hensyn til

F.A. Jour, Vinter 1034

-

Quantitet. – Kartoffelavlen var derimod ualmindelig daarlig, og da desuden endeel af Kartofflerne ere fordærvede i Vinter, deels af Frost og deels af den sædvanlige Kartoffelsygen, saa ville Flere ikke have de nødvendige Kartoffler til Udsæd.

Fiskeriet har været godt, og der er vistnok aldrig nogen Vinter bleven fanget saa megen Fisk i Sandøe Syssel, som i indeværende Aars Januar og Februar Maaneder.

Uorden ...

Trødum den 31. Marts 1855

ærbødigst

MAWinther

Sommer 1855

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Den i min Indberetning af 31. Marts omtalte Krujm naaede i Løbet af April Maaned alle Bygderne heri Sysselet, med undtagelse af Skaalevig, men var dog ikke mere ondartet end i Marts Maaned. – I denne og forrige Maaned har Faaresyge grasseret i alle Bygderne have Enkelte Personer været haardt angrebne af samme, skjøndt den ikke for nogen har havt Døden til Følge.

Næringsveje:

Faarebesætningen blev i det daarlige Veir som indtraf i April og Mai haardt medtaget og mange af de i forrige Efteraar tilsatte Lam døde, ligesom der og paa enkelte Steder tabtes adskillige nyfødte Lam, dog var tabet af sidstnævnte ikke føleligt. Slagtelammene synes at være meget smaa, formodentlig foraarsaget ved, at Moderfaarene, ved den stærke Tørke, der fulgte ovenpaa de kolde Foraarsmaaneder, meget seent kom til Kræfter. De gamle Søid ventes derimod at blive gode, da vist Ingen kan mindes en frodigere Græsvæxt i Udmarken end i denne Sommer.

Quægavlen er i en meget god Forfatning, og overalt er der Udsigt til rigeligt Vinterfoderet, da Græsvæxten har været frodig og Højbjergningen heldig, dog er kun en liden Deel af Høet hjembragt.

Enkelte ere allerede færdige med at tørre Kornet, og Udbytte af samme Avl er, mod Forventning, usædvanlig

F.A. J. X 91.

-

godt, især med Hensyn til Quantiteten, og vil det ogsaa med Hensyn til Qualitet være et godt Middelaar. Kartofflerne er endnu ikke høstede, men efter hvad der er opgravet, antages denne Avl at blive som i et godt Middelaar; til Kartoffelsygen er ikke mærket noget.

Fiskerierne have ikke været af synderlig Betydenhed i dette Tidsrum, hvorimod Fuglefangst har været usædvanlig god. Der er saaledes paa Skuø fanget omtrent 16,000 Lomvier, foruden Lunder, hvilket er mere end det dobbelte af hvad der nogensinde tidligere vides at være fanget om Aaret.

Med Hensyn til Uorden ...

Trødum den 30. September 1855

Underdanigst

MAWinther

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1855-56

/manglar/

Sommer 1856

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Faareavlen er i en god Forfatning, og skjøndt Besætningen paa sine Steder ikke er saa fuldtallig som den burde være, saa er den dog nu gaaet betydeligt fremad, og der vil iaar blive slagtet mere end i forrige Aar. Efter hvad der er prøvet af Slagtelammene, er der al Grund til at forvente, at de ville blive særdeles gode.

Ogsaa Quægavlen er i en ret god Forfatning, og skjøndt der er avlet mindre Hø iaar end ifjor, saa vil Besætningen ikke behøve synderligt at formindskes, da der haves endeel Hø i Behold fra forrige Aar.

Af Kornet er kun ubetydeligt tørret, men efter den gjorte Prøve synes det at være af en udmærket Beskaffenhed, ligesom det og er at formene at Quantiteten vil blive omtrent den samme som i forrige Aar. I Bygderne for Østen tegner Kartoffelavlen til at blive udmærket god, men paa Sands neppe mere end i et Middelaar.

Fuglefangst har været udmærket god overalt, men Fiskeriet ubetydeligt.

Intet usædvanlig ...

Trødum den 30. September 1856

Underdanigst

MAWinther

> Rehling, cst Amtmand

F.A. J. X 1035

-

Vinter 1856-57

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden Høst i dette Tidsrum været meget god.

Næringsveje:

Slaget i Efteraaret var af en ualmindelig Godhed overalt. Der blev derfor tilsat en betydelig Deel Lam i de Haugepart, hvor Besætningen ikke var fuldtallig, og skjøndt Vinteren har været barsk, have Faarene dog sidstafvigte temmelig vel overstaaet den, skjøndt de paa ingen Maade ere i en saa god Stand som i forrige Foraar.

Quægbesætningen er i en meget god Stand, og Fodermangel er ingensteds at befrygte.

Kornavlén var udmærket god i Efteraaret, og der blev heri Sysselet avlet mere Korn end nogensinde tidligere og alt af en særdeles god Qualitet. Kartoffelavlén var i Bygderne for Østen og paa Skuøe meget god men paa Sands ikke bedre end i et Middelaar. Kartoffelsygen bemærkedes ikke.

I Efteraaret blev der fisket nogen Smaatorsk paa de fleste Steder og fra Slutningen af December og til Begyndelsen af Februar var i Bygden Skaapen Seiefiskeri med Nout meget godt. I øvrigt har det stormende Veir aldeles været til hinder for Fiskeriet i Vinter. –

Med Hensyn til Uorden skal jeg tillade mig at bemærke, at der hvad Fisketienden angaar synes at indfinde sig flere og flere Misbrug. Jeg har saaledes fra Tiendeopsynsmanden paa Sands

F.A. J. X 1445

-

modtaget Underretning om, at der i afvigte Sommer og Efteraar i Sands Bygd fiskedes 350 Stkr. Torsk hvoraf der ikke er svaret Tiende, da Vedkommende have opgivet samme tildeels at være Rødtorsk og tildeels Torsk der var fanget om Natten, hvoraf de formene sig berettigede til at indeholde Tiende.

Trødum den 31. Marts 1857

Underdanigst

MAWinther

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amdtsordre af 23. November 1830

Sommer 1857

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Fra Slutningen af Mai og hele Juni Maaned grasserede her en meget ondartet Krujmsygdum, hvoraf flere Personer døde og hvoraf Enkelte endnu ikke have forvundet Følgerne. Nogle Enkelte Personer have ogsaa i dette Tidsrum været angrebne af Koldbrand, men hidtil er endnu ingen død af samme Sygdum. –

Næringsveje:

Faareavl en er i god Forfatning, men hvorledes Slagtet vil blive haver endnu ingen Vished om, da samme ikke er prøvet. Paa Grund af den i Sommer herskende ... paa enkelte Steder en stor Deel af Vaarulden

...

har været god og Høet er godt indbjerget. Kornet er skaaret og for endeel tørret; det er af en god Beskaffenhed, men ikke meget, da Agrene overalt stode ualmindelig tyndt. – Kartoffelavl en er derimod udmærket overalt.

Fiskerierne har været ubetydelige. Derimod vilde Fuglefangst have været særdeles god, hvis den herskende Sygelighed ikke havde hindret dens Drift; der er dog fanget saa megen Fugl som i et godt Middelaar.

Trødum den 30. September 1857

Underdanigst

MAWinther

> Dahlerup

F.A. J. Litr. Y N. 224

-

Vinter 1857-58

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Slaget i Efteraaret kan med Hensyn til Godhed ikke ansees bedre end et Middelaar.

Faarene have vel overstaaet Vinteren, men den Sne, som indtraf i denne Maaned har dog havt en skadelig Indflydelse paa de i Efteraaret tilsatte Lam, og vil det Frostveir, som nu er begyndt, ikke snart ophøre, da ville ikke saa faae af dem døe. Quægavlen er i god

Forfatning og overalt rigeligt Vinterfoder

Der blev i Efteraaret avlet meget Korn heri Sysselet, da der var dyrket mere end sædvanligt, dog var Høsten ikke i Forhold til det der blev saaet. Agrene vare overalt tynde men Kornet af en god Beskaffenhed. Kartofflerne vare gode og gave et godt Udbytte i Forhold til Udsæden.

Da vestlige og sydlige Vinde have været de herskende i Vinter og Veiret meget uroligt og stormende saa har Fiskeriet været meget ubetydeligt. I Bygden Skaapen, hvis beliggenhed er saa heldig for Fiske-

F.A. J. Litr. Y N. 555

-

ri og hvor man er begyndt med Linefiskeri, er der dog fisket noget.

Trødum den 31. Marts 1858

Underdanigst

MAWinther

Sommer 1858

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Faareavlen er i en noget daarlig Forfatning. At man ventede at der vilde dø ikke saa f.A. af de i Efteraaret tilsatte Lam, tillod jeg mig i min Indberetning af 31. Marts sidstledne at bemærke, men imidlertid ville det Antal af Besætningen, som dermed tabtes, ikke have været føleligt, hvis Veiret i Foraaret ellers havde været som sædvanligt. Det usædvanlige Veir, som indtraf sidste April, var i høi Grad ødelæggende for Faarene, da der heri Sysselet af gamle Faar og de i Efteraaret tilsatte Lam tabtes omtrent 1000 Stykker, foruden en Mængde nylæmmede Lam, og saavel Uveiret, der ... stig Indflydelse paa Faarene, da der medgik en lang Tid inden Moderfaarene kom til Kræfter, og man kan derfor med temmelig sikkerhed forudsige, at Slagtet vil blive daarligt, uagtet at Græsvæxt har været frodig.

Med Quægavlen er der paa sine Steder helt maadelige Udsigter. Græsvæxten paa Indmarken var god, og med Højbjergningen gik det ret godt indtil den første Halvdeel af denne Maaned. Flere bleve ogsaa færdige med Høet til den Tid, men de ere dog Mange, som have en heel Deel tilbage, og navnlig var man paa Skuø ikke meget fremmelig med Højbjergningen, da Veiret der har været mindre gunstigt. Siden den 13. d.M. har der næsten ikke været en eneste tør Dag, og det Græs som da var slaaet (og det var meget betydeligt) ligger endnu og er naturligvis ødelagt, og om det nogensinde bliver tørret, aldeles uspiseligt til Vinterfoder.

Kornet vil blive lidet iaar imod hvad det har været de sidste Aar, da Agrene vare tynde og det ligeledes er smalt i Kjærnen. Med Høsten har det paa Grund af det vaade Veir gaaet langsomt,

F.A. J. Litr. Y 1097

-
noget er nedslaaet af Stormen, og da man har været nødt til at skjære det op i vaadt Veir, begyndte det ogsaa at spire i Negene.

I Bygden Sands, hvor Kartoffelavlen er af en større betydning end paa noget andet Sted heri Sysselet, vil denne avl iaar give et ubetydeligt Udbytte. De der ere færdige med Indhøstningen have ikke faaet mere end tre og fire Fold, nogle endog mindre, ligesom Kartofflerne og i temmelig høi Grad ere bedærvede af Kartoffelsygen, som man nu i 6 Aar har været fri for.

Fiskeriet har ikke været af nogen Betydning, dog ere man i Begyndelsen af denne Maaned begyndt at fiske godt af Smaatorsk, men saavel Veiret som Arbeidet med Høsten, har hindret Driften.

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Af Lomvier er ubetydeligt fanget iaar, men fangsten af Lunder har været meget god.

Trødum den 30. September 1858

ærbødigst

MAWinther

Vinter 1858-59

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Slagtelammene vare, som man ventede i Efteraaret, daarlige. Det udmærket gode Veir, som indtraf i November, havde imidlertid den heldigste Indflydelse paa den tilsatte Besætning, thi det Slagt, som blev taget til Julen, var godt. Skjøndt Vinteren har været noget stormende og meget regnfuld, maa den dog, lige til indeværende Maanedes Begyndelse, ansees for heldig for Faarene, og disse ere endnu i en bedre Forfatning end de vare ifjor ved denne Tid, dog have de hyppige Snee storme i denne Maaned, taget noget paa dem. Hvis Veiret herefter bedager (?) sig, er der ingen Sandsynlighed for, at der vil dø synderligt af Besætningen.

Quægavlen er i en mindre god Forfatning, skjøndt det vel ikke befrygtes at tabe noget paa Grund af Fodermangel. Det i Efteraaret saa slet bjergede Høe, har imidlertid givet et daarligt Foder, som ogsaa vider sig baade paa Quægets Huld og Malkeudbyttet.

Kornet var godt, men næsten halvdelen mindre end det har været i de bedste Aar, og Udbytte af Kartofler endnu uheldigere da en Deel af disse ogsaa tabtes ved Sygdom.

I November Maaned var Fiskeriet meget rigeligt og Veiret særdeles gunstigt, men siden er der saa godt som Intet fisket. I Torretiden var her megen Fisk, men kun et Par Dage lykkedes det at komme ud paa Grund af det uheldige Veir.

Trødum den 31. Marts 1859

Ærbødigst

MAWinther

> Dahlerup

F.A. J. Litr. Y No. 1481

-

Sommer 1859

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Faareavlen er i en ret god Forfatning, da ikke synderlig er tabt af Besætningen, og Læmningen var endeel bedre iaar end ifjor. Hvorledes Slagtelammene ville blive vides endnu ikke. – Ogsaa Quægavlen er i en ret god Forfatning og Vinterfoder vil næppe mangle, skjøndt Græsvæxt paa Indmarken har paa sine Steder været noget ringere end ifjor, men Høbjergningen har været ret heldig, og Høet er allerede for en Deel baaret Hjem.

Kornet er skaaret, men kun lidt er endnu tørret. Det vil formodentlig blive mere end ifjor, men næppe af saa god Beskaffenhed, da Agrene var alt for tynde. Kartoffelavlen har derimod givet et godt Udbytte, og man har ikke mærket synderligt til Kartoffelsygen.

Fuglefangst har ikke været saa god iaar som nu i flere Aar og navnlig er Lomviefangsten næsten aldeles mislykket. Fiskeriet har i Sommer været ubetydeligt, men nu lader det til at blive bedre.

Trødum den 30. September 1859

Ærbødigst

MAWinther

>Landfoged Jensen, cst Amtmand.

F.A. J. Litr. Y No. 1881

-

Vinter 1859-60

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden været meget god indtil Udgangen af Januar Maaned, da begyndte i Bygden Sands at ytre sig en Halssygdom, som for Enkelte blev meget ondartet, og hvoraf i denne og forrige Maaned 4 Børn ere døde. I denne Maaned begyndte samme Sygdom at vise sig i Skaalevig, og er dersteds en voxen Person død deraf. Paa Sands er Sygdommen i bedring, hvorimod flere Personer i Skaalevig endnu ere angrebne af den

Næringsveje:

Slaget i Efteraaret var af middel Godhed. Af Faarebesætningen er endnu intet tabt, skjøndt Vinteren har været usædvanlig Sneefuld. Hvis Veiret ikke nu bedager sig, kan man imidlertid være sikker paa at der vil omkomme endeel, da de ikke ere saa lidt svækkede.

F.A. J. Litr. Z No 19 (519?)

-

Quægavlen er i en ret god Forfatning, men hvis Quæget ikke kan begynde almindelig god komme paa Græs i midten af næste Maaned, vil der hos Mange blive knapt med Hø.

Kornet var baade med Hensyn til Godhed og Mængde som i et Middelaar. Paa sine Steder har man i Vinter mistet endeel Kartoffler ved den almindelige Kartoffelsygdom. Og dels ere de bleven bedærvede af Frost paa Grund af en mindre omhyggelig Opbevaring i Gruberne.

Fiskerierne have i det Hele taget ikke givet synderligt Udbytte. Kun i Bygden Dal har man i December Maaned havt et ret heldigt Fiskeri af Langer.

Trødum den 31. Marts 1860

Ærbødigst

MAWinther

-

Sommer 1860

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Den ondartede Halssygdom som ifølge min Indberetning haver grasseret i Bygderne Sands og Skaalevig har af og til yttret sig i disse Bygder til Dato, dog have de fleste Tilfælde været milde, især i førstnævnte Bygd. Paa Skuø har kun een Person været angreben af denne Sygdom, hvorimod den i Skaapen har været mere udbredt i den sidste Tid. Tre Huuse paa Skuø og et i Skaalevig har været angrebne af Typhus og er en Person i hver af disse Bygder døde af samme Sygdom.

Næringsveje:

Hvad der tabtes af Faarebesætningen efter Udløbet af Marts Maaned var ikke betydeligt, hvorimod der omkom en stor Mængde af nylæmmede Lam, da der Natten mellem 9. og 10. Mai indtraf et voldsomt Uveir. Slagtet vil næppe blive godt, skjøndt Græsvæxt i Haugerne ikke har været daarligt, men det kolde Foraar og Sommer har vist havt en uheldig Indflydelse paa Moderfaarenes Mælkegivning, og det er en Erfaringssætning at Lammene i saa Tilfælde aldrig blive gode.

Quæget har ikke givet megen Mælk i Sommer, ogsaa paa Grund af det kolde Veir, og da Græsvæxt er endeel ringere end i forrige Aar vil det for flere blive nødvendigt at indskrænke Besætningen. –

Af Kornet kan næppe ventes synderligt Udbytte, da det iaar er usædvanligt seent saa at Høsten endnu ikke er paabegyndt. Kartofflerne saa noget bedre ud, men

F.A. J. Litr. Z No. 452

-

Udbytte vil neppe blive som i et Middelaar.

Fuglefangst har været meget god i Sommer og Fiskerierne ikke ganske uheldige, da man i de fleste Bygder har fisket endeel Langer. Paa Skaapen har man i denne Maaned havt et meget godt Seiefiskeri.

Trødum den 30. September 1860

Ærbødigst

MAWinther

Vinter 1860-61

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Med Hensyn til Sundhedstilstanden bemærkes, at flere Personer, især i Sands Bygd baade i November og December Maaned vare angrebne af Diphtheritis, men alle dog i en temmelig mild Grad. Ved Begyndelsen af Januar blev Sygdommen langt mere ondartet, mange angrebne og 3 døde i denne Maaned, i Februar 1, og i Indeværende Maaned 1, Siden midten af indeværende Maaned har Intet nyt Tilfælde vist sig. Paa Skuø har Sygdommen været lige ondartet, og i Forhold til de angrebne er endnu flere døde der, idet 1 døde i Februar og 3 i Marts. I de øvrige Bygder har Sygdommen hverken været saa udbredt eller saa ondartet. Paa Skuø har endvidere et Huus været angrebet af Typhus i dette Tidsrum.

Næringsveje: Slagtet i Efteraaret var magert ligesom og Antallet var mindre end det nu i en lang Aarrække har været. Besætningen er nu i en fortrinlig Tilstand, da Vinteren har været saa usædvanlig mild.

Quægavlen er ligeledes i en meget god Forfatning, og Foderet tilstrækkelig for de fleste, hvis Quæget til sædvanlig Tid kan komme paa Græs.

Kornet var baade med Hensyn til Quantitet og Qualitet langt daarligere, end det nu har været i mange Aar, hvorimod Kartofflerne vare fuldkommen saa gode som i et Middelaar.

F.A. J. Litr. Z No. 715

Efteraarsfiskeriet var et godt, og skjøndt der ikke synes at have været nogen synderlig Mængde af Fisk i Vinter, saa har man dog i flere Bygder fisket ret godt, især af Langer, ligesom og Seifiskeriet ved Skaapen har været meget godt.

Jeg anseer det for min Pligt at Indberette, at Huusmand Joen Danielsen af Skaalevig under den her grasserende Diphtheritis har vist en Redebonhed at hjælpe paa de Syge, som fortjener Paaskjønnelse. Da han er saa godt som den eneste, der forstår sig noget paa at behandle Sygdommen, saa har han med megen Opofrelse af Tid, ved Dag og Nat reist om i de forskjellige Bygder, hvor Sygdommen har grasseret, og nu i omtrent i en Maaned har han været nødt til at opholde sig paa Skuø, hvor Sygdommen som før nævnt har været usædvanlig ondartet.

At dette maa sætte ham tilbage oeconomisk Henseende betvivler jeg ikke, da han som har en stor Familie at forsørge, baade forsømmer Fiskeri og Jordbrug, og selv om enkelte sige at godtgjøre ham dette, saa ere andre i de Omstændigheder, at de ikke er istand dertil, men fra hans Side ydes Hjælpen disse med samme Redebonhed som hine.

Trødum den 31. Marts 1861

Ærbødigst, MAWinther

> Færø Amt

Sommer 1861

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden i dette Tidsrum har været meget bedre end i Vinterhalvaaret, men dog have flere Personer været angrebne af Diphteritis, og en Person er død af denne Sygdom.

Næringsveje:

Faareavlen er i god Tilstand, og efter det som er prøvet af Slagtelammene er der al Rimelighed for at disse ville blive af en mere end almindelig Godhed. Ogsaa Quægavlen er i en god Forfatning, og overalt rigeligt Vinterfoder, da Græsvæxten har været god og Høbjergningen heldig.

Kornet er skaaret og tildeels tørret. Med Hensyn til Quantiteten vil denne Avl ikke være som i de bedste Aar, hvorimod man næppe kan erindre at have faaet Korn af saa udmærket Qualitet. Kartofflerne have givet et godt Udbytte, og man har ikke sporet Sygdom i dem.

Fangsten af Lunder er mislykket overalt, og kun paa Skuø har Lomviefangsten givet godt Udbytte. Paa Dimen blev Lomviefangsten forhind-

F.A. J. Litr. Z No. 1074

-

dret ved Nedstyrtning af en Bjergstrækning, som gjøre Veien til Fuglebjergene ufremkommelig.

Fiskeriet har ingensteds givet synderligt Udbytte.

Trødum den 30. September 1861

Ærbødigst

MAWinther

-

Vinter 1861-62

Kopibog:

Amtet Den 31. Marts

J.No. 26/1862

I følge Amtets Ordre ... forløbne Halvaar.

Sundhedstilstanden i dette Tidsrum har været ...; enkelte Tilfælde af Diphteritis har vist sig, men alle af en mild Caractair. I Begyndelsen af indeværende Aar var temmelig mange Personer angrebne af en let Feber ledsaget med Sting, som dog ikke var langvarig eller farlig for Nogen.

Om Næringsveje bemærkes:

Faareavlen er i en fortrinlig Stand efter en usædvanlig mild Vinter. Slagtet i Efteraaret var af en mere end almindelig Godhed, naar undtages Julesøiden, der havde tabt en Deel ved det temmelig haarde Veir som indtraf i November. Ogsaa Quægavlen er i en god Stand, da Vinterfoderet har været rigeligt hos de fleste.

Kornet. Efteraaret været godt, men ikke meget?. Kartoffelavlen gav et rigeligere Udbytte, men Kartofflerne have dog været mærket af den sædvanlige Sygdom i Vinterens Løb, skjøndt ikke i nogen høi Grad.

Fisken har ikke været fisket i nogen stor mængde, men da Veiret har været heldigt, er der dog fanget betydeligt.

Jeg kan ikke undlade at Indberette, at Uorden i Tiendens Erlæggelse alt mere og mere sniger (?) sig. Beboerne af Skaapen have saaledes nu begyndt paa at tilbageholde af ... Hellefugl. Flere af Beboerne i Dal lod ikke Tiende af ... og Smaatorsk, og i de fleste Bygder ere flere som tilbageholde Tiende af den Sei som fanges om Natten. Mange tilbageholde ogsaa Tienden af det Korn som voxer i de saakaldte Heimruste (?). ... som Aaret forud have nedsat Kartoffler eller Far og som ere besaaet med Korn uden at være gjødet paa ny. Ønskeligt ville det være, om der sættes en Grænse for dette Uvæsen der er i høi Grad demoraliserende.

-

Sommer 1862

Kopibog:

Amtet | No. 54

Den 8. October 1862

J.No. 26/1862

I Henhold til Amtets Ordre ... 30. September d.A.

Sundhedstilstanden har i det Hele taget været god i dette Tidsrum, dog have flere Tilfælde af Diphteritis vist sig, som dog for det meste have haft en mild Sh .. og kun for et Barn har haft døden til Følge.

Om Næringsvejene bemærkes:

Faareavlen er i en særdeles god Forfatning, og der vil overalt slagtes mere iaar end der er bleven slagtet nu i en lang Aarrække, da Besætningen er fuldtallig og Læmningen var særdeles heldig. Efter Veirliget er det ogsaa at formene, at Slagtet vil blive af en god Qualitet. Quægavlen er ligeledes i en god Stand, men Mængden af Høe er dog i enkelte Bygder noget mindre end i forrige Aar. Da Højbjergningen .. har været meget heldig, er Høet af en meget god Beskaffenhed.

Med Korn og Kartoffler er man endnu ikke ganske færdig. Kornet synes at være særdeles godt og Kartofflerne ere som i et godt Middelaar.

Fuglefangst har været meget god i alle de Bygder som ere i Besiddelse af Fuglebjærg: Paa Skuø hvor denne Fangst er heldigst, er iaar leveret Tiende af 12000 Lomvier og ... 16,000 Lunder.

Fiskerierne have været meget gode især i de sidste 6 Uger, men den bedste Høsttid har været til Hinder for denne Drift.

Med Hensyn til stedfindende Uorden maa jeg henholde mig til min Indberetning af 31. Marts sidste Aar.

-

Vinter 1862-63

Kopibog:

Amtet | No. 13

Den 31. Marts 1863

J.No. 20/1863

I Henhold til Amtets Ordre af ... Dato:

I Bygden Sands har flere Personer i Vinterens Løb, saavel Voxne som Børn været angrebne af gastrisk Feber, og i Slutningen af forrige Maaned bleve et par nygifte Folk angrebne af Typhus, som under 18. d.M. havde Mandens Død til følge. For øvrigt har Sundhedstilstanden været god overalt i Sysselet.

Næringsveje:

I flere Haugeparter er Faarebesætningen igen i ingenlunde god Stand for Øieblikket, og dette er fornemmelig Tilfældet paa saadanne Steder der have en lav Beliggenhed og ere side og sumpige, da den meget regnfulde Vinter endmere har fordærvet Græsset paa saadanne Steder og gjort Besætningen vattersotig. – Den usædvanlige Storm og deraf følgende Søgang har ligeledes havt en meget skadelig Indflydelse paa Haugeparter, der ere beliggende ved det oprørte Hav, da Sødampen tildeels ødelægge Græsset og deels medfører at de Faar som græsser paa saadanne Steder og æde det af Saltvand gennemtrukne Græs, drikke for meget og blive vattersotige.

Paa heldigere beliggende Haugeparter vilde Faarene imidlertid staa sig godt hvis Veiret nu blev mildere.

Quægavlen er i god Stand, og Fodermangel er ikke at befrygte, hvis Quæget kan komme paa Græs til den sædvanlige Tid.

Kornet i Efteraaret var af en meget god Qualitet, men maaske ikke over et Middelaar med Hensyn til Quantitet. Kartoffelavlen gav et godt Udbytte, og til Sygdom i denne Plante mærkedes ikke.

Det stormende i Vintermaanederne har saa godt som aldeles forhindret Fiskeriernes Drift, og der er derfor i flere Bygder neppe fisket saa meget som bruges i Huusholdningerne. I Skaapen har man havt et meget godt Seiefiskeri med Nout, ligesom Torskefiskeriet i denne især var meget heldigt i Efteraarsmaanederne. –

-

Sommer 1863

Kopibog:

Amtet | No. 54

Den 5. October 1863

J.No. 20/1863

I Henhold til Amtets Ordre af 25. November ... 30. September d.A.

Den i min Indberetning af 31. Marti nævnte kone, som var angreben af Typhus, døde i April Maaned, hvorefter flere Personer bleve angrebne i samme Bygling af Sygdommen, som dog ophørte i Juni Maaned. I Bygden Skuø bleve flere Personer syge i Juli Maaned og har Sygdommen vedligeholdet sig ... til Dato, som af mig tidligere til Amtet er indberettet. Under 24. f.M. er en ung Kone sammesteds død. I de andre Bygder har Sundhedstilstanden været god.

Næringsveje.

Hvad der tabtes af gamle Faar efter at jeg havde sendt min Indberetning af 31. Marts, var meget ubetydeligt. Da veiret i Læmningstiden var meget uheldigt omkom mange af de smaa Lam, hvorfor der vil slagtes betydeligt mindre end i forrige Aar, hvorfor Slagtet vistnok vil blive af en daarlig Beskaffenhed, da det kolde og fugtige Sommerveir har havt en meget uheldig Indflydelse paa Græsvæxten.

Ogsaa med Quæget seer det daarligt ud, da Græsvæxt er daarlig og Foderet vil blive af en daarlig Beskaffenhed, da Højbjergningen, som endnu ikke er endt, har været meget uheldig.

Kornavlén kan betragtes som aldeles mislykket, da det for Mange neppe vil lønne Umagen at Skjære og tørre Kornet. Kartoffelavlén var i enkelte Bygder bedre, men Udbytte vil ikke naa til et Middelaar.

Fuglefangsten har ogsaa været langt ubetydeligere end i de foregaaende Aar, hvilket dog hidhører fra det daarlige Veir, da Fuglen var nær Landet i stor Mængde.

Fiskeriet har derimod været jævnt godt.

-

Vinter1863-64

Kopibog:

Amtet | No. 5 Den 31. Marts 1864

J.No. 16/1864

Ifølge Amtets Ordre af ... Dato:

Den paa Skuø grasserende Typhus ophørte i October Maaned og har Sundhedstilstanden siden den Tid været god overalt.

Næringsveje:

Slaget i Efteraaret var paa flere Steder bedre end man havde ventet, man naaede dog ikke høiere end til et Middelaar. Besætningen af Faar var i god Stand lige til Begyndelsen af denne Maaned, men det vedholdende daarlige Veir i denne Maaned har svækket dem en Deel, skulde imidlertid næste Maaned blive heldigere, vil ikke noget tabes, maaske med Undtagelse af de i Efteraaret tilsatte Lam.

Med Kjørerne seer det værre ud, paa de fleste Steder maatte Antallet af disse betydeligt indskrænkes i Efteraaret, baade paa Grund af den daarlige Græsvæxt og den uheldige Højbjergningen, saaledes paa Dimen hvor 13 Stkr eller omtrent 1/3 af den hele Besætning maatte nedslages, da der gik Brand i Høet efter det var bragt hjem og sat i Stak, hvilket ogsaa har været Tilfældet paa de fleste andre Steder. Lykkes det ikke at faa Kjørerne tidligt paa Græs, vil vist mange have ondt ved at bevare dem fra at dø af Sult, da Fodermangel er almindelig.

Kornavlén i Efteraaret kan betegnes som aldeles mislykket, da det lidet der avledes var næsten aldeles uspiseligt. Kartofflerne var paa sine Steder bedre, men kom ingensteder høiere end et daarligt Middelaar.

Fiskeriet i Efteraaret var ikke videre godt, og hele Vinteren, til Februars Begyndelse, forhindrede Veiret aldeles denne Drift. I Februar er der fisket ret godt, thi skjøndt Fisken ikke har været tilstede i nogen stor Mængde, saa er der paa Grund af heldigt Veir fisket betydeligt.

-

Sommer 1864

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god, dog have flere Personer i f.M. været angrebne af Rødlinger, men de fleste let.

Næringsveje:

Faareavlen er paa de fleste Steder i en ret god Tilstand, da der ikke tabtes synderligt af Besætningen efter min Indberetning. Hvorledes Slagtet vil blive med Hensyn til Godhed kan vi ikke have nogen Mening om ubetydelige af sidste er prøvede. Da Veiret i April var usædvanlig mildt, lykkedes det at faa Quæget tidligt paa Græs, da man ellers upaatvivleligt ville have mistet endeel af dette af Mangel paa Vinterfoder. Udsigterne til Vinteren ere bedre end forrige Aar, da Græsvæxt har været ret god, og Høbjergningen har været taalelig heldig. Men Korn og Kartoffler ere Udsigterne ogsaa bedre end ifjor, dog vil mængden af Korn ikke naa et Middelaar, men Beskaffenheden synes at være langt bedre end i forrige Aar.

Fiskeriet af smaa Torsk har været heldigt i f.M.; og paa Skaapen er der ogsaa fanget endeel Sei. I øvrigt har Fiskeriet i Sommermaanederne ikke været betydeligt.

Fuglefangst har været som et Middelaar. –

Trødum den 8. Oktober 1864

Ærbødigst

MAWinther

> Holten

F.A. J. 1864 No 732 -

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1864-65

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god overalt.

Næringsveje:

Slaget i Efteraaret var ret godt overalt, men især var den sidste Deel af samme, Julesøiden, af allerbedste Slags. Da Vinterveiret har været taaleligt, er Faarene nu i en ret god Forfatning. Det samme gjælder om Storquæget, da Fodermangel overhovedet ikke er at befrygte. Kornavlens var, med Hensyn til Mængde, som i et daarligt Middelaar, hvorimod det der høstedes var af en god Beskaffenhed.

Efteraarsfiskeriet var ret godt overalt, og i

F.A. J. 1865 No. 116

-

er der fisket meget godt paa Sand og i Skaapen, men ikke i de andre Bygder og dette tildeels paa Grund af Veiret.

Trødum den 31. Marts 1865

Underdanigst

MAWinther

-

Sommer 1865

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har været god i dette Tidsrum.

Næringsveje:

Faareavlen er i en god Forfatning, da intet tabtes af Besætningen efter min Indberetning af 31. Marts var indsendt, og da Læmningen var god vil der slagtes mere iaar end ifjor, men Slagtet ventes ikke at blive godt, da Veiret i den sidste Tid har været vaadt og stormende. Hornquæget er ligeledes i en god Stand, men paa sine Steder vil der blive Knaphed paa Foder end ifjor, da Græsvæxt ikke har været rigtig god og Højbjergningen ikke heldig.

Korn- og Kartoffelhøsten er endnu ikke paabegyndt og tegner til at give et maadeligt Ud-

F.A. J. 1865 No. 550

-

bytte.

Fiskeriet har været taalelig godt og Fuglefangst har ogsaa givet et godt Udbytte., skjøndt Veiret ikke har været meget heldigt for sidstnævnte Bedrift.

Trødum den 30. September 1865

Ærbødigst

MAWinther

Vinter 1865-66

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Næringsveje:

Slaget i Efteraaret kan overhovedet regnes til et Middelaar med Hensyn til Mængden, hvorimod det over det Hele var meget magert, der blev saaledes paa sine Steder dette (?) stort lagt til Besætningen. Paa Grund af det i Vinterens Løb faldne stærke Sneevær er der omkommet en stor Deel af Faarebesætningen, deels ved at snee under og deels af Sult. Der er i visse Haugeparter, især i Bygden Skaalevig, død henved en Trediedeel af Besætningen, og hvad der er tilovers er saa svækket, at dersom næste Maaned ikke bliver god, er det at befrygte, at der bliver stort Fald paa Søiden overalt.

Quægavlen er i en temmelig god Stand og Vinterfoderet tilstrækkeligt.

Kornavlen var af en meget ringe Beskaffenhed, hvorimod Kartoffelavlen kan regnes til et Middelaar i Bygden Sand, men derimod meget ringere i de andre Bygder.

Fiskeriet har i dette Halvaar, paa Grund af det daarlige Vær, været ringe. Der er iaar ikke fanget mere end en Trediedeel imod hvad der var ifjor. I indeværende Maaned har der i Bygden Skaapen været meget rigeligt Seiefiskeri.

De stærke Storme, der herskede i slutningen af December Maaned, have dog ikke heri Sysselet anrettet betydelig Skade, naar undtages, at der paa Øen Store Dimon, hvor Tagene blæste af flere Udhuse, hvorved Kongsfæster-
F.A. J. 1866 No. 235

-

ne sammesteds lidet betydelig Skade, da Bygningerne vare nye og Husene tildeels beklæde med Tømmer og tildeels med Stener.

Trødum den 31. Marts 1866

Ærbødigst

MAWinther

-

Sommer 1866

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Næringsveje:

Faareavlen er i en daarlig Forfatning saa godt som overalt, dog have enkelte af de Haugeparter der ere beliggende paa Østsiden tabt mindre af Besætningen, en de der ere beliggende paa Vestsiden. Der ere saaledes Hauger flere Aar inden Besætningen, paa mange Steder, kan blive bragt op til det tilbørlige Antal, helst om vi vilde faa flere milde Vintre. Læmningen var daarlig, saa at Slagtet vil blive meget ubetydeligt.

Quægavlen er derimod i en god Tilstand

F.A. J. 1866 No. 761

-

da Græsvæxt har været meget rigelig og Højbjergningen heldig. Baade Korn og Kartoffler tegner godt.

Trødum den 6. October 1866

Ærbødigst

MAWinther

Vinter 1866-67

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Den Kighoste som har hersket nogle Steder her paa Landet, begyndte ved Juletid i Bygden Skaapen, og er , for omtrent 14 Dage siden, begyndt i Sands Bygd, men har hidtil været mild. I øvrigt har Sundhedstilstanden været meget god.

Næringsveje:

For Faareavlen har Veiret i Vinter ikke været heldigt. Skjøndt Veiret i Januar var stormende og Sneefuldt vilde det dog ikke have nogen synderlig uheldig Indflydelse paa Faarene, men da vi forendeel i denne Maaned have havt samme Veir, vil der utvivlsomt tabes noget af Besætningen, navnlig af de Lam der bleve tilsatte i Efteraaret; selv om Veiret i April skulde blive heldigt. Slaget i Efteraaret var som i et daarligt Middelaar. –

Quægavlen er der-

F.A. J. 1867 No. 193

-

imod i en god Tilstand og ingen Fodermangel at befrygte, hvis Quæget kan komme paa græs til sædvanlig Tid.

Baade Korn og Kartofler gave et ret godt Udbytte i Efteraaret, især sidstnævnte Sort avles nu overalt, drives mere end tidligere. Skjøndt Kartofflerne bleve indhøstede godt, er en betydelig Deel gaaet tabt i Vinterens Løb, dels af Frost, paa Grund af en mindre omhyggelig Opbevaring, men ogsaa tildeels af den almindelige Sygdom i denne Plante.

Fiskeriet har ikke været videre godt, da der slet ikke blev fisket Torsk i Torren. I denne Maaned har man imidlertid i Bygden Skaapen havt et godt Hysefiskeri.

Trødum den 31. Marts 1867

Ærbødigst

MAWinther

> Holten

-

Sommer 1867

Kopibog:

Amtet |

J.No. 26/1867

Ifølge Amtets Ordre af 25. November ...i Halvaaret fra 1. April til 30. September d.A.

Kighosten har grasseret overalt, men var af en temmelig mild Karakter og havde ingen dødsfald til Følge.

Næringsveje:

Uagtet der blev fødte flere Lam iaar end forrige Aar, saa vil der dog paa de fleste Steder slagtes mindre i dette Efteraar, da det er nødvendigt at sætte til paa Grund af at Besætningen overalt er betydeligt reduceret.

Quægavlen er i en taalelig god Forfatning, men maa nok indskrænkes noget, da Fodermængden er mindre iaar end ifjor. Skjøndt Foderet er godt bjerget. – Korn- og Kartoffelhøsten er endnu ikke endt. Kornet tegner til at blive godt men ikke meget, hvorimod Kartofflerne ville give et langt ringere Udbytte end sædvanligt og er paa sine Steder angrebne af Sygdom .

Fuglefangsten har været fortrinlig god, især paa Skuøen, hvor denne Næringsvej altid drives bedst, derimod har Fiskeriet overalt været ubetydeligt.

-

Vinter 1867-68

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Siden Begyndelsen af indeværende Aar har i Bygden Sand hersket temmelig megen Sygelighed, efter Lægens Erklæring bestaaende af gastriske Tilfælder og Brysttilfælder. En af de angrebne Personer er død og flere ere endnu syge. I et Huus i Bygden Husevig har den samme Sygdom hersket, der hos to Personer var gaaet over til typhoid Feber, men da ere alle nu i god Bedring.

Næringsveje:

Faareavlen synes overalt at være i en god Forfatning, og da der ikke er tabt synderligt af Besætningen i Vinter vil denne nu gaa godt fremad. Paa Grund af at der blev betydeligt tilsat i Efteraaret af de ifjor fødte Lam, blev der slagtet lidt

F.A. J. 1868 No. 148

-

og Slagtet var heller ikke af nogen god Beskaffenhed.

Quægavlen er i en ret god Forfatning, og Fodermangel ikke at befrygte, hvis Quæget til sædvanlig Tid kan komme paa Græs.

Mængden af det i Efteraaret høstede Korn naaede ikke et Middelaar, men Kornet var af en ret god Beskaffenhed. Kartofflerne derimod gave et daarligt Udbytte, og have i Vinter, mere end Tilfældet har været i mange Aar, været angrebet af Sygdom. Da der imidlertid dyrkes saa betydeligt af denne Sædart, ville Læggekartoflerne maaske ikke mangle.

Paa Grund af det stormende Veir er Fiskeriet i de sidste Maaneder aldeles mislykket, og da Fisk er en Artikel som mest bruges af de Fattige til Næringsmiddel, saa har der, blandt denne Deel af Befolkningen, ikke været saa lidt Mangel paa Fisk i denne Vinter.

Trødum den 2. April 1868

Ærbødigst

MAWinther

>Færø Amt

Sommer 1868

Kopibog:

Amtet | No. 50 Den 1. October 1868

J.No. 17.1868

Ifølge Amtets Ordre af 25. November ...i Halvaaret fra 1. April til Dato:

Den i min Indberetning af 2. April nævnte Sygelighed i Bygden Sand og Huusevig vedvarede ind i Juli Maaned. I Slutningen af Juli udbrød samme Sygdom i Bygderne Skaalevig og Skaapen, hvor de endnu grasserer.

Næringsveje:

Faareavlen er i en ret god Forfatning, da der i fleste Bygder ikke døde ... sætningen i sidste Vinter. Læmningen var ogsaa meget bedre iaar end forrige Aar.

Quægavlen er ogsaa i en god Stand og da Græsvæxten baade i Bø og i Hauge har været god og Højbjergningen heldig, ere Udsigterne med Hensyn til Vinterfoder gode. Med Korn- og Kartoffelavlen ser det desværre ikke godt ud, skjøndt der iaar var væltet mere end sædvanligt. Den regne og stormfulde Sommer har taget stærkt paa Sæden og Kornet staar overalt tyndt, og er svangt i Kjernen, ligesom Kartofflerne, der paa mange Steder synes at være stærkt angrebne af Sygdom, vist ville give et daarligt Udbytte.

Baade paa Fuglefangst og Fiskeri have de ... vestlige Vinde havt en meget uheldig Indflydelse, og disse Næringsveje have derfor givet et ringere Udbytte end sædvanligt. -

Vinter 1868-69

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Den i min Indberetning af 1. October f.A. , i Skaalevig og Skopen herskende Sygdom vedvarede til Udgangen af November, men antog til Slutningen en mildere Character. Siden har Sundhedstilstanden været god, dog have enkelte Personer paa Sand været angrebne af diphteritisk Halsbetændelse.

Næringsveje:

F.A. J. 1869 No. 200

-

Paa Grund af det usædvanligt milde Veir vi have havt lige til midten af forrige Maaned, have Faarene været i en særdeles god Forfatning, men det barske Veir i denne Maaned har taget meget paa dem, og hvis April ikke bliver mildere kan det sikkert forudsees at der vil gaa en Deel tabt af Besætningen. Kvægavlen er i en god Stand og Vinterfoderet vil blive tilstrækkeligt, hvis Kvæget kan komme paa Græs til sædvanlig Tid.

Korn og Kartoffler gave et Udbytte der var langt under et Middelaar, og paa sine Steder vare Kartofflerne ogsaa angrebne af Sygdom. Heraf vil (?) der defor blive Mangel paa Sædekartofler. –

Fiskeriet har ogsaa givet et ringe Udbytte i Vinter, der tildeels skyldes det ustadige Veir i Torretiden.

Paa Grund af det daarlige Udbytte baade af Land og Hav, og paa Grund af høie Priser paa alle Nødvendighedsvarer, har der hersket Mangel hos en stor Deel af Befolkningen, og da de høje Kornpriser synes at skulle vedblive er Udsigterne for Fremtiden ikke lyse.

Trødum den 31. Marts 1869

Ærbødigst

MAWinther

> Holten

-

Sommer 1869

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god, med undtagelse af, at flere Beboere i et Huus paa Skarvenæs have i Sommermaanederne været angrebne af en Sygdom, der formodentlig er den samme, so ifjor grasserede paa flere Steder heri Sysselet.

Næringsveje:

Da baade April og Mai Maaneder havde Snee og Kulde, tabtes endeel Faar paa sine Steder heri Sysselet, og Læmningen var i det Hele taget daarlig. Hvorledes Slagtet vil blive, vides endnu ikke, men det formodes at blive daarlig, da Græsvæxt paa Grund af det kolde Sommergeir, har været ringe. Af samme grund er Høavlende endeel mindre end i forrige Aar, og Quægbesætningen maa vist indskrænkes, saa meget mere som Høbjergningen ikke har været heldig og endnu ikke er færdig overalt.

Korn og Kartoffler tegner ikke godt, især Kartofflerne, der desuden begynde at vise Tegn til Sygdom. I flere af Bygderne seer Kornet bedre ud, men det kolde Veir har været Aarsag til, at det er sildigt modnet, saa at en stor Deel endnu ikke er slaet.

Fiskeriet har været taalelig godt, især den

F.A. J. 1869 No 656

-

første Part af Sommeren, og Fuglefangst meget god, fornemmelig paa Skuø.

Trødum den 30. September 1869

Ærbødigst

MAWinther

-

Vinter 1869-70

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato, nemlig:

Naar undtages, at enkelte Personer i Vinterens Løb har været let angrebne af diphtheritisk Hals sygdom, har Sundhedstilstanden i dette Tidsrum været meget god.

Næringsveje:

Paa Grund af det stormende og Sneefulde Veir, der faldt i Slutningen af Efteraaret og Begyndelsen af Vinteren, saae det meget ilde ud med Faarene, og man begyndte at frygte for, at der paa sine Steder vilde tabes af Besætningen, men det milde Veir, vi har haft lige fra Begyndelsen af Februar Maaned, har virket meget heldigt paa dem, og dersom April Maaned ligeledes bliver mild, har man ikke noget at frygte for, at der vil gaae synderligt tabt af disse. Slagtet i Efteraaret var, med Hensyn til Mængde, et af de daarlige Aar, derimod kan det siges at være et Middelaar med Hensyn til Qualitet.

Med Køerne ser det meget daarligt ud. Uagtet Antallet af disse i Efteraaret blev formindsket, dels paa Grund af den daarlige Græsvæxt, som og paa Grund af den uheldige Højbjergning, er der nu overalt Fodermangel i den Grad at dersom det ikke lykkes at faa dem tidlig paa Græs, vil vist Mange have ondt ved at bevare dem for at dø af Sult.

Kornavlén var overhovedet som i et Middelaar, hvorimod Kartoffelavlén kan siges at være aldeles mislykket paa sine Steder, da det lidet der blev høstet, blev aldeles fordærvet af den sædvanlige Kartoffelsygen.

Fiskeriet i Vinter har i Bygderne Sand, Skaapen, Skaalevig og Skuø været ualmindelig godt, hvorimod det i de andre Bygder heri Sysselet kan siges at have været aldeles mislykket.

Trødum den 31. Marts 1870

Ærbødigst

MAWinther

-

Sommer 1870

Ifølge Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden Høst i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Da der i Læmmetiden indtraf meget godt Veir var denne overhovedet ret god, og Slagtet vil derfor iaar paa sine Steder blive mere end forrige Aar. Høavlén har overalt været betydeligt mere iaar, end nu i lang Tid, og paa Grund af det gode Veir, der indtraf i Højbjergningstiden, er dette af en meget god Beskaffenhed.

Kornhøsten har iaar, med Hensyn til Qualitet, været ualmindelig god, og med Hensyn til Quantitet, et godt Middelaar. Kartoffelhøsten har ligeledes været god, dog have disse for Enkelte her paa Sand været meget fordærvede af den almindelig Kartoffelsyge.

Fuglefangst kan siges at være aldeles mislykket iaar, der er saaledes paa Skuø ikke blevet fanget mere Lomvier end fuldt Tiendedelen af hvad der plejer at være fanget i et Middelaar; af Lunde har der været

F.A. J. 1870 725

-

lidt mere.

Fiskeriet har i Bygderne Sand og Skaapen været særdeles godt i Foraaret og Begyndelsen af Sommeren. I Skaalevig, Husevig, Dal og Skaapen er der i Sommer bleven fanget en betydelig Mængde Sei.

Trødum den 30. Oktober 1870

I Sysselmand Winthers Fraværelse

Ærbødigst

Mxxxx? Sign.

> Holten

-

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1870-71

I Henhold til Amtets Ordre af 25. November 1830 ... til Dato:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Faarebesætningen er i en meget god Forfatning og der er i Vinter ikke gaaet videre tabt af denne. Slagtet i Efteraaret var som et Middelaar. Kvægavlen er ligeledes i en meget god Forfatning og der er overalt rigeligt Foder.

Fiskeriet i Vinter har været meget ubetydeligt, dog er der i Bygden Skopun bleven fanget endeel Sei.

Trødum den 31. Marts 1871

Ærbødigst

MAWinther

> Holten

F.A. J. 1871 No. 174

-

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1871

Vinter 1871-72

Sommer 1872

/hesi mangla/

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1872-73

Indberetning

Om Sandøe Syssel Forfatning i Halvaaret fra 30. September 1872 til 31. Marts 1873.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Paa Grund af den milde Vinter var Faareavlen overalt i en god Forfatning, men Slaget i sidste Efteraar kan dog med Hensyn til Godhed, ikke sættes høiere end til et Middelaar.

Kvægavlen var ligeledes i en god Forfatning, og ingen Fodermangel, da Græsvæxten har været god og Højbjergningen heldig.

Af Korn blev der ikke avlet meget, men der var af en god Beskaffenhed; derimod var Kartoffelavlen ikke god, ligesom Kartofflerne paa de fleste Steder var

F.A. J. 1873 No. 544?

-

mere og mindre angreben af Sygdom.

Torskefiskeriet var temmelig godt, især i Efteraarsmaanederne og i Bygden Skaapen i Februar et rigeligt Seiefiskeri.

Trødum den 24. Juli 1873

Ærbødigst

MAWinther

-

Sommer 1873

Indberetning om Sandøe Syssels Forfatning ...

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Næringsveje:

Endskjøndt Vinteren har været meget mild , blev Læmningen overhovedet ikke mere end middelmaadig. Græsvæxten var ikke saa god iaar som sidste Aar, men da der i Høbjergningstiden indtraf et ualmindelig heldigt Veir, er Høsten af en meget god Beskaffenhed og det vil saaledes være af mere Drøghed end almindeligt.

Kornet synes at være godt, men ikke betydeligt, da Agrene for det meste vare tynde. Kartoffelavlten bliver ikke mere end middelmaadig, da den almindelig Kartoffelsygdom alt mere og mere griber om sig heri Sysselet og især i Bygden Sands.

Fuglefangst har saavel iaar som nu i flere Aar ikke været af nogen Betydelighed.

Fiskeriet

F.A. J. 1873 NO 735

-

har været middelmaadigt. –

Trødum den 30. September 1873.

Ærbødigst

MAWinther

-

Vinter 1873-74

Kopibog:

Amtet/16. Den 31. Marts 1874

J.No. 30/1874

Om Sandøe Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1. October 1873 til 31. Marts 1874 meddeles herved følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Kornet var i Efteraaret godt, men var dog med Hensyn til Kvantiteten ikke bedre end i et Middelaar. Kartoffelhøsten var ujævn og paa de fleste Steder ere Kartofflerne mere eller mindre fordærvede af den almindelige Kartoffelsygd.

Faareavl en er i en taalelig Forfatning, men endskjøndt Vinteren har været temmelig fri for Snee, har dog det stormfulde og vaade Veir ikke taget saa lidt paa Faarene, især paa de Haugeparter, hvor de ere udsatte for at angribes af Vand eller Vatersot. Kvægavl en er i en god Stand og Fodermangel ikke at befrygte.

Fiskeriet var i Efteraarsmaanederne og overalt, men Veiret har været saa ugunstigt, at Vinterfiskeriet har været ganske ubetydeligt, og paa de fleste Steder saa godt som intet.

-

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1874

/Manglar/

Vinter 1874-75

Kopibog:

Amtet/16. Den 4. April 1875

J.No. 34/1875

Angaaende Sandøe Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. October 1874 til 31. Marts d.A. meddeles herved følgende Indberetning.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god overalt.

Næringsveje:

Baade Korn- og Kartoffelavlens var i Efteraaret meget ujævne, da Kornet i enkelte Bygder var godt, skjøndt ikke meget, hvorimod det i andre Bygder var baade lidt og af daarlig Beskaffenhed. Det samme var Tilfældet med Kartofflerne, som ogsaa paa sine Steder vare angrebne af den almindelige Sygdom.

Faareavlens er i en god Forfatning skjøndt Udsigterne i Efteraaret vare noget mørke, idet Slagtet var af en mere end almindelig daarlig Beskaffenhed, og hvad saaledes følgelig ogsaa var Tilfældet med den tilsatte Besætning, men det gode Vinterveir og det Exempelløst milde Foraars har havt den heldigste Indflydelse denne, der nu er i en meget god Forfatning paa de fleste Steder. Det milde Foraars Veir tiltrængtes ogsaa høilig for Hornkvægets (?) Skyld, da en høi Grad af Fodermangel ellers vilde have været almindelig paa Grund af forrige Aars knappe Høst. –

Vinterfiskeriet har været godt hvorimod Veiret var til Hinder for sammes Drift i Efteraaret. –

-

Sommer 1875

Kopibog:

Amtet/45. Den 4. October 1875

J.No. 34/1875

Om Sandøe Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. April til 30. September d.A. meddeles herved følgende Indberetning.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Uagtet Veiret saavel i Læmmetiden som tidligere var meget godt, er der iaar født betydelig færre Lam end ifjor, hvilket man antager at hidrøre fra det meget daarlige Veir, som indtraf i Slutningen af Efteraaret og Begyndelsen af Vinteren, der svækkede Faarene og navnlig de tilsatte Gimbrer saa meget, at de ikke var istand til at opføde Lammene. Paa Øen Store Dimon er en stor Deel af Faarebesætningen af en der herskende meget dødelig Smitsot, som dels er ubekjendt har og bende... oveni Hjerterne, men den vides næppe tidligere at være optraadt i den Grad, som dersteds iaar.

Efter den erlagte Tiende er der saaledes iaar kun født 160 Lam paa Dimon, hvilket udgjør en Forskjel af 173 Lam færre fødte iaar end ifjor.

Da man ifjor paa Grund af den daarlige Græsvæxt var nødt til at indskrænke Quægbesætningen betydeligt, saa er der iaar Mangel paa Quæg hos de Fleste, da Græsvæxt overalt har været saa god, at man næppe har Eksempel paa Lignende, og man kunde vistnok føde betydeligt flere Køer end Besætningen nu er.

Kornet er iaar med Hensyn til Kvantitet ikke bedre end Middelaar, men med Hensyn til Kvaliteten tegner det til at være af det bedste. Kartofflerne ere ujævnt voxet, men ville næppe nogensteds være mere end et Middelaar.

Fuglefangsten har været daarlig.

Fiskeriet har i Sommermaanederne været godt, men siden Efteraaret begyndte har Veiret været til Hinder for samme.

-

Vinter 1875-76

Kopibog:

Amtet | 20. Den 4. April 1876

J.No. 35/1876

I Henhold til Amtets Skrivelse ... 1876

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Næringsveje:

Kornet var i Efteraaret af en udmærket Beskaffenhed, men der var ikke meget vellet paa Grund af at hele de Bygder, der pleie at have Overflødighed af Drivtang, som Skaalevig og Husevig, ikke havde det Halve imod hvad der sædvanlig haves. Ogsaa Kartoffelavlén var ret god, men paa sine Steder var Sygdom i Kartofflerne, og der er ikke saa lidet fordærvet i Vinterens Løb.

Faareavlén var i god Forfatning, da Vinteren har været mild lige indtil de sidste Dage, men hvis Veiret skulde snart bedre sig og April Maaned blive god, er der gode Udsigter for at Besætningen vil staae sig. Slagtet i Efteraaret var overhovedet ikke godt og naaede næppe til et Middelaar, hvilket formodentlig maa være grundet i at Moderfaarene vare noget svage i sidste Foraar. Hornquæget er i god Forfatning, da Vinterfoderet har været rigeligt.

Fiskeriet var ret godt i Efteraaret, men i Vintermaanederne var det stormende Veir til Hinder for Driften, dog er der noget fisket i den sidste Deel af Februar og Marts Maaned. –

-

Sommer 1876

Kopibog:

Amtet | 66. Den 12, October 1876

J.No. 30/1876

Om Sandøe Syssele Forfatning ...Indberetning.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Paa Grund af det daarlige Veir, der indtraf i Foraaret, døde en Del af Faarebesætningen overalt i Sysselet, ligesom det og havde til Følge, at Læmningen blev meget daarlig, saa Slagtet bliver ubetydeligt iaar.

I Bygden Sand var Græsvæxt meget god, hvorimod den i de øvrige Bygder i Sysselet ikke (var) bedre end et daarligt Middelaar, men da der i Høbjergningstiden indtraf et saa ualmindelig godt Veir, var Høet af en meget god Beskaffenhed.

Kornavlén er af meget daarlig Beskaffenhed, og kan siges at være aldeles mislykket i flere Bygder, navnlig i Østerbygderne. Kartoffelavlén kan omtrent regnes til et Middelaar, og den almindelig Kartoffelsygen har ikke været at bemærke til nogen Skade.

Fuglefangst er aldeles mislykket overalt.

Fiskeriet har været ualmindelig godt. I Bygden Skopen har der i foregaaende Maaned været saa ualmindelig god Seiefangst, som der neppe tidligere har været Eksempel til.

-

Vinter 1876-77

Kopibog:

Amtet | 26. Den 14. April 1877

J.No. 26/1877

I Henhold til Amtets Skrivelse ... 1877.

I Bygderne Husevig og Skaalevig have flere Personer været angrebne af Diphteritis, for øvrigt har Sundhedstilstanden været meget god.

Kornavlen var i sidste Efteraar baade med Hensyn til Kvantitet og Kvalitet et af de allerdaarligste Aar, derimod var Kartoffelavlen som i et Middelaar.

Paa Grund af det daarlige Veir, som uafbrudt har hersket hele Vinteren, er Faareavlen i en meget daarlig Forfatning, saa det er ingen Udsigten til at Besætningen vil staa sig, selv om der sker et bedre Omslag i Veiret. * *Skrevet ti i margen:* /Det daarlige Veir har ligeledes ført til Følgende: at det vil blive meget knapt med Foder til Hornkvæget, da Køerne saa sent ville kunne komme paa Græs./

Fiskeriet har været ubetydeligt overalt, som tildeels kan tilskrives det daarlige Veir.

-

Sommer 1877

Kopibog:

Amtet 153. Den 8. October 1877

J.No. 26/1877

Om Sandøe Syssel Forfatning ...Indberetning.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Næringsveje:

Paa Grund af det daarlige Veir, der indtraf i Slutningen af Vinteren, var Faarebesætningen i en meget daarlig Stand, saa Læmningen var overhovedet af det allerdaarligste, og paa flere Steder næsten helt forsvindende, det kan fornemmelig siges om Skuøen hvor der paa 60 Marker ikke blev født mere end 195 Lam', altsaa ikke mere end 3 Lam pr Mark.

Græsvæxten har været som i et Middelaar, og da der i Høbjergningstiden indtraf saa ualmindelig godt Veir, af en god Beskaffenhed.

Kornavlens ere betydelig bedre overalt iaar end foregaaende Aar. Den 15. August indtraf der i Bygden Sand en voldsom Storm af N.O. , som anrettede nogen skade baade paa Agrene og Kartofflerne, saaledes bleve alle de Agre, der vare i Nærheden af Søen aldeles ødelagte af Søvand. Kartoffelavlens er overhovedet ikke bedre end i et Middelaar.

Fuglefangsten har været meget bedre iaar end i de foregaaende Aar, paa flere Steder er fleiet meget betydelig Lunde; men da der i den Tid man pleier at fange Lomvie indtraf daarligt Veir, blev der fanget meget ubetydeligt af denne Fugl.

Fiskeriet var i Slutningen af Foraaret og hele Sommeren taalelig godt, navnlig blev der i den Tid fanget betydeligt af Helleflynder og Lange. Af Smaafisk har der hidtil været fisket meget lidt.

-

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1877

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste April til 30te September 1877

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været g...

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende

Paa Grund af det daarlige Veir, der indtraf i Slutningen af Vinteren var Faarebesætningen i en meget daarlig Stand, saa Læmningen blev overhovedet af det allerdaarligste og paa flere Steder næsten helt forsvindende; dette kan fornemmelig siges om Skuøen hvor der paa 60 Marker ikke blev født mere end 193 Lam, altsaa ikke mere end 3 Lam pr Mark.

Græsvæxten har været som i et Middelaar, og da der i Højbjergningstiden indtraf saa ualmindelig godt Veir, er Høet af en meget god Beskaffenhed.

Kornavlén er betydelig bedre ... aar end de tre foregaaende Aar. Den 15de August indtraf der i Bygden Sand en voldsom Storm af NO, som anrettede nogen Skade baade paa Agrene og Kartofflerne, saaledes blev alle de Agre, der vare i Nærheden af Søen, aldeles ødelagte af Søvand. Kartoffelavlén er overhovedet ikke bedre end i et Middelaar.

Fuglefangsten har ligeledes været meget bedre iaar end de foregaaende Aar, og der er paa flere Steder fleiet meget betydeligt Lunde; men da der i den Tid, man pleier at fange Lomvie, indtraf daarligt Veir, blev der ikke fanget betydeligt af denne Fugl.

Fiskeriet var i Slutningen af Foraaret og hele Sommeren taaleligt godt, navnlig blev der i den Tid fanget betydeligt af Helleflynder og Langer. Af Smaafisk har der hidtil været fisket meget lidt.

Trødum den 8de Oktober 1877.

Ærbødigst NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1877-78

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste Oktober til 31te Marts 1878.

Helbredstilstanden har i dette Tidsrum ikke været god. Lige siden forrige Aars Sommer har den saakaldte Faaresyge grasseret her i Sysselet, men i en noget mild Grad. Af Diphteritis har flere Personer været angrebne, hvoraf 3 ere døde, nemlig 1 Dreng paa 19 Aar, 1 Pige paa 16 og en Pige paa 5 Aar, ligeledes har flere Personer været angrebne af Brystbetændelse, hvoraf 1 Mand er død.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Østerbygderne blev der af Korn høstet som i et godt Middelaar, men i Bygden Sand derimod meget lidt. Kartoffelhøsten var ujævn og overhovedet ikke bedre end et Middelaar.

Faarebesætningen er overalt i en meget god Stand, og uagtet der i Slutningen af Marts Maaned har været meget daarligt Veir med heftige Snestorme, har det ikke havt videre skadelig Indflydelse paa Faarene, da de, paa Grund af den ualmindelig milde Vinter vare nogenlunde saa kraftige som i Efteraaret. Kvægavlen er i en god Stand og dersom Køerne til almindelig Tid kunne komme paa Græs, vil der blive tilstrækkeligt Foder.

Fiskeriet har baade i Efteraaret og Vintermaanederne været meget ringe. I Bygderne Sand, Skopen, Skuø og Skarvenæs blev der i Torretiden fanget en Del, men i de øvrige Bygder saa godt som intet.

Trødum den 5te April 1878.

Ærbødigst NCWinther, sign

Sommer 1878

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste April til 30te d.A.

Den i min Indberetning af 1ste April d.A. omtalte Brystbetændelsessygdom har senere af og til vist sig, saaledes har her fornylig en ung Mand paa Skuø været meget heftigt angrebet af denne Sygdom. I Bygden Sand, Skaalevig og Skuø have flere unge Folk og Børn siden Begyndelsen af forrige Maaned faaet en meget slem Hoste, som formenes at være Kighoste; men hidtil har den ikke, saa vidt mig bekjendt, naaet til nogen af de andre Bygder i Sysselet. Paa Skuø have flere været saa stærkt angrebne af Hosten, at de have været nødte til at holde Sengen, derimod har den været mildere paa Sand og i Skaalevig.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende: Faarebesætningen var i en meget god Stand og Læmningen var overalt i Sysselet med undtagelse af Bygden Sand, ualmindelig god. Efter den iaar afgivne Lammetiende er der foruden paa det beneficerede Gods, født 3966 Lam medens der ifjor kun blev født 2772 Lam altsaa omtrent 1200 Lam flere fødtes iaar end ifjor.

Paa Grund af det langvarige tørre Veir, der varede saa godt som hele Foraaret og Sommeren var Græsvæxten paa de tørtliggende Steder meget ringere i Aar end de tre foregaaende Aar, derimod var der paa den lavtliggende og fugtige Bø almindelige god Græsvæxten, og da der indtraf et ualmindelig godt Veir i Højbjergningstiden, var Foderet af en meget kraftig og god Kvalitet. I det Hele taget er der dog mindre Foder i Aar end forrige Aar, saa man bliver vist nødt til at formindske Kvægbesætningen en Del.

Kornavlén er i Aar baade m.h.t. Kvalitet og Kvantitet ualmindelig god og endskjøndt der ikke var veltet betydeligt, bliver der dog avlet saa meget Korn som i de gode Aar. Kartoffelavlén var ligeledes mere end almindelig god, og især i Bygden Sand, hvor der iaar bliver avlet flere Hundrede Tønder Kartoffler. Den almindelige Kartoffelsygdom har man saa godt som intet mærket til paa Sand, men derimod i de andre Bygder i Sysselet og fornemmelig i Bygden Skaalevig.

Fuglefangsten har overhovedet givet bedre Udbytte iaar end ifjor, og kan siges at være et godt Middelaar.

Af Torsk er der i Sommer fanget næsten intet, derimod er der fanget Langer og betydeligt af Helleflynder, ligesom der ogsaa har været rigelig Smaafisk i hele Sysselet, med undtagelse af Bygden Sand, hvor dennes Fangst har været meget ubetydelig. Siden omtrent Midten af f.M. er der blevet fisket en Del Smaafisk.

Trødum den 9de Oktober 1878.

Ærbødigst NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amdtsordre af 23. November 1830

Vinter 1878-79

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste April til 30te September 1879.

Den i min Indberetning af 9de Oktober f.A. anmeldte Kighoste har grasseret i Sysselet indtil for kort Tid siden, og have samtlige Bygder med undtagelse af Skarvenæs og Store-Dimon været hjemsøgte af denne Sygdom, uden at den har havt nogle Dødsfald til Følge. For øvrigt har Sundhedstilstanden været god. –

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Paa Grund af det langvarige Sneveir, som indtraf i de tre sidste Maaneder af f.A. er Faarebesætningen meget medtagen, og det er derfor at befrygte, at der vil gaa en Del tabt af denne navnlig af de tilsatte Lam. Kvægavlen er endnu i god Stand, men dersom Køerne ikke til almindelig Tid kunne komme paa Græs, vil der næsten overalt blive Mangel paa Foder. –

Endskjøndt Fiskeriet i dette Tidsrum ikke kan kaldes godt, har det dog overhovedet givet et bedre Udbytte end i de foregaaende Aar; navnlig har Sejefiskeriet med Not i Bygden Skopen i begyndelsen af dette Aar været meget godt

Trødum den 4de April 1879.

Ærbødigst NCWinther, sign

Sommer 1879

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste Oktober til 31te Marts 1879.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Endskjøndt der ikke gik betydelig tabt at Faarebesætningen i Vinter, var den dog saa meget medtagen, at Læmningen overhovedet blev meget daarlig i Forhold til i Fjor. Efter den opgivne Lammetiende i Aar paa Kongs- og Odelsgodset kun født 3300 Lam, medens der forrige Aar fødtes 3966.

Ligesom i forrige Aar har der i Bygden Sand ikke været god Græsvæxten, paa de tørre Marker, medens der saavel paa de fugtigere Marker, som overalt i de øvrige Bygder i Sysselet har været ualmindelig god Græsvæxt, men paa Grund af den megen regn, som indtraf i Høbjergningstiden har det – især i Østerbygderne – gaaet daarligt til at Foraar Høet tørret, saa det vil rimeligvis ikke kunne komme til at have Foderkraft i Forhold til Mængden.

Da de fleste Agre have været altfor tykke i Aar og saavel Sommeren som Efteraaret har været meget regnfulde, vare de saa tidlig nedfaldne i Straaet, at Axene ikke have kunnet Foraar nogen Kjerne. Udbytte af Korn bliver derfor ringe, ligesom og det der avles, vil blive af daarlig Kvalitet. Kartoffelavlens bliver ogsaa forholdsvis ubetydelig efter hvad der er bleven væltet. Om den almindelige Kartoffelsygdom har jeg dog ikke hørt Folk klage meget, derimod er en Del af de Kartoffler, som have været væltede i Muldjord eller anden fugtig Bø raadnede af Kryren??

Siden Begyndelsen af September Maaned har der været betydeligt at fiske af Smaafisk, naar Veiret har tilladt Folk at kunne komme ud paa Fiskeri, derimod var Fiskeriet daarligt i Sommermaanederne.

Fuglefangsten har overalt været ringere i Aar end i Fjor, og uagtet der paa Skuøen i Figlingstiden fangede mere Lomvie end man i lang Tid kan mindes, er Udbytte en Del mindre end forrige Aar, hvilket hidhører fra, at der i Fleyingetiden fangedes næsten intet.

Med Hensyn til Uorden, der kan jeg ikke undlade at berøre, at Uredelighed mod Fisketiendes Aflæggelse alt mere og mere synes at gribe om sig, saaledes var der i Bygden Skuø ikke leveret mere end, siden i Fjor Sommer, ikke blevet leveret mere end 7 pd Klipfisk i Trediepart, medens der, efter de Meddelelser jeg har erholdt fra Kjøbmændene, fra denne Ö er bleven leveret 38 Ctr 45 pd stor Klipfisk i samme Tidsrum. Ligeledes har Tiendetagerne i Skopen anmeldt for mig, at der af enkelte Fiskere er bleven nægtet at bringe Tienden i en i Baadehuse? Anbragt Kasse, af hvilken grund denne forkommes, ligesom han og har anført, at den aflagte Tiende ikke har staaet i Forhold til det Antal, vedkommende Fiskere har faaet i Part.

Trødum den 24de Oktober 1879

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Ærbødigst NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1879-80

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste Oktober til 31te Marts 1880.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Saa vel Korn- som Kartoffelavlens vare i det forløbne Efteraar meget ringe, navnlig var Kornet med Hensyn til Kvaliteten, i de fleste Bygder af de daarligste. Efter den erlagte Tiende blev der i alt avlet 370 Tønder Korn i Sysselet, hvilket med Hensyn til Kvantiteten kan regnes som et daarligt Middelaar.

Da Vinteren har været usædvanlig mild er Faarebesætningen i god Stand. Kvægavlen er ligeledes i taalelig god Stand.; men da Foderet, paa Grund af det uheldige Veir, som indtraf i Højbjergningstiden, har været meget svagt, klages der over at Køerne baade giver lidt Mælk og trives ikke. Fodermangel befrygtes derimod ikke, dersom Køerne til almindelig Tid kunne komme paa Græs.

Fiskeriet i Efteraaret var en hel Del mindre end de foregaaende Aar, navnlig blev der i hele Sysselet fisket overmaade godt i Slutningen af November og Begyndelsen af December Maaned, derimod har der været fisket ubetydeligt i Torretiden.

Trødum den 2den April 1880

Ærbødigst NCWinther, sign

Sommer 1880

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste April til 30te September 1880.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Faarebesætningen var i Foraaret i ualmindelig god Stand, hvorfor ogsaa Læmningen var meget god. Uagtet der i flere Hauger er langt fra fuld Besætning, er der dog ifølge den opgivne Tiende paa Kongs- og Odelsgodset født 4369 Lam, hvilket udgjør en Forskjel af 1069 Lam flere fødte i Aar end i forrige Aar. Slagtet, som nu er paa det højeste, tegner til at blive saa godt i Aar, at ingen nu Levende kan huske Magen dertil. - Siden i Sommer ere flere Søjde døde her i Sysselet af "høfvusot" og "orm i hjernerne", hvilke Sygdomme tidligere have været saa godt som ukjendte her.

Medens der, da Græsset blev slaet, af enkelte klagedes over, at man ikke fik saa meget Hø i Aar, som man efter det smukke og i enhver Henseende heldige vejr, vi have havt, ventede at Foraaret, ere alle meget vel tilfredse med Udbyttet efter at Høet er bleven bjerget, da det overalt er drøjere i Aar end sædvanligt. I enkelte Bygder er der endog saa meget Hø, som ingensinde tidligere; dette kan fornemmelig siges om Bygden Sand.

Kornet, som i Aar blev modnet tidligere end sædvanligt, er allerede for længe siden tørret, og er baade med Hensyn til Kvalitet og Kvantitet ualmindelig godt, hvor meget Korn der er blevet høstet i alt, ved jeg endnu ikke med Bestemthed, men i Bygden Sand er der overhovedet høstet mere og bedre Korn i Aar, end i Mands Minde har været. Efter troværdige Mænds Udsagn har Kornet her opnaaet en Vægt af godt og vel 11 Lp pr Tønde, hvilket er noget usædvanligt, da det ellers i gode Aar sjælden har vejet mere end 9 á 10 Lp pr Tønde. Hvad der er sagt om Kornet paa Sand kan endnu i fuldere Maal siges om Kartofflerne. Der er saaledes flere Mænd her i bygden, som have høstet over 40 Tønder, enkelte over 50 og en over 60 Tønder, uagtet der i Foraaret ikke blev væltet mere end sædvanligt, og det har tidligere været en Sjældenhed, at nogen har høstet over 40 Tønder.. I de øvrige Bygder i Sysselet have Kartofflerne ogsaa givet et godt Udbytte, men i enkelte Bygder er en betydelig Del af dem blevet ødelagt af den almindelige Kartoffelsygdom.

Fiskeriet, har i Sommer givet et godt Udbytte i de fleste Bygder, og ualmindelig godt i Bygderne Sand, Skopen, Skarvenæs og Skuø; paa Skuø blev Fiskeriet i Sommermaanederne imidlertid kun drevet af Enkelte, da Fuglefangsten hindrede de Fleste i at kunne deltage i samme. Af Smaafisk tegner det ogsaa til at blive et taalelig godt Fiskeri.

Fuglefangsten har givet et Udbytte som i et godt Middelaar.

Endskjøndt indeværende Aar efter det Anførte i enhver Henseende var et ualmindelig godt Aar, er der dog ingen forholdsvis stor Velstand at spore blandt Befolkningen

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

overhovedet; grunden hertil kan fornemmelig søges i den daarlige Pris, hvori de færøske Varer i de senere Aar har staaet.

Trødum den 18de Oktober 1880.

Ærbødigst NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1880-81

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste Oktober til 31te Marts 1881.

I Begyndelsen av Vinteren vare flere personer, navnlig i Bygden Sand, angrebne af en stærk Krimtsygdom, ligesom der og her viste sig Diphteriti-Tilfælde; for øvrigt har Sundhedstilstanden i dette Tidsrum været taalelig god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Som allerede af min Indberetning at 18de Oktober f.A. anført blev der i Efteraaret høstet mere end almindeligt meget Korn. Efter den opgivne Tiende opgives dette for hele Sysselet c 560 Tønder.

Da der ikke i Mands Minde har været en saa stræng og snefuld Vinter som i Aar, er Faarebesætningen, uagtet den i Efteraaret var i en usædvanlig god Stand, nu i de fleste Haugeparter saaledes medtaget, at dersom Foraaret ikke bliver godt, vil der paa flere Steder blive betydeligt Affald. I enkelte Haugeparter er allerede en Del af Besætningen død. Kvægavlen er derimod i god Stand, og skjøndt Køerne allerede fra Begyndelsen af Oktober stadig have staaet inde, og ikke kunne komme paa Græs til almindelig Tid er der ikke Udsigt til Fodermangel, da der i Fjor avledes mere end almindelig meget Hø. -

Fiskeriet har baade i Efteraaret og Torretiden givet et ringe Udbytte, hvilket hovedsagelig kan tilskrives det daarlige og stormfulde Vejr, som for en stor Del har hindret Folk i at kunne komme paa Fiskeri; dog har der heller ikke været megen Fisk at Foraar de enkelte Gange, Baadene har været ude, navnlig mislykkedes Efteraarsfiskeriet aldeles. Uagtet det ringe Fiskeri har der i Vinter ikke været nogen mangel paa Fødemidler blandt den fattigere Del af Befolkningen, da det forløbne Aar i enhver Henseende var mere end almindelig godt, baade til Lands og Vands.

Om Uorden er der ikke noget at indberette,

Trødum den 26. April 1881.

Ærbødigst NCWinther, sign

Sommer 1881

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste April til 30te September 1881.

Siden Midten af forrige Maaned har der i Bygden Sand grasseret en øjensygdom blandt Befolkningen, som endnu vedvarer; i øvrigt har Sundhedstilstanden i dette Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Da Faarebesætningen var noget medtagen af den daarlige og snefulde Vinter, blev Læmningen ogsaa overalt ringe; saaledes er der, efter den afgivne Tiende paa Kongs- og Odelsgodset kun født 3097 Lam, hvilket udgjør en forskjel af 1272 Lam mindre fødte i Aar end forrige Aar. Som følge af Vinterens strængthed gik der dog ikke betydeligt tabt af Faarebesætningen; men der i enkelte Haugeparter paa sand døde flere Faar af Høvesot, som nu synes at gribe meget om sig her, fornemmelig i Trødum. Denne Sygdom har tidligere været saa godt som ukjendt i Sandø.

Høet har ligeledes i Aar givet et betydeligt mindre Udbytte end forrige Aar vistnok overhovedet mellem $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{4}$ Del; men da der i Højbjergningstiden indtraf et særdeles heldigt Vejr, er der god Foderkraft i Høet, dog vil det rimeligvis blive nødvendigt at indskrænke Kvægbesætningen betydeligt, som nu i de seneste Aar har været meget stor, hvilket fornemmelig hidhører fra den mere end almindelig gode Græsvæxten Vinter i de sidstforløbne Aar have havt, men tildels ogsaa derfra at i den samme Tid har været drevet mere paa Jordbruget end tidligere, saa Bøen er overalt i god Stand. Dette kan især siges om Bygden Sand.

Kornet tegner til at give et Udbytte i Aar som i et ret godt Middelaar, derimod tegner Kartofflerne ikke til at give noget godt Udbytte.

I Bygderne Skaalevig, Husevig og Dal og fornemmelig i Husevig har saavel Sommer som Efteraarsfiskeriet været ualmindelig godt; i Bygderne Skarvenæs, Skuø og Skopen derimod mindre godt, og i Bygden Sand næsten slet intet.

Fuglefangsten har overhovedet givet et Udbytte som i et godt Middelaar, paa Sand er der endog, ifølge den erlagte Tiende, fanget mere Fugl i Aar, end der i noget af de sidste 10 Aar har været fanget.

Om Uorden eller noget Mærkværdigt er der ikke noget at indberette.

Trødum den 15. Oktober 1881

Ærbødigst NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1881-82

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste Oktober til 31te Marts 1882.

Den Indberetning af 15. Oktober 1881 ommeldte Øjensyge i Bygden Sand har vedblivende vist sig her i Vinter, ligeledes have flere Personer i Bygden Skaalevig været angrebne af samme; for øvrigt har Sundhedstilstanden været meget god,

Af Korn blev der i Efteraar høstet betydeligt, ligesom ogsaa Kvalitet var ualmindelig god. Derimod var Kartoffelhøsten mindre god.

Slagtet i Efteraaret var baade med Hensyn til Kvalitet og Kvantitet af det daarligste. Som Følge af den sneløse milde Vinter synes Faarebesætningen at være i god Stand, navnlig paa Vestsiden, derimod beroer det paa et godt Foraar, dersom der af de tilsatte Lam ikke skal gaa betydeligt tabt paa Østsiderne. Kvægavlen er ligeledes i god Stand, men dersom Køerne ikke til almindelig Tid kunne komme paa Græs, vil der blive almindelig Fodermangel, da Høet i sidste Høst gav et ringe Udbytte.

Fiskeriet har saavel i Efteraaret (Smaafiskeriet) som i Torretiden givet et ringe Udbytte, hvilket hovedsagelig er foranlediget af det stormfulde Vejr, som har hindret Folk i at kunne komme paa Fiskeri.

Om Uorden eller andet Mærkværdigt er intet at indberette.

Trødum den 13. April 1882

Ærbødigst NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1882

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste April til 30te September 1882.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Uagtet Faarebesætningen vel havde overstaaet Vinteren og syntes at være i en god Forfatning, blev Læmningen overhovedet ikke b^ædre end et daarligt Middelaar, hvilket hidhørte fra, at der midt i Læmningstiden indtraf et meget storm- og regnfuldt Vejr, hvoraf en betydelig Del af de nyfødte Lam døde. Efter den opgivne Tiende er der paa Kongs- og Odelsgodset født i alt 3818 Lam, hvilket dog udgjør en Forskjel af 581 Lam flere født i Aar end forrige Aar. Den i min Indberetning af 15. Oktober f.A. omtalte høfvusot blandt Faarene har nu udbredt sig til flere Steder dog ikke i nogen voldsom Grad, men den har dog krævet flere Offre, idet det maa regnes for en rar Undtagelse at noget Faar, der bliver angrebet overstaar Sygdommen.

Høet har givet et godt Udbytte i Aar; efter enkeltes sigende omtrent en Fjerdedel mere end i forrige Aar. Af tiendepligtige Køer er der i Sandø Syssel opgivet 278 Stk altsaa c 1 Ko pr Mk Jord, som udgjør 277 $\frac{3}{4}$ Mk.

Korn og Kartoffler have givet et ringe Udbytte i Aar, vistnok som i de daarligste Aar.

Sommerfiskeriet har overalt været meget godt, og i Bygden Skopen ualmindelig godt, derimod har Efteraarsfiskeriet (Smaafiskeriet) været mindre heldigt; i Bygden Sand er det hidtil saa godt som aldeles mislykket.

Fuglefangsten har overhovedet givet et Udbytte, som i et daarligt Middelaar.

Sælhunden, som nu i Mands Minde har været saa godt som forsvunden fra Øerne, synes atter at ville indfinde sig her; saaledes blev der i Bygden Dal i Forfjor fanget 8 Sælhunde og i samme Bygd i Aar 7 Stk, ligesom man ogsaa af og til har set flere Sælhunde paa de Steder, hvor disse tidligere havde Tilhold.

Om Uorden eller andet Mærkværdigt er intet at indberette.

Trødum den 5. November 1882.

Ærbødigst NCWinther, sign

Vinter 1882-83

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste Oktober til 31te Marts 1883.

I Slutningen af Efteraaret samt Begyndelsen af Vinteren vare flere Personer i Bygden Sand, navnlig unge Folk og Børn angrebne af Diphteritis, hvoraf et Barn døde; for øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Medens der i de foregaaende gode Aar 1880 og 81, er bleven svaret Tiende af c 550 Tdr Korn pr Aar, blev der i sidste Efteraar, efter den erlagte Tiende kun høstet c. 330 Tdr, ligesom og Kvaliteten var meget daarlig i flere Bygder. Kartoffelavlens var ogsaa under et Middelaar.

Slaget i Efteraaret var overhovedet som i et daarligt Middelaar. Da der i Vinter har været meget lidt Kulde og Sne er Faarebesætningen derimod nu overalt i god Stand. Det samme er ogsaa Tilfældet med Køerne og der er ikke Udsigt til Fodermangel.

Saa vel i Efteraaret som i Begyndelsen af Marti Maaned har Udbytte af Fiskeriet været ringe, idet man paa Grund af stormfuldt Vejr med sydlige Vinde ikke kunne komme paa Fiskeri. Derimod blev der i den første Halvdel af Marts Maaned, da Vejret bedagedes fisket ret godt. I Bygden Skopen blev der i Vinter fanget betydeligt af Sej med Nout.

Om Uorden bemærkes følgende:

Som bekjendt har der fra gammel Tid været Skik og Brug at yde Gaasetiende i Sandø Syssel; men allerede for mange Aar siden blev den i flere Bygder begyndt at indeholde denne Tiende medmindre man havde 10 Gaaseunger om Aaret – som i Grunden er en Sjældenhed for dem, der kun holde et Gaasepar – medens det fra gammel Tid har været Skik at tælle sammen for hver enkelt Gaasejer fra de tidligere Aar saaledes at der, naar Antallet af Unger kom til 10 blev tiendet en. For imidlertid at undgaa Søgmaal med dem, der nægtede at svare Tiende som fra gammel Tid, blev der af min afdøde Fader, i alle de Bygder, hvor der holdtes Gæs, indgaaet den Vedtægt med Beboerne, at hver af Tiendetagerne skulle have Lov til, i stedet for at Foraar Tiende af Unger, at have et Gaasepar gaaende i Bygden. Med den i Fjor afholdte Grandestævne i Bygden Husevig blev det imidlertid nægtet at denne Ret skulde vedvare, hvorfor Sysselmandens Tiendepar blev afsagt og bortskaffet. Da heller ingen Gaaseunger blev leverede sidste Høst, spurgte jeg ved indeværende Aars Grandestævne om Grunden hertil, hvorpaa kun Joen Johannesen svarede, at han vilde svare Tiende, naar han havde 10 Unger om Aaret, men ellers ikke. Da ingen andre gav noget svar, udtalte jeg, at jeg betragtede de øvriges Taushed som en Indrømmelse af hvad Joen Johannesen havde sagt, og forsaavidt nogen andre maaske vare af en modsat Mening, opfordrede jeg ham til at udtale sig, men jeg erholdt intet Svar. Dersom der, som at Joen Johannesen paastaet, ikke skal svares Tiende medmindre man har 10 unger om Aaret, vil Gaasetienden helt bortfalde, idet man saa kun lægger 9 æg under sin Gaas at udruges om Aaret, derfor har jeg ikke villet undlade at indberette Foranstaaende..

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Trødum den 21. April 1883

NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1883 (ca 1-2 cm er slidt af højre margin på dette ark)

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste Ap... til 30te September 1883.

I Begyndelsen at Halvaaret har Sundhedstilstanden været god overalt; derimod blev en ung Mand som i Bygd ... i Begyndelsen af August Maaned syg, hvilken Sygdom antoges at være Skarlagensfeber. I Slutningen af September Maaned have tre Tilfælde af samme Sygdom atter vist sig her.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes Følgende:

Da Faarebesætningen vel havde overstaaet Vinteren og der Læmningstiden indtraf meget godt Vejr, blev denne overh... det ogsaa meget god. Ifølge den opgivne Tiende er der paa Kongs- og Odelsgodset her i Sysselet født 4323 Lam, som udgjø... en Forskjel af 505 Lam flere fødte i Aar end forrige Aa...

I Bygden Sand har Høet givet betydelig mindre Udbytte ... Aar end forrige Aar, derimod siges Udbyttet i de andre Bygder at have været som i et Middelaar. Af tiendepl... Køer er der opgivet 287 $\frac{3}{4}$ Stkr imod 278 i Fjor.

Korn og Kartoffelavlten tegner til at blive bedre i Aar end forrige Aar.

Sommerfiskeriet har været taalelig godt, derimod har Efteraarsfiskeriet (Smaafisk) endnu ikke givet noget betydeligt Udbytte.

Af finglingefugl blev der paa Skuø fanget som i et Middelaar, derimod blev der i Flejinge-Tiden, i alle Fug... pladser med Undtagelse af Dal, hvor denne fangst har være ... ret god – fanget meget ubetydeligt baade af Lunde og Lom... saa Fuglefangsten overhovedet har givet et ringe Udbytte.

Om Uorden eller andet Mærkværdigt er intet at indberette.

Trødum den 18de Oktober 1883

NCWinther, sign

Vinter 1883-84

I Henhold til Amtets Skrivelse af 30te November 1830 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1ste Oktober til 31te Marts 1884.

Den i min Indberetning af 18. Oktober f.A. omtalte Skarlagensfeber Sygdom ophørte fuldstændig her i Bygden i Begyndelsen af November Maaned og blev der i alt angrebet 13 Personer, derimod viste der sig enkelte Tilfælde i Bygden Skopen til henimod Jul, som formodedes at være af samme Sygdom; den har overalt været mild. I Begyndelsen af Aaret var den fuldstændig ophørt, efter hvilken Tid flere Personer, navnlig i Bygderne Sand, Skopen, Skarvenæs og saavidt vides ogsaa i Skaalevig, have været syge af Rædlinger. Denne Sygdom har ogsaa været mild, især for Børn, hvorimod enkelte ældre Personer have været saa hardt angrebne, at de har været nødt til at holde Sengen; den er endnu ikke ophørt, men vedbliver fremdeles med længere ophold at vise sig. Endvidere har der i Vinterens Løb grasseret en meget ondartet Forkølelsessygdom, hvoraf navnlig Børn have været haardt angrebne.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Kornhøsten gav et Udbytte som i et godt Middelaar baade med Hensyn til Kvalitet og Kvantitet, saaledes er der, efter den opgivne Tiende i hele Sysselet høstet c 400 Tønder. Kartoffelhøsten gav et Udbytte som i et godt Middelaar.

Slagtet i Efteraaret var med Hensyn til Mængden som et Middelaar og med Hensyn til Kvaliteten, overhovedet af de gode Aar, navnlig vare Bederne, hvoraf betydeligt holdes her, i flere haueparter meget fede, saaledes har der i en Haugepart været slagtet adskillige Beder, hvori der har været 10-14 pd Tælle. Da Vinteren har været ualmindelig mild, er Faarebesætningen i meget god Stand. Derimod er der tegn til Fodermangel overalt dersom Køerne ikke snart kunne vedblive at gaa paa Græs, idet der for de fleste næppe bliver tilstrækkeligt Foder for hele April Maaned.

Fiskeriet har i det forløbne Halvaar givet ringe Udbytte. Saavel i Efteraaret Sommer i Torretiden hindredes Folk i at Kunne komme paa Fiskeri paa Grund af vedvarende sydlige Vinde. Der har vistnok i Torretiden været betydelig Mængde Fisk tilstede, da der de enkelte Gange, man har kunnet komme paa Fiskeri, blev fisket meget godt, men da dette var yderst sjældent, blev der intet Forslag i Fangsten. I Bygden Skopen er der af og til i Vinteren bleven fanget en Del Sej ved "dyrgning", men intet med Nout, idet Sejen for det meste har holdt sig ude paa Strømmen.

I Bygden Husevig er der heller ikke i Aar blevet tiendet nogen Gaaseunger (se Sysselmandens Skrivelse af 21. April) 1883) ejheller i Bygden Skaalevig, hvor der ligeledes holdes Gæs.

Fra øen Store Dimon er det bleven mig meddelt, at en stor del af den saakaldte "Grønaskor" i Vinterens Løb er nedskredet. Dette vil i det mindste for en Tid foranledige en Forringelse af Øen, idet Bonden sædvanlig hele Vinteren har holdt henved 50 Gimbrer græssende der til henad Foraaret, som han ellers vilde være nødt til at fodre inde med Hø samt hele Aaret adskillige Væddere. Ligeledes har der paa dette Sted været fanget en

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

betydelig Mængde Lunder som ogsaa for de5t første falder bort. Lignende skal efter Sigende tidligere være indtruffet, men efter adskillige Aars Forløb var Græsset atter voxet frem, hvad ogsaa nu kan ventes at ske, forsaavidt ikke større Skade snart indtræffer igjen.

Den 19. November f.A. var der her paa Pladsen saadan Brænding, at man ikke kan huske Magen til at Søen har staaet saa højt op. Foruden at en Baad skyllede bort af Brændingen, en anden beskadigedes og et Nøst aldeles ødelagdes, anrettede denne tillige stor Skade paa de Steder af Bøen som laa nærmest ved Søen.

Trødum den 31 Marts 1884.

NCWinther, sign

Sommer 1884

Stempel
N.C.Winther
Sysselmand
Sandø

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1ste April til 30te September 1884 meddeles herved følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Da de to foregaaende Vintre have været meget milde var Faarebesætningen i Foraaret ogsaa i fortrinlig Stand, og da der tillige i Læmningstiden indtraf godt Vejr, blev Læmningen ualmindelig god i Aar, saa endskjøndt forrige Aars Læmning overhovedet blev omtalt som meget god, er der dog i Aar paa Kongs- og Odelsgodset født 430 Lam flere end forrige Aar eller 4753 Lam i Aar imod 4323 for 1883. Jeg har, for at anstille Sammenligning, aftrykt? Tiendelisterne indtil Aar 1820, og har resultatet været, at medens Læmningen i dette Tidsrum for Bygderne Sand, Skaalevig, Husevig, Dal, Dimon og Skuø ofte har været lige saa gode, ja endog bedre især i Bygden Sand og Skaalevig, har den i ovennævnte Tidsrum ikke været tiendet saa mange Par?? I Bygden Skarvenæs som i Aar, nemlig 23 Par til Bygdens 12 Mkr. (Par?) Det første bogstav er et P, ... Det må være *hosepar*, som betaling foruldtiende)

Det ualmindelig regn- og stormfulde vejr, som har vedværet lige siden Begyndelsen af Sommeren har havt til Følge, at Højbjergningen har været meget uheldig i Aar, saaledes er Høet endnu ikke indberget i Bygden Husevig. Endskjøndt Græsvæxten syntes at være middelgod, vil Udbytte af Høet blive forholdsvis mindre, idet det ved at blive liggende saa længe til tørring og flere gange blev gennemblødt af Regn, tabte betydeligt i Kraft og Drøjde. Som Følge heraf bliver det vistnok nødvendigt at indskrænke Kvægbesætningen en Del.

Ikke alene paa Høet har Vejrliget havt skadelig Indflydelse, men det har nemlig syntes at virke skadelig paa Korn og kartoffelmarkerne. Allerede i midten af August Maaned bleve Bladene paa flere Kartoffelmarker her i Bygden kulsorte og efter kort Tid visnede de fuldstændig; Kartofflerne, som den Gang ikke vare mere end halvvoxne, tabte Væxten, hvorefter de tillige bleve angrebne af Sygdom, saa Udbytte bliver meget ringe her, det samme siges at være Tilfældet i alle de andre Bygder i Sysselet, om ikke i saa høj Grad, med Undtagelse af Bygden Skarvenæs, hvor Kartofflerne efter sigende, har givet et ret godt Udbytte.

Kornhøsten bliver derimod ringe i Aar overalt baade med Hensyn til Kvalitet og Kvantitet, idet Kornmarkerne ligeledes i flere Bygder have været angrebne af en Sygdom, som har ytret sig derved at Axene, førend de vare blevne modne, bleve sorte, hvorfor

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Kjernen fra neden af Axet borttæredes saaledes at kun Axene bleve tilbage, Udbytte bliver derfor meget ringe.

I Sommermaanederne har Fiskeriet navnlig af Langer og Helleflynder givet et almindelig godt udbytte. Af Smaafisk er der endnu fisket meget ubetydeligt, da vejret har lagt hindringer i Vejen for Udøvelsen af Fiskeri.

Fuglefangsten har givet et Udbytte som i et daarligt Middelaar.

Trødum den 24de Oktober 1884

NCWinther, sign

Vinter 1884-85

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1ste Oktober 1885 til 31te Marts 1885 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Som jeg i min Skrivelse af 25. Oktober f.A. har anført blev Korntienden her i Sysselet meget ringe baade med Hensyn til Kvalitet og Kvantitet; saaledes blev der efter den erlagte Tiende kun høstet c 248 Tønder Korn i hele Sysselet, hvilket udgjør en Forskjel 152 Tdr. mindre for forrige Aar end 1883, som dog maatte kaldes et daarligt Kornaar, desuden var det meste deraf næsten uspiseligt. Kartofflerne gave ogsaa et meget ringe Udbytte, ligesom de og have været fordærvede af den almindelige Kartoffelsyge og dels raadne af Vand.

Slagtet i Efteraaret var med Hensyn til Kvantitet som i de allerbedste Aar, men meget magert, navnlig Lammene. Endskjøndt der i Vinter har været overmaade lidt Sne, klages der over at Faarebesætningen i flere Hauger er meget svag; dette hidhører fornemmelig derfra, at Græsset her havde særdeles ringe Foderkraft, hvilket skyldes det regnfulde Vejr, som indtraf ikke alene forrige års Sommer og Høst, men ogsaa har vedvaret den største Del af Vinteren, som dersom Vejret til Foraaret bedres er der Tegn til, at navnlig en stor Del af de tilsatte Lam ville komme til at dø af Magerhed. Ligesom græsset i Haugerne har været udrøjt og kraftløst saaledes har ogsaa Høet været, og ihvorvel man i Efteraaret, i Forhold til Køernes Antal, mente at have tilstrækkeligt Foder, er der allerede nu saa stor Fodermangel overalt, at kun Foraar have tilstrækkeligt Foder og næsten ingen som kan hjælpe de Manglende, saa dersom Køerne ikke snart kunne Foraar tilstrækkeligt Foder i Haugerne, er det at befrygte, at de ville komme til at dø af Sult.

Efteraarsfiskeriet gav et meget ringe Udbytte. Da der i Torretiden indtraf et særdeles heldigt Vejr, blev der i denne fisket ret godt, uagtet der ikke syntes at være nogen virkelig stor Fiskemængde tilstede, navnlig her paa Pladsen. I Bygden Skopen er der fanget betydeligt af Sej med Nout.

At Fisketienden snart paa en hensigtsmæssig Maade kunde blive afløst vilde være ønskeligt og gavnligt, da det er en mærkværdig Tilbagegang, som navnlig i den senere Tid, i særdeleshed i Bygden Sand, har indsneget sig i sammes redelige Aflæggelse.

Trødum den 23. April 1885.

NCWinther, sign

Sommer 1885

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1ste April til 30te September 1885 meddeles herved følgende Indberetning:

I Sommermaanederne har der grasseret en ondartet Krim sygdom her i Sysselet, som for flere Personer har efterladt en landvarig Døvhed; for øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Da Faarebesætningen paa Grund af forrige Aars daarlige Græs væxten var meget svagelig i Foraaret blev Læmningen ogsaa overhovedet daarlig i Aar. Efter den opgivne Tiende er der paa Kongs- og Odelsgodset her i Sysselet kun født 3648 Lam imod 4853 Lam i forrige Aar, altsaa 1105 lam færre i Aar end forrige Aar.

Uagtet der i Høbjergningstiden indtraf ualmindelig godt vejr, var Udbytte saare ringe; og det er almindelig Mening blandt Folk, at det er gennemgående en Fjerdedel mindre end i et Middelaar. Paa Grund heraf bliver altsaa Kvægbesætningen indskrænket betydeligt.

Udbytte af Korn vil overhovedet blive meget ringe i Aar, og paa flere Steder menes det ikke at blive spiseligt. Kartoflerne har derimod givet et bedre Udbytte, men ikke bedre end i et Middelaar.

I Sommermaanederne blev der i Bygden Sand fisket en hel Del Langer, for øvrigt vides ikke Sommerfiskeriet at have været betydeligt. Af Smaafisk synes ingen betydelig mængde at have været tilstede, men da Vejret har været meget godt, saa Baadene ofte har kunnet være paa Fiskeri, var Udbyttet i det hele taget ganske godt.

Paa Skuø er der i Aar bleven fanget mere af Lomvie end i de nærmest foregaaende Aar, derimod har Lundefangsten overhovedet ikke været bedre end almindeligt.

Med Hensyn til Uorden, da kan jeg ikke undlade at berøre, at en uredelig Ydelse af Fisketiende, navnlig heri i Bygden Sand, synes at gribe om sig i høj Grad. Af Gaasetiende blev der i forrige Aar ikke ydet hverken i Husevig eller Skaalevig. (Jfr. Sysselmandens Skrivelse til Amtet af 21. April 1883 og 31. Marts 1884).

Trødum den 14. November 1885

NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1885-86

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1ste Oktober 1885 til 31te Marts 1886 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Sommer jeg i min sidste Skrivelse af 30. Oktober f.A. berørte, blev der forrige Aar avlet meget lidt Korn her i Sysselet; efter den opgivne Tiende kun c 235 Tdr., saa Kornhøsten kan i det hele taget regnes til de allerdaarligste Aar, idet den ikke kommer op til Halvdelen imod hvad der er bleven høstet i de bedste Aar; saaledes blev der i 1880 erlagt Tiende af c 560 Tønder, desuden var Kornet i flere Bygden af saa daarlig Beskaffenhed, at den største Del var uspiseligt.

Slagtet i Efteraaret var, med Hensyn til Kvalitet ret godt, navnlig vare lammene i flere Hauger fede, og de Moderfaar, som bleve slagtede, overmaade fede, derimod vare Bederne mindre gode og fornemmelig de, der først bleve slagtede. Uagtet der i Begyndelsen af Vinteren indtraf meget snefuldt og strængt Vejr, er Faarebesætningen dog i ret god Stand. Kvægavlen er ligeledes i god Stand, men derimod tegner det nu til at blive gjennemgaaende Fodermangel, hvis Køerne ikke strax kunne komme paa Græs.

Saavel i Efteraaret som i Torretiden syntes ingen betydelig Mængde Fisk at være tilstede for Fiskerne i Bygderne Sand og Skopen, men derimod bedre i Østerbygderne. Da imidlertid Veirliget var heldigt i Torretiden, kom Baadene ofte paa Fiskeri herfra og Udbytte blev derfor i det hele taget ret godt.

Trødum den 17. April 1886.

NCWinther, sign

Sommer 1886 (højre margin slidt noget)

N.C.Winther
Sysselmand
Sandø

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1ste April til 30te September 1886 meddeles herved følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Med Hensyn til de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Da Faarebesætningen, som i min Indberetning af 17. April d.A. berørt, ved Foraarets Begyndelse var i god Forfatning, og der i Læmningstiden indtraf saare heldigt Vejr, blev Læmningen overhovedet ogsaa ret god og i enkelte Haugeparter endog som i de bedste Aar. Efter den opgivne Tiende er der saaledes paa Kongs- og Odelsgodset her i Sysselet født 4270 Lam imod 3648 Lam i forrige Aar altsaa 622 Lam flere fødte i Aar end i Fjor.

Paa Grund af det barske og regnfulde Vejr, som siden Sommerens Begyndelse har grasseret, blev Græsvæxten meget ri... i Aar. I den første Del af Højbjergningstiden indtraf der og... ugunstigt Vejr for Høtørringen, som følge heraf er Udbytte af Høet ringe overalt og tillige af daarlig Kvalitet. I hvorvel Kvægbesætningen i Fjor blev formindsket betydeligt, bliver d... vistnok atter i Aar nødvendigt, især for enkelte, at indsk... ke denne endnu mere. Medens der i 1883 svaredes Tiende af i alt 287 $\frac{3}{4}$ Køer hvilket altsaa efter 3 Aars forløb er en Tilbagegang paa 71 $\frac{1}{4}$ Ko, som hovedsagelig er foranlediget af de 3 sidste Aa... mere end almindelig ringe Græsvæxt.

Ligesom Vejret har haft en skadelig Indflydelse paa Græsvæxten, saaledes formenes det ogsaa at have haft til Følge at Kornet ikke har kunnet modne tilstrækkeligt; og da Agrene desuden vare meget tynde, vil Udbytte af Kornhøsten baade blive ubetydeligt og ringe. Paa enkelte Steder have Kartoflerne givet et forholdsvis bedre Udbytte end Kornet, men ville vel næppe overhovedet opnaa et Middelhøst.

I Sommermaanederne have Baadene sjældnere end ellers almindeligt om Sommeren kunnet komme paa Fiskeri, og da der heller ikke tilsyneladende har været nogen Mængde af Fisk tilstede, har Fangsten, navnlig af smaa? Fisk, været ringe for disse. Siden Smaafiskeriets Begyndelsen har Fiskeriet derimod været bedre, men paa Grund af de nuværende Fiskepriser, er Indtægten af Fisk i det Hele taget betydelig mindre i Aar end de foregaaende Aar.

Fuglefangsten har ligeledes været ringe i Aar, og denne Indtægtskilde synes nu at være i stadig Aftagende, efter de flestes Mening foranlediget ved den hensynsløse Jagt med Skydevaaben, som navnlig Lomvien i den senere Tid har været efterstræbt her under Øerne, idet tillige den Grændse, som tilsøs ved Lovgivningen er bleven fredet for Fuglens Vedkommende, vistnok ofte er blevet overskredet.

Jeg kan ikke undlade atter i Aar den paafaldende Tilbagegang med Tiendens redelige Aflæggelse, som alt mere og mere griber om sig her i Sysselet. Meer? Undtages Korn- og Lammetienden, som, saavidt mig bekjendt erlægges redelig, bliver der med al anden Tiendes Aflæggelse i mere eller mindre Grad begaaet Uredelighed, men fornemmelig mod Fisketienden, som nu i flere Bygder er indsvunden til saa godt som intet. I Bygden Sand er der saa godt som ingen, som blot nogenlunde tilstrækkelig aflægger Fisketiende. Foruden at det fulde Antal aldrig bliver tiendet, er det tillige den allermindste Fisk, som bliver aflagt; saaledes har Kirkeværgen paa Sand ytret til mig, at det er yderst sjælden, at der af den Fisk, som kommer til Kirkens Port er nogen som er 12" lang. I Lighed hermed har saavel Kirkeværgen i Skopen, som Opsynsmanden i Bygden Dal anmeldt for mig, at der finder Sted med den nævnte Tiendeaflæggelse i disse Bygder. I Bygderne Husevig og Skaalevig, hvor der holdes Gjæs, indeholdes denne Tiende fuldstændig, hvad jeg tillige forhen har indberettet (se Sysselmandens Skrivelse af 21. April) 1883, 31. Marts 1884 og 30. Oktober 1885)

Trødum den 29. Oktober 1886

NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1886-87

N.C.Winther
Sysselmand
Sandø

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1ste Oktober 1866 [*skal være 1886*] til 31te Marts 1887 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været ret god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Medens der i 1885, som kan regnes til et af de daarligste Aar for Kornavlén, blev svaret Tiende af c 235 Tønder, blev der forrige Aar kun svaret Tiende af c 200 Tønder og ligesom Kvantummet var af de allermindste, saaledes var ogsaa Kvalitet overmaade ringe for de fleste.

Slagtet i Efteraaret var med Hensyn til Kvalitet som et godt Middelaar, derimod var dette fra flere Haugeparter magert, hvilket man ikke kunne undres over er, da Græsvæxten i forrige Aar var af det allerdaarligste. Som følge heraf ser Faarebesætningen, efter Mange Udtalelser skrøbelig ud nu, og det er derfor at befrygte, at der navnlig af de tilsatte Lam vil dø en Del.

Paa Grund af det kraftløse Vinterfoder er Kvægavlén i mindre god Stand ligesom der og af samme Grund klages over at Køerne giver lidt Mælk. Desuden har Høet været ualmindelig udrøjt, saa der er gennemgaaende Mangel paa Foder tilstede i høj Grad og denne kan kun afhjælpes ved at Køerne snart kunne komme paa Græs.

Fiskeriet har i dette Tidsrum givet et middelgodt Udbytte. I Bygden Skopen er der i Vinterens Løb fanget en betydelig mængde Sej ved Noutkastning.

Trødum den 21. April 1887

NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1887

N.C.Winther

Sysselmand

Sandø

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1ste April til 30te September 1887 meddeles herved følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været taalelig god, dog have enkelte Tilfælde af Lungebetændelse vist sig her, hvoraf 1 Mand døde i Slutningen af Juli Maaned.

Med Hensyn til de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Af Faarebesætningen gik der ikke noget synderligt tabt i denne Vinter og Foraar, men da denne paa Grund af forrige Aars Græsvæxt, var i mindre god Stand, blev Læmningen dels som en Følge heraf og dels foranlediget af et meget daarligt Vejr, som indtraf meget tidligt i Læmningen, overhovedet ringe; saaledes er der efter den opgivne Tiende, paa Kongs- og Odelsgodset kun født 4270 Lam, altsaa 803 Lam færre fødte i Aar end forrige Aar.

Græsvæxten har derimod været god, paa sine Steder at det allerbedste, og da Høet ligeledes blev vel bjerget, var der rigeligt Foder overalt, især da Kvægavlen paa Grund af de foregaaende Aars Misvæxt har været betydeligt formindsket.

Kornet, som i Aar blev meget sent modent, tegner ikke til at give noget stort Udbytte, men vil vistnok blive af bedre Kvalitet en de foregaaende Aar. Kartoffelavlens har derimod, navnlig i Bygden Sand, givet et godt Udbytte.

Ihvorvel Fiskeriet i det forløbne Tidsrum har været ret godt, er Indtægten af samme uforholdsmæssig ringe foranlediget af nutidens daarlige Fiskepriser.

Udbytte af Fuglefangsten har i Aar været som i et daarligt Middelaar.

Trødum den 14. Oktober 1887.

NCWinther, sign

Vinter 1887-88

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1ste Oktober 1887 til 31te Marts 1887 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Af Korne blev der i Efteraaret høstet en Del mere end det foregaaende Aar, saaledes svarede der Tiende af i alt c 263 Tønder imod c 200 i 1886, og ligesom Kvantummet oversteg det foregaaende Aar, saaledes var og Kvalitet betydeligt bedre.

Da Læmningen i forrige Aar var mindre god, blev Udbytte af Slaget i Efteraaret under et Middelaars, derimod kan det med Hensyn til Kvalitet regnes for et Middelaar. Paa Grund af de i den forløbne Vinter vedvarende nordlige Vinde med stadig Frost og af og til indtræffende heftige Snestorme, er Faarebesætningen ved Vinterens Slutning i en meget medtagen Forfatning, ligesom der og, ved de indtrufne Snestorme, gik en Del tabt af Besætningen; i en Haugeparter paa Sand endog ca 60 Faar af en Besætningen paa c 400 Sjød. I Fald Vejret ved Foraarets indtrædelse havde bedaget sig, vilde maaske den Del af Besætningen, der overstod Vinteren have gjenvundet sine Huld, men da Vejret snarere har været værre i den senere Tid, vil utvivlsomt, paa sine Steder, en betydelig Del af Besætningen gaa tabt.

Kvægavlen er derimod i bedre Stand, men uagtet man i Efteraaret mente at have tilstrækkeligt Foder, vil dette under de nuværende Omstændigheder vistnok slippe op for de fleste før Køerne kunne Foraar tilstrækkeligt Foder af haugerne.

Fiskeriet har i dette Tidsrum givet et godt Udbytte, navnlig blev der i Torretiden, med undtagelse af Bygderne Husevig og Dal fanget betydeligt mere end de foregaaende Aar. Der kan just ikke siges at have været nogen overflødig mængde af Fisk tilstede, men vejret har i Vinter været saa heldigt for Fiskeriet, at Baadene oftere end sædvanligt have kunnet være paa Søen; saaledes have disse i Bygden Skopen i Februar Maaned været 21 Dage paa Fiskeri, derfor er ogsaa Udbytte, i det Hele taget, bedre end almindeligt. I Bygden Skopen blev der i Vinter fanget en Del Sej med Noutkastning.

Fisketiendens Aflæggelse bliver alt mere og mere indsvindende overalt. I Bygden Skopen er der efter den derboende Kirkeværges Opgivelse for mig, i Tidsrummet fra 10. Oktober til efter Nytaar ikke blevet leveret en eneste Fisk i Tiende, uagtet der i samme Tidsrum er fisket ret godt.

Trødum den 17. April 1888 /

MWinther, sign

Sommer 1888 (herfra med latinsk alfabet, ny haandskrift)

Sysselmanden

paa

Sand

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. April til 30. September 1888 meddeles herved følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Som i min Indberetning af 17. April d.A. bemærket gik der i sidste Vinter en betydelig Del tabt af Faarebesætningen overalt i Sysselet. Da den del af denne, som overstod Vinteren var i meget medtaget Forfatning, kunde der ikke ventes, at der blev god Læmning i Aar selv om Vejret vilde bedages, og da dette snarere blev værre til lige ind i Juni Maaned, blev denne ogsaa af det aller daarligste, som nogen kan mindes. Saaledes er der efter den opgivne Tiende paa Kongs- og Odelsgodset kun født 2174 Lam i Sysselet, hvilket udgjøre en Forskjel af omtrent 1500 Lam færre fødte i Aar end i Fjor, som med Hensyn til Læmning var et daarligt Aar, og naar ikke til Halvdelen af en almindelig god Læmning.

Græsvæxten har i Aar været ringe og naar overhovedet næppe højere end til et daarligt Middelaar. Da Vejret i Højbjergningstiden har været meget uheldigt er man endnu ikke færdig med indhøstning af Høet.

Kornet tegnede til at blive godt i Aar, omendskjøndt Udbytte formodedes at blive ubetydeligt da de fleste Agre vare meget tynde, men førend de var bleven modne indtraf der imidlertid et stærkt Frostvejr, hvoraf de helt spoleredes, saa, foruden at udbyttet bliver ringe, tegner det til, at Kvalitet tillige bliver mindre god. Kartofflerne er derimod ualmindelig gode baade med Hensyn til Kvaliteten og fornemmelig med Hensyn til Kvantiteten, navnlig er der i Bygden Sand høstet mere kartofler i Aar end i de sidste 20 a 30 Aar med undtagelse af 1880, som til Godhed var et lignende Aar.

Fiskeriet har i dette Tidsrum ikke givet noget stort Udbytte.

Paa Skuø har Udbytte af Fuglefangsten været som et godt Middelaars, paa de andre Steder derimod ringe.

Trødum den 18. Oktober 1888.

MWinther, sign

Vinter 1888-89

Sysselmanden

paa

Sand

Om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1. Oktober til 31 Marts 1889 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

I Bygden Skopen have adskillige Personer i Vinterens Løb være angrebne af Lunge- eller Brystbetændelse, for øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Som i Indberetning af 18. Oktober f:A. bemærket, blev Udbyttet af Korn i sidste Efterår meget ringe. Efter den erlagte Tiende blev der saaledes kun høstet c. 220 Tønder i hele Sysselet.

Slaget i Efteråret var med Hensyn til Kvantiteten af det allerdaarligste, hvad Kvaliteten angik, var det som et Middelaar. Dan Vejret i den forløbne Vinter har været ret godt, er Faarebesætningen i god Stand, men selv om Læmningen bliver god – hvad den formodes – vil Udbyttet af Faareavlens paa de fleste Steder her i Sysselet, navnlig i Bygden Sand blive ubetydeligt, da det vil blive nødvendigt at tilsætte alle de Lam, som kunne leve, for at supplere Besætningen, hvoraf der i Vinteren gik betydeligt tabt.

Uagtet Kvægavlen paa Grund af den i Fjor værende Græsvækst, blev indskrænket en Del, er der dog gennemgaaende Fodermangel.

I Bygderne Sand og Skopen har Fiskeriet i dette Tidsrum været meget godt, i de øvrige Bygden derimod ringe. I Bygderne Skaalevig og Skopen var der i Vinterens Løb fanget en Del Sej med Noutkastning.

Trødum den 4. Maj 1889

NCWinter, sign

Sommer 1889

Sysselmanden

paa

Sand

Om Sandø Syssels Forfatning i andet Halvaar fra 1. April til 30. September 1889 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning.

I Slutningen af Juni Maaned udbrød en Mæslinger i et Hus i Bygden Skaalevig, som efterhaanden udbredte sig til 3 andre Huse i Bygden, et i Bygden Husevig og et eller 2 i Bygden Sand. Sygdommen har i det Hele taget havt en meget mild Karakter. I to af de smittede Huse i Skaalevig har alle de Personer, som ikke tidligere have havt Sygdommen, været angrebne af denne; i de to andre Huse have 4 Personer i hvert Hus, der kunde været blevet smittede, kun de to været angrebne, og i det ene er det tvivlsomt, hvorvidt mere end en Person har havt Sygdommen. I Bygden Husevig blev kun en Person angreben, uagtet der i samme Hus var 4 andre som ikke tidligere have havt Mæslinger og deriblandt to purunge. I det ene Hus paa Sand bleve alle smittede, men i det først angrebne, kun en ældre Kone imellem 4 andre Personer, hvoraf de tre unge. Der er nu godt og vel en Maaned siden de sidst angrebne ere blevet raske og Sygdommen maa vel altsaa betragtes for ophørt. I alt have 23 eller 24 Personer gennemgaaet Sygdommen, deraf 18 eller 18 i Bygden Skaalevig. 1 i Bygden Husevig og 5 i Bygden Sand. For øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Da Faarebesætningen var i god Stand og der i Læmningstiden indtraf meget godt Vejr, blev denne ogsaa god overalt, saaledes er der i Kongs- og Odelsgodset her i Sysselet i alt født 3686 Lam imod 2174 i forrige Aar. Vel opnaaes det i Aar fødte Antal ikke højere end et Middelaar, men dette hidhører kun fra at Besætningen paa Grund af den i Fjor indtrufne store Dødelighed iblandt denne, er langt fra fuldtallig, thi Læmningen var, som anført, særdeles god i Forhold til Besætningen.

Græsvæksten har gennemgaaende været ualmindelig god i alle Bygder i Sysselet med Undtagelse af Bygden Skarvenæs, hvor denne siges ikke at være stort bedre end i Fjor. Grunden dertil kan formentlig søges deri, at Bøen i det Hele taget er grund, og saavel Foraaret som Sommeren har været meget tør, har mangel paa Fugtighed hindret Græsset at skyde frem. Paa Grund af de foregaaende Aars daarlige Græsvækst er Kvægbesætningen betydelig indskrænket, saa der i Aar kun svares Tiende af i alt 205 ½ Ko, medens der ellers i de bedre Aar er svaret Tiende af 287 henimod 300 Kør. Der er saaledes mere end rigeligt Foder til den Besætning, der nu haves.

Kornet, som for lang tid siden er indhøstet, er i Aar med Hensyn til Kvaliteten usædvanlig god, men da Agrene paa de fleste Steder vare tynde, bliver Udbyttet vist nok ikke større end et Middelaar. I Bygderne Husevig og Dal siges dog Udbyttet at være meget godt. Kartoffelavlens har ligeledes givet et større Udbytte end almindeligt, hvorhos Kvaliteten tillige omtales som fortrinlig.

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amsordre af 23. November 1830

Sommerfiskeriet har overalt givet ringe Udbytte, derimod er Efterårsfiskeriet begyndt ret godt.

Fuglefangst har givet et Udbytte som i et Middelaar.

Trødum den 15. Oktober 1889

NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1889-90

N.C.Winther

Sysselmand

Sandø

Om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1. Oktober til 31 Marts 1889 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

Fra Begyndelsen af November Maaned f.A. har Skarlagensfeber grasseret i Bygderne Sand og Skopun, heraf, saavidt vides, i alt 53 Personer have været angrebne. Af de Angrebne have 4 Personer været farlig syge, for de øvrige har Sygdommen været af en forholdsvis mild Karakter. I Bygden Skopen blev kun et Hus smittet, i Bygden Sand derimod 19, hvorhos Sygdommen tillige har været meget snigende her, saaledes viste der sig 3 Tilfælde efter et Ophold af 6 Uger, og atter 2 Tilfælde efter et Ophold af 5 Uger. Siden 10 Marts er intet nyt Tilfælde opkommet og de smittede Huse ere nu blevne desinficerede, saa Sygdommen kan formentlig nu betragtes som ophørt. Siden Midten af forrige Maaned har Influenza grasseret her, men hidtil gennemgaaende mildt, idet kun 3 Personer af de mange angrebne have været farlig syge.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Efter den erlagte Tiende blev der forrige Aar her i Sysselet høstet i alt godt og vel 350 Tønder Korn. Kvantiteten udgjør saaledes et Middelaar, derimod var Kvaliteten ualmindelig god.

Slaget i sidste Efterår var af god Beskaffenhed, derimod stod Kvantiteten i ringe Forhold til de fødte Lam, da der overalt maatte tilsættes betydeligt af disse paa Grund af den store Tilbagegang i Besætningen i Vinteren 1887-88. Da Vejret i ven forløbne Vinter har været særdeles mildt, er Faarebesætningen, som dog endnu ikke er fuldtallig, i fortrinlig Stand.

Kvægavlen er ogsaa i god Stand og der er rigeligt Foder tilstede for de fleste.

Fiskeriet har i det forløbne Tidsrum givet et meget ringe Udbytte, idet der i Tiden fra først i November Maaned til hen i slutningen af Januar, paa Grund af stormfuldt Vejr med sydlige Vinde, ikke gaves Lejlighed for Baadene at komme paa Fiskeri. Efter den Tid blev Vejret bedre og Fiskeriet har ogsaa i de to sidst forløbne Maaneder givet et ret godt Udbytte, navnlig i Bygderne Sand og Skopen.

Trødum den 21. April 1890.

NCWinther.

Sommer 1890

Sysselmanden

paa

Sand

Om Sandø Syssels Forfatning i andet Halvaar fra 1. April til 30. September 1889 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning.

I Slutningen af Halvaar har et meget ondartet Krím grasseret her i Bygden, hvoraf saavel Børn som voxne have været angrebne, for øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Som i min Indberetning af 21. April d.A. anført var Faarebesætningen ved Vinterens Udgang i fortrinlig Stand, og da der i Læmningstiden indtraf et særdeles heldigt Vejr, blev denne ogsaa meget god overalt, i enkelte Haugeparter endog ualmindelig god. Efter den opgivne Tiende er der i Aar paa Kongs- og Odelsgodset her i Sysselet født 4242 Lam imod 3686 i forrige Aar, der ogsaa med Hensyn til Læmningen var et meget godt Aar; men Besætningen er nu betydeligt talrigere end det foregaaende Aar, skjøndt endnu ikke fuldtallig.

Græsvæksten var i det Hele taget ualmindelig god paa den dybe og fugtige Bø, derimod var den ikke god paa de tørre Marker og ligesom i Fjor blev der derfor meget ringe Græsvæksten i Bygden Skarvenæs og tildels ogsaa i Bygderne Sand og Dal; særlig har Græsvæksten været ualmindelig god i Bygderne Skaalevig og Husevig, hvor denne siges at have givet omtrent $\frac{1}{4}$ Del mere Udbytte end i de ellers gode Aar; men da der i Høbjergningstiden indtraf et saare ugunstigt Vejrlig med stadig Regn af sydlige Vinde, er man først fornylig bleven færdig med Høbjergningen i de sidstnævnte Bygder. Kvægbesætningen er nu bleven en Del formeret, saaledes er der i Aar ydet Tiende af 232 $\frac{1}{2}$ Ko imod 205 $\frac{1}{2}$ i Fjor.

I Bygden Skaalevig har Kornavlén givet et mere end almindelig godt Udbytte, i de andre Bygder ret godt, dog er Kvaliteten paa Grund af Eftersommerens Regnfuldhed ikke af det bedste. Kartoffelhøsten har ligeledes givet et godt Udbytte.

I de sidste to á tre Aar har Sommerfiskeriet her i Sysselet været gennemgaaende ringe. Medens der for en Del Aar tilbage fiskedes ret betydeligt om Sommeren saavel af Helleflynder som Langer og stor Torsk, har denne fangst i den senere tid og navnlig i Aar, været helt forsvindende; dette mener man hidhører fra, at der fra engelske Dampere den nævnte tid af Aaret, har været drevet et mere rationelt Fiskeri, dels med Langline og dels med Trawlredskaber, paa og omkring de Fiskepladser, man ellers har været vandt til at fiske om Sommeren. Efterårsfiskeriet har endnu givet ubetydeligt Udbytte, og man har nu i omtrent en Maaned ikke kunnet komme paa Fiskeri for Storm og Brænding.

Fuglefangst har overhovedet givet et Middelaars Udbytte især Lundefangsten, som paa Skuø har været mere end almindelig god; af Lomvie er der derimod fanget lidt.

Trødum den 10. November 1890

NCWinther, sign.

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1890-91

Sysselmanden

paa

Sand

Trødum den 25. April 1891

Om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1. Oktober til 31 Marts 1889 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Ifølge den aflagte Tiende blev der f.A. her i Sysselet høstet c 480 Tdr Korn, hvilket med Hensyn til Mængde er et mere end almindelig godt Aar, ligesom og Kvaliteten var ret god.

Slagtet i sidste Efterår var overhovedet af god Beskaffenhed, hvorhos der blev slagtet betydeligt mere end de foregaaende Aar., da Læmningen var god og Besætningen paa flere Steder var saa godt som fuldtallig. Da Veirliget i den forløbne Vinter har været ualmindelig godt, er Faarebesætningen i fortrinlig Stand, og det i forrige Maaned værende kolde Vejr, med en Del Sne, har ikke havt noget skadelig Indflydelse paa denne; der er derfor gode Udsigter til, at Læmningen bliver god i Aar.

Kvægbesætningen er ogsaa i god Stand og der er tilstrækkeligt Foder hos de fleste. I det Hele taget har Fiskeriet givet et godt Udbytte i det forløbne Tidsrum, navnlig har dette i Marts Maaned været meget godt og fornemmelig i Bygden Skopen.

NCWinther, sign

Sommer 1891

Sysselmanden

paa

Sand

Trødum den 9. Oktober 1891

Om Sandø Syssels Forfatning i andet Halvaar fra 1. April til 30. September 1891 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning.

I Midten af Maj Maaned opstod Kighosteepidemien her i Bygden i 2 Huse, indenfor hvilke den holdt sig i godt og vel 6 uger, men nu har den efterhaanden udbredt sig over hele Bygden, dog ere enkelte Huse endnu ikke blevne smittede; den har hele Tiden gjennemgaaende været mild her om end enkelte Børn have været noget haardt angrebne, derimod har der i Bygderne Skopen og Husevig, hvor den først viste sig, været af en mere ondartet Natur, og er der i de nævnte Bygder i alt døde 4 Børn, 2 i hver Bygd. I de andre Bygder her i Sysselet har den, ligesom paa Sand, været Efterår en mildere Karakter.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Læmningen var i det Hele taget ikke saa god i Aar som i Fjor, men der er dog født flere Lam i Aar, nemlig 5078 imod 4232 i forrige Aar; thi medens den Gang de fleste Hauger ikke havde fuld Besætning, ere de nu næsten overalt fuldskibede, og da Vinteren var god, er der meget lidt gaaet tabt af den tilsatte Besætning. I den forløbne Sommer have de fleste Hauger været meget ilde tilredte af Græsorm, enkelte endog i meget høj Grad. Som Følge deraf tør man i saadanne Hauger ikke tilsætte Lam, og Besætningen vil derfor gjennemgaaende blive en del formindsket.

Græsvæksten er betydeligt ringere i Aar end i Fjor, vistnok henved $\frac{1}{4}$ Del, men dette vil næppe have nogen betydelig Formindskelse af Kvægbesætningen til Følge, idet denne paa Grund af flere foregaaende daarlige Græsaar langtfra endnu var nået til det Maal, den i gode Aar kan holde, saaledes svares der i Aar Tiende af kun 243 $\frac{3}{8}$ Kør, medens der i de gode Aar har været svaret Tiende af mellem 270-280 Kør og i de bedste Aar op til 300 Kør.

Kornet vil i Aar give meget ringere Udbytte end i Fjor, og da Eftersommeren har været meget regnfuld ere alle Agrene endnu ikke modne og skaarne. Her i Bygden er man nu i færd med at tørre Kornet, og om end Kvantiteten bliver mindre i Aar end i Fjor, tegner det dog til at Kvaliteten ikke bliver stort ringere. I Slutningen af Juni Maaned indtraf et ualmindelig stormfuldt vejr af Ø.N.Ø. her i Bygden, som havde til Følge, at Kartoffelmarkerne helt ødelagdes af Stormen i forbindelse med Sandflugt, og dels bleve saa medtagne af Vejret, at Udbytte næppe bliver mere end en Trediedel imod forrige Aar; dette er et ualmindelig føleligt Tab og Savn for Bygden, idet den fattigere Del af Befolkningen, naar der ikke gives lejlighed til Fiskeri - hvad som oftest er Tilfældet her - ingen anden fødemidler have end Kartoffler. I de andre Bygden i Sysselet har intet saadant Uheld ramt Kartofflerne, men saavel disse som Kornet blive dog sandsynligvis baade mindre og af daarligere Beskaffenhed en almindeligt.

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Medens Fiskeriet i dette Tidsrum overalt har været overmaade godt, har Fuglefangst derimod været ringe saavel af Lunde som Lomvie.

NCWinter, sign

Vinter 1891-92

Sysselmanden

paa

Sand

Trødum den 21. April 1892

Om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1. Oktober til 31 Marts 1892 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Som i min Indberetning af 9. Oktober f.A. bemærket blev Udbytte af Kornhøsten som i de daarlige Aar idet der kun, efter den erlagte Tiende, i alt blev høstet c. 320 Tønder, medens der det foregaaende Aar blev høstet c. 480 Tønder. Hvad Kvaliteten angaar, da var den almindelig god her i Bygden, men derimod daarlig i de fleste andre Bygder.

Slagtet i Efteraaret var, om end ikke godt, saa god i det Hele taget bedre end man kunde have ventet paa Grund af den daarlige Beskaffenhed saa godt som alle Hauger vare i af den Skade de i den forløbne Sommer led af Græsormen. Derimod var den saakaldte Julesøjd meget mager. Da Vinteren tillige har været overmaade streng og snefuld er der paa mange Steder gaaet en betydelig Del tabt af Besætningen, dels paa uvanlig maade ved af Sneskred at styrte ned i Bjergene og dels foranlediget af Hunger og Udmagrelse. Den del af Besætningen, som mulig vil overstaa Vinteren er desuden saa meget medtaget, at Læmningen utvivlsomt vil blive daarlig.

Med Kvægbesætningen staar det ligeledes meget daarligt til, idet der gennemgaaende er Fodermangel tilstede, saa dersom Vejret ikke snart bedages, er det at befrygte, at der ogsaa vil blive Dødelighed iblandt denne.

Fiskeriet har i dette Tidsrum været overmaade godt i de vestlige Bygder, Sand, Skuø og fornemmelig Skopen, hvor man endog er naaet op til godt 11 Kr. i part om Dagen; i Østbygderne har der derimod ikke været nogen Fisk tilstede.

NCWinther

FAJ 1892 No, 335

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1892

Sysselmanden

paa

Sand

Trødum den 6. Oktober 1892

Om Sandø Syssels Forfatning i andet Halvaar fra 1. April til 30. September 1892 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Som det kunde forudsættes, hvortil jeg i min Indberetning af 21. April d.A. har hentydet, blev Læmningen overalt meget daarlig i Aar, da Besætningen baade var i daarlig Forfatning og Vejret tillige i Læmningstiden var saa koldt, at Græsset ikke kunde spire. Som Følge heraf var det kun de kraftigste Moderfaar, der kunde være i Stand til at føde Lammene. Foruden at der saaledes døde en betydelig Del af de nyfødte Lam, var der tillige af selve Besætningen død en stor Mængde siden endt Slagtetid i Fjor, nemlig for hver Bygden især som følger:

Bygden	Sand	død	514 Faar, tiendet	fødte Lam	858 imod	1296	forrige Aar
"	Skaalevig	349	" "	704	"	1024	"
"	Husevig	120	" "	240	"	336	"
"	Dal	258	" "	256	"	496	"
"	Skarvenæs	237	" "	144	"	320	"
"	Skuø	205	" "	202	"	334	"
"	Dimon	ikke opgivet	"	224	"	272	"

I alt 1683		" "	2628	"	4078	"	"

Forholdsvis størst har Dødeligheden været i Bygderne Dal og Skarvenæs, hvilket hovedsagelig hidhører fra, at der i disse Bygder tillige har grasseret en heftig Drejesyge, blandt Faarebesætningen, som har havt stor Dødelighed til Følge, saaledes var der i den ene Haugepart i sidstnævnte Bygden i Slutningen af Juni Maaned død over Halvdeelen af Besætningen og der er siden den Tid død betydeligt, da Sygdommen endnu vedvarer, saa der vil hengaa en lang Aarrække inden denne atter kan blive fuldtallig. Enkelte Haugeparter have atter i Aar været forulempede af Græsorm, men langt fra i saa høj Grad som forrige Aar. I de Haugeparter, hvor man har begyndt at tage Slagtelam have disse været almindelig fede.

Græsvæksten er ligesom i Fjor ringe paa de fleste Steder, og da der i Højbjergningstiden indtraf saare uheldigt Vejr, er Høet ogsaa udrøit og af daarlig Beskaffenhed.

Agrene, som man nylig er begyndt at skjære, ere saa daarlige, at det vil blive en betydelig Del af Kornet, som ikke lønnes Umagen at tørre, da det ikke kan blive

Menneskeføde, men kan kun anvendes til Foder for Kreaturerne. Kartofflerne ere ogsaa mindre gode i Aar overalt, og en de ere daarligst her i Bygden, hvor de, ligesom i Fjor, ere blevne spolerede af Storm og Sandflugt, dog ikke i saa høj Grad som i forgangne Aar.

I Begyndelsen af Halvaaret var Fiskeriet meget godt, men i Sommermaanederne har Udbytte deraf været meget ringe. I den senere Tid har man Begyndelsen at fange en del Smaafisk. Sejfiskeriet har derimod været ret godt i Sommer med Fiskestang (dyrging). I Bygderne Skaalevig og Husevig er der ogsaa fanget betydelig Sej med Nót.

Fuglefangst har givet et mere end almindelig godt Udbytte i Aar, navnlig har Lomvien været tilstede i en større mængde end almindeligt i et længere Aaremaal. I de sidste 8 Dage af Juni Maaned, som for Flejning er den bedste Tid, indtraf der megen Brænding, som paa Skuøen lagde Hindringer i Vejen for Fangsten. Skulde dette ikke have indtruffet, vilde Udbyttet utvivlsomt have været betydeligt større end nogensinde tidligere; thi uagtet den indtrufne Hindring, har dette været et af de bedste Aar.

NCWinther

Vinter 1892-93

Sysselmanden

paa

Sand

Trødum den 2. Maj 1893.

Om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1. Oktober til 31 Marts 1893 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

Saa vel i den forløbne Vinter som ud paa Foraaret have flere Personer, navnlig unge Folk og Børn her i Bygden, været angrebne af en let Halsbetændelse som, efter de tilstedeværende Symptomer at dømme, har havt megen lighed med Diphteritis, idet de fleste angrebne have haft temmelig stærk Feber og hvide Pletter i Halsen, men disse ere efter hvad jeg har bragt i Erfaring, først fremkomne da Sygdommen har været i Bedring. Den i Bygden Skarvenæs grasserende Skarlagensfeber Epidemi, hvoraf 5 af Bygdens Huse vare smittede, Maaned for længst antages at være ophørt, da intet Tilfælde saavidt vides, har vist sig siden Begyndelsen af Februar Maaned, men da de smittede Huse ikke ere blevne desinficerede, have Bygdens Beboere hidtil været afskaarne fra Samkvem med Folk fra andre ikke smittede Bygden i Sysselet. For øvrigt har Sundhedstilstanden i dette Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

I hele Sandø Sysselet blev der i Fjor kun svaret Tiende af 170 Tønder Korn, hvilket er henvend Halvdelen mindre end det mindste, der har været avlet af denne Afgrøde i de sidst forløbne 20 Aar; desuden har Kvaliteten været af saa daarlig Beskaffenhed, at størsteparten ikke kan siges at være Menneskeføde.

Paa Grund af den store Dødelighed blandt Faarebesætningen i Fjor i Forbindelse med den daarlige Læmning, blev der i sidste Høst slagtet meget lidt; foruden Beder kun de Lam og Moderfaar, som ikke kunne ventes at kunne leve; men de slagtede Faar vare efter Omstændighederne af taalelig god Beskaffenhed. Da baade Vinteren har været mild og den forløbne Del af Foraaret desuden saa god, at man næppe kan mindes jævnt bedre Vejr er Græsset allerede saa godt spiret, som det i de forløbne Aar har været i Midten af Juni Maaned. Faarebesætningen er derfor overalt nu i fortrinlig Stand, det er derfor at vente, at Læmningen, som endnu ikke er meget fremskreden, vil blive særdeles god.

Som i min Indberetning af 6. Oktober f.A. antydet var Græsvæksten i Fjor meget ringe, ligesom Høet ogsaa paa Grund af uheldigt Vejr i Højbjergningstiden var af daarlig Beskaffenhed. Som Følge heraf have Køerne i Vinter givet mindre Mælk end almindeligt, ligesom Høet hos de fleste vilde have været utilstrækkeligt; men dette er blevet ved at Køerne meget tidligt kunde komme paa Græs i Haugerne, hvor de have faaet tilstrækkelig Føde.

Fiskeriet har i dette Tidsrum langt fra givet tilnærmelsesvis saa godt Udbytte som i de nærmest foregaaende Aar. I Bygden Skopen er der saaledes siden Nytaar fisket for 3000

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Kroner mindre i Aar end i Fjor ved denne Tid. I Torretiden blev der, naar Vejret tillod Baadene at komme paa Fiskeri fanget almindelig godt her i Bygden, men siden den Tid har Udbytte været overmaade ringe.

NCWinther

FAJ 1893 No. 364

-

Sommer 1893 (FAJ 1893 N° 853)

Sysselmanden

paa

Sand

Trødum den 27. Oktober 1893

Om Sandø Syssels Forfatning i andet Halvaar fra 1. April til 30. September 1893 meddeles herved ærbødigt følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Da Faarebesætningen ved Foraaret Begyndelsen var i overmaade god Stand og der i Læmningstiden indtraf særdeles heldigt Vejr, blev denne ogsaa meget god, saa uagtet Besætningen overalt var langtfra fuldtallig, er der dog i Aar, efter den opgivne Tiende, født saa mange Lam som i et Middelaar med fuld Skiben, nemlig 4129 Lam mod 2628 i f.A. Slagtet, som endnu ikke er endt, er ualmindelig godt baade med Hensyn til Tælle og Kjød. Medens det i Almindelighed bliver kaldt fede Lam her, naar opnaar en Vægt af 2 a 3 #, har der i Aar været slagtet mange Lam 4 og 4 ½ # Tælle, ja enkelte have endog havt 5-5½ # Tælle. Lammekroppene have opnaaet en Vægt af 33 #, hvad der er uhørt her. I samme forhold som Lammene har Bedernes fedme været, idet disse have naaet op til 10 a 12 # Tælle; men da, som foran bemærket, Besætningen er faatallig, er der overhovedet blevet slagtet lidt i Forhold til de fødte Lam, idet alle have tilsat mange i Aar.

Græsvæksten har været overmaade frodig, saa der er rigeligt Foder overalt, især da de foregaaende Aars Græsvækst har været ringe, af hvilken Grund Kvægbesætningen heller ikke er fuldtallig.

Agrene saa meget godt ud i Aar, og allerede i midten af August Maaned begyndtes der at skjære disse. Men Udbyttet af Kornet blev meget mindre end man havde ventet. Grunden hertil formodes at ligge deri, at Agrene i en hidtil usædvanlig Mængde bleve hjemsøgte af et hidtil ukjendt Insekt, som efter Landbrugskonsulent Effersøes Udtalelse – der var bleven gjort bekjendt hermed – er en slags Bladlus, hvilket Insekt formodes at have fortæret Kjernen. Kvaliteten er derimod god. Kartofflerne have alle Steder givet et godt Udbytte med Undtagelse af hos enkelte her i Bygden, hos hvilke disse bleve spolerede af Storm og Sandflugt.

Fiskeriet har i dette Tidsrum været jævnt godt.

Fuglefangst har givet langt mindre Udbytte end i forrige Aar. Af Lomvie fangedes der en del, derimod var Lundefangsten helt ubetydelig.

NCWinther.

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1893-94 (F.A.J. 1894 N° 307)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ

Trødum den 6. April 1894

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. Oktober til 31 Marts 1894 tillader jeg mig herved ærbødigst at indberette følgende:

I Begyndelsen af Februar Maaned blev Bygderne Sand og Skopen hjemsøgte af Influenza, som med saadan Hastighed greb om sig, at hele Befolkningen i disse Bygder – paa enkelte nær, som ikke ere blevne smittede – i mindre end 8 Dage bleve angrebne af Sygdommen. Med et kort Mellemrum udbredtes Sygdommen til hele Sysselet, med undtagelse af Bygden Dal, hvis beboere holdt sig afspærrede fra alt Samkvem med de andre Bygder og derfor endnu ikke ere blevne smittede. Flere navnlig ældre Folk, have været meget stærkt angrebne af Sygdommen, som i det Hele taget varede ind i Marts Maaned, men den har ingen Dødelighed havt til Følge. I den øvrige del af Tidsrum har Sundhedstilstanden været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Som jeg i min Skrivelse af 27. Oktober f.A. bemærkede gav Kornavlens et ringe Udbytte i Fjor, saaledes blev der, efter den erlagte Tiende, kun høstet c. 280 Tønder, men derimod er Kvaliteten god.

Da den forløbne Vinter har været meget snefri, især hvad den sidste Part af samme angaar, har Faarebesætningen med særdeles godt Huld overstaaet denne. Den er derfor nu i fortrinlig Stand og er paa de fleste Steder fuldtallig. Kvægbesætningen er ligeledes i god Stand, da der overalt har været rigeligt Foder tilstede, men Mælkeudbyttet har gjennemgaaende været ringe; det er derfor antageligt, at Høet ikke har havt den nødvendige Næringsevner i den Retning. Køerne ere allerede begyndte at gaa paa Græs i Haugerne.

I Efteråret fangedes der betydeligt af Smaafisk, men paa Grund af stadigt vedvarende stormfuldt Vejr med sydlige og vestlige Vinde, have Baadene i Vintermaanederne saa godt som intet kunne komme paa Fiskeri. Paa Grund af ovennævnte Hindring var ingen Baad ude her i Bygden fra Begyndelsen af Januar Maaned til Slutningen af Februar. Da Vejret ved den Tid bedagedes og Baadene atter kunde komme ud, viste der sig at være betydelig Fisk tilstede. Fra Slutningen af forrige Maaned har der i Bygden Skopen i særdeleshed været meget godt Fiskeri, saaledes have enkelte Baade i denne Bygd naaet op til 900 Kr. paa Baad. I sidstnævnte Bygd blev der i Vinter fanget en Del Sej med Nout, men ingensinde nogen Betydelighed.

NCWinther, sign.

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1894 (F.A.J. 1894 N° 858)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ

Trødum den 12. Oktober 1894

Om Sandø Syssels Forfatning i andet Halvaar fra 1. April til 30. September 1889 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning.

I den første Part af Halvaar have adskillige Personer, ældre og yngre, i flere Bygder i Sysselet været angrebne af Halssygdom. Flere have haft hvide Pletter i Halsen ledsaget af Feber, og i enkelte Huse har hele Husstanden været angreben, dog hidtil temmelig let. For øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Ikke alene i Læmningstiden, men i hele det forløbne Tidsrum har Vejret været saa godt, at der i Mands Minde ikke kjendes Mage dertil. Da Vinteren dertil var mere end almindelig god, var Faarebesætningen ved Foraarets Begyndelse i fortrinlig Stand. Læmningen blev derfor meget god overalt. Efter den opgivne Tiende er der paa Kongs- og Odelsgodset her i Sysselet i alt født 4644 Lam mod 3954 i forrige Aar, som regnedes for et Middelaar. Den del af Slagtet, som hidtil har været søgt, har vist sig at være af fortrinlig Beskaffenhed, men dog ikke federe end i Fjor.

Da Sommeren var meget tør, saa det ud til at Græsvæksten, især paa de tørre Marker vilde blive mindre god, men det viste sig dog, at Høet, da det var bleven tørret og opstakket i Hær, havde en mere end almindelig Drøjhed, saa overhovedet ansees Foderet at være tilstrækkeligt.

Kornet, som før end almindelig modnedes i Aar, er nu overalt blevet indhøstet. Kvantiteten er bedre end almindelig, ligesom Kvaliteten er af en saa god Beskaffenhed, at der næppe mindes Mage dertil. Efter sigende har en Mand i Bygden Sand af 1/3 Skp. Sæd erholdt 1 ½ Td. Korn. I Bygden Dal har det opnået en Vægt af 12 L# (=192 #) Tønden; paa Skarvenæs er der bleven forevist mig færøsk Mel, som i Hvidhed nærmest kan sættes i Lighed med Flormel. Efter den opgivne Tiende af Korn, er der i Sysselet i alt høstet c. 456 Tønder. I Aar; men medens denne efter min Mening er taalelig redelig aflagt i Østbygderne, har jeg al Grund til at antage det modsatte her i Bygden i det store Hele, uagtet enkelte have været redelige i dens Aflæggelse, thi der i alt kun svaret Tiende af godt og vel 110 Tønder her, medens der i Bygden Skaalevig er tiendet af ca 130 Tønder. Vel bliver der dyrket en Del i den benificerede Bø paa sand, der som bekjendt er tiendefri, men jeg føler mig forvissat om, at der udenfor denne i al Fald er avlet saa meget Korn her som i Skaalevig. Paa Skuøen er der kun svaret Tiende af godt og vel 30 Tønder, hvad jeg tillige Maaned anse for meget lidt. Da jeg har faaet Indtrykket af at Uredelighed med den her nævnte Tiendes Aflæggelse alt mere og mere griber om sig, særlig her i Bygden, har jeg ikke villet undlade at berøre dette. Hvad Kartoffelhøsten angaar, da har den her i

Bygden givet et mindre godt Udbytte, særlig kan dette siges om de Kartoffler, der have været dyrkede i den tørre Sandjord, som af Mangel paa tilstrækkelig Fugtighed, blev saa optørret at Gjødningen helt forstenedes; som følge heraf har Kartofflerne paa de nævnte Marker havt utilstrækkelig Gjødning og kunde derfor ikke vokse. I de Bygden hvor der er mere fugtig Jord have de derimod givet rigeligt Udbytte, ligesom Kvaliteten ogsaa har været fortrinlig. I Bygden Sand er desuden en Del af Kartofflerne bleven ødelagt af den almindelige Kartoffelsygd.

Fiskeriet har i dette Tidsrum givet et ualmindelig godt Udbytte her i Bygden, specielt Maanederne Mai og Juni. I de fleste andre Bygden har Udbytte tillige været almindelig godt med undtagelse af Bygden Skopen, i hvilken Bygd der i de to sidste Maaneder af Halvaaret er bleven fisket meget lidt.

Da der i den Tid Fuglen fanges, indtraf stille Vejr, blev ingen Fugl fanget ved Flejning; af Figlingsfugl blev der i Bygden Skuø fanget som i et Middelaar, men da Flejning er den Maade, hvorved den meste Fugl, baade Lomvie og Lunde, fanges, og denne, som ovenfor meddelt, mislykkedes, har Fuglefangsten i det Hele taget været ringe.

NCWinther

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1894-95 (F.A.J. 1895 N° 242)

SYSSELMANDEN
PAA
SANDØ

Trødum den 29. April 1895

Om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1. Oktober 1894 til 31 Marts 1895 tillader jeg mig herved ærbødigst at indberette følgende:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Uagtet den forløbne Vinter har været mere end almindelig kold, i særdeleshed fra Jul til Midten af Marts, og mere snefuld end de sidst foregaaende Aars, er Faarebesætningen i god Stand og det er ikke at vente, at der skal blive noget Affald paa denne. I den senere Tid er der opført flere Søjdehuse overalt her paa Øen, men saa vidt vides bruges det ikke, selv i strænge og snefulde Vintre i nogen nævneværdig Grad, at fodre Søjden med Hø.

Kvægbesætningen er ligeledes i fortrinlig Stand og der er rigeligt Foder tilstede overalt. Efter Udtalelser, som flere Steder er kommet mig for Øre, have Køerne givet mere mælk i Vinter end almindeligt, hvilket formentlig hidhører fra, at Høet i Fjor blev høstet i meget heldigt Vejr, uden at det under tørringen havde tabt noget af sin Kraft.

Fiskeriet har i dette Tidsrum givet et godt Udbytte. Siden Vaarfiskeriets Begyndelsen har dette særlig været godt i Bygden Skopen naar Baadene have kunnet komme ud; for enkelte Baade har Fangsten endog naaet op til 90 Kr. paa Baad. Af Sej blev der ogsaa i Vinter fanget betydeligt med Nót i den nævnte Bygd, samt ligeledes paa samme Maade i Bygden Skaalevig.

NCWinther

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1895 (F.A.J. 1895 N° 670)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ

Trødum den 8. Oktober 1895

Om Sandø Syssels Forfatning i andet Halvaar fra 1. April til 30. September 1895 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning.

I det forløbne Halvaar har Strubehoste og Diphteritis hersket i Bygden Skuø, hvoraf flere Børn ere døde, for øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Læmningen blev i Aar lige saa god som forrige Aar, og da Besætningen ligeledes var større, er der i alt født flere Lam i Aar end i Fjor paa Kongs- og Odelsgodset nemlig 4715 mod 4644. Uagtet Haugerne i Aar have havt en langt frodigere Græsvækst end i Fjor, er den Del af Slagtet, som hidtil er bleven søgt langt magrere baade til Kjød og Tælle end i Fjor, hvilket formentlig hidhører fra det hele Sommeren vedvarende regnfulde Vejr, som atter har havt til Følge at Græsset ikke har havt tilstrækkelig Foderkraft.

Ligesom Græsvæksten i Haugerne, som ovenfor berørt, har været meget frodig, saaledes er ogsaa Tilfældet med Bøen, men da Veirliget har været uheldigt for Høbjergningen, idet denne endnu ikke er færdig, vil Høet ikke have forholdsmæssig Drøjhed; dog anses det overalt tilstrækkeligt i Forhold til den tilstedeværende Kvægbesætningen.

Kornet tegner ikke til at give noget Udbytte i Forhold til hvad der er blevet dyrket. Da de fleste Agre vare for tykke, modnedes de ikke tilstrækkelig, hvorfor Kvaliteten ikke tegner til at blive god. De faa Agre, som ere tynde, have derimod været godt modnede, og Kornet paa disse er af almindelig god Beskaffenhed. Kartofflerne ere paa de tørre Sandmarker meget gode i Aar, men paa de fugtige Marker ere de ilde bedærvede, saa Udbytte bliver i det Hele taget ikke over et Middelaars.

Fiskeri har i dette Tidsrum overalt været ualmindelig godt, derimod er Fuglefangst helt mislykket.

For Kort Tid siden er der paa Store Dimon indtruffet et stort Bjergskred, som helt har bortrevet den til Fejtælændet "Grønaskor" værende Fjeldsti. For Bonden vil dette have et betydeligt Tab til Følge, thi foruden at han derved vil gaa Glip af største Parten af den Fugl, han aarlig kan fange, idet denne hovedsagelig er bleven fanget fra denne sti, vil han derved ligeledes miste Nyttens af Fejtælændet som saadant. Han har saaledes været vant til aarlig at slippe 52 Gimbrier til Græsning i Fejtælændet om Vinteren; naar han nu i det Sted skal være nødt til at føde lige saa mange inde med Hø, vil han efter eget Sigende være nødt til at indskrænke sit kohold med mindst 4 Stykker.

NCWinther

Vinter 1895-96 (F.A.J. 1896 N° 327)

SYSSELMANDEN
PAA
SANDØ

Trødum den 28. April 1896

Om Sandø Syssels Forfatning i Tidsrummet fra 1. Oktober til 31 Marts 1896 undlader jeg ikke herved ærbødigt at meddele følgende Indberetning:

Den i min Indberetning af 8. Oktober f.A. omtalte Sygdom paa Skuø vedvarede til omtrent 14 Dage før Jul, efter hvilken Tid intet Tilfælde er optraadt og den Maaned formentlig derfor betragtes som ophørt. For øvrigt har Sundhedstilstanden i dette Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Efter den erlagte Tiende, blev der her i Sysselet avlet 330 Tønder Korn i sidste Efterår. Forsaavidt man kan lægge Tienden til Grund for, hvad der virkelig er avlet, Maaned det kaldes et daarligt Middelaar, men dette er saa langt fra at være Tilfældet, idet der navnlig i Bygden Sand finder megen Uredelighed Sted hos flere med denne Tiendes Aflæggelse. Kvaliteten syntes ikke at blive god paa Grund af det meget regnfulde Vejr, som indtraf da Kornet skulde modnes, men den blev dog bedre end man havde ventet og kan overhovedet i den Henseende regnes for et Middelaar.

Da slagtet i Efteråret baade med Hensyn til Kjød og Tælle, gennemgaaende var af daarlig Beskaffenhed, var man ængstelig for, at ogsaa de Faar, som bleve tilsatte, vare af ringe Huld og saaledes ikke ville blive i Stand til at modstaa Vinteren. Imidlertid har denne, som bekjendt, været ualmindelig mild, af hvilken Grund Besætningen har overstaaet denne med tilsyneladende lige saa godt Huld som den havde i Efteråret. Det er derfor at vente, at Læmningen bliver god i Fald der under denne ikke indfalder pludselig daarlig Vejr, som jo kan bevirke en betydelig ødelæggelse af de nyfødte Lam.

Kvægbesætningen er ligeledes i god Stand; men da Høet sidste Efteråret blev bjerget under ugunstige Vejrforhold, har det af manglende Foderkraft ikke været i Stand til at bevirke at Køerne have givet tilnærmelsesvis saa megen Mælk som i Fjor. Efter Udtalelser af flere henved 1/3 mindre. Der er dog rigeligt Foder tilstede og Køerne ere allerede begyndt at komme paa Græs i Haugerne.

I det forløbne Tidsrum har Fiskeriet givet et ualmindelig godt Udbytte naar Baadene have kunnet komme paa Søen. I Vintermaanederne er dette blevet hindret betydeligt ved vedvarende sydlige og vestlige Vinde, saa der blev ikke fisket meget i Torretiden, derimod har der siden Vaarfiskeriet begyndte været fisket overmaade megen Fisk, saaledes have enkelte Baade i Bygden Skopen naaet op til 17 – 25 Kr. i Part. Denne er den eneste Bygd, som have god Vaarfiskeplads i Sandøen. I de andre Bygder har Udbytte jevnlige været fra 5 og op til 11 Kr. i Part. Af Sej er der ikke bleven fanget meget med Nót i Vinter.

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

NCWinther

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1896 (F.A.J. 1896 N° 855)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ

Trødum den 20. Oktober 1896

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. April til 30. September 1889 undlader jeg ikke herved ærbødigst at meddele følgende Indberetning:

I det forløbne Tidsrum have Mæslingerne gtrasseret i Bygden Skopen, hvoraf enkelte endnu ere syge; for øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Læmningen var i det Hele taget meget god i Aar, hvad der, efter det saare gunstige Vejr, som indtraf i Læmningstiden, i Forbindelse med at Besætningen i god Stand havde overstaaet Vinteren, ogsaa var at vente, og da Besætningen ogsaa nu er saa stor, som man overhovedet ønsker at holde den, er det fødte Antal Lam større i Aar end i Fjor, nemlig 4808 Lam imod 4715. De Lam, som hidtil ere blevne slagtede have imidlertid gjennemgaaende ikke været af bedre Besætningen end man efter de i enhver Henseende gunstige Forhold kunde vente. Grunden hertil hidhører formentlig fra, at de fleste Moderfaar, ved nu hvert Aar at have havt Lam ere blevne en Del forpinte, og have saaledes ikke været i Stand til at give Lammene tilstrækkelig Mælk. De enkelte Moderfaar, som have været golde de foregaaende Aar have derimod havt bedre Lam i Aar end almindeligt, ligesom ogsaa Bederne ere af meget god Beskaffenhed.

Græsvæksten har overalt været særdeles frodig, derimod har der ikke i Højbjergningstiden været helt gunstigt Vejr for Tørringen af Græsset og der er enkelte Bygder her, hvor alt Høet endnu ikke er indhøstet.

Udbyttet af Kornet bliver saavel med Hensyn til Kvantitet som Kvalitet, som i de gode Aar. Kartoflerne have atter i Aar været en Del fordærvede paa de fugtige Marker, men i de tørre Sandjorder er de fortrinlige.

Fiskeri har i dette Tidsrum været særdeles godt overalt. Fuglefangst har derimod, ligesom i Fjor, ikke givet noget Udbytte.

NCWinther, sign

Vinter 1896-97 (F.A.J. 1897 N° 352)

SYSSELMANDEN
PAA
SANDØ

Trødum den 22. April 1897

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. Oktober 1896 til 31 Marts 1897 meddeles herved ærbødigst følgende Indberetning:

I Slutningen af Efteråret og Begyndelsen af Vinteren grasserede et slemt Krim (formentlig Influenza) paa flere Steder her i Sysselet og vedvarede til hen imod Slutningen af Januar Maaned d.A. De i min Skrivelse af 20. Oktober f.A. anmeldte Mæslinger, som grasserede i Bygden Skopen, ophørte i Begyndelsen af November Maaned. I Slutningen af Januar Maaned indtraf der et par Tilfælder af samme Sygdom i Bygden Sand og den har nu udbredt sig til flere Huse. Endskjøndt 2 Personer af Sygdommen, har den dog hidtil været af mild Karakter. Desuden har Faaresyge i dette Tidsrum grasseret overalt. To Kruptilfælde have vist sig i et Hus i Bygden Skaalevig, men Sygdommen er endnu indskrænket til dette ene Hus.

Som jeg i forrige Halvaarsindberetning hentydede til, tegnede Kornavlens til at kunne give et mere end almindelig stort Udbytte; men efter den erlagte Tiende, blev der i hele Sysselet ikke avlet mere end godt og vel 398 Tønder, hvilket ikke kan siges at være mere end et godt Middelaars Udbytte. Hvad jeg allerede forhen flere gange har bemærket i mine Halvaarsindberetninger kan man formentlig ikke lægge Tienden til Grund for, hvad der i Virkeligheden bliver avlet af Korn, dette er navnlig Tilfældet i Bygden Sand, hvor der i Aar ikke er bleven svaret Tiende af mere end 101 Tønder 3 2/3 Skp, medens der i Bygden Skaalevig er svaret Tiende af 108 Tønder 6 1/3 Skp. Kvaliteten blev i det Hele taget meget god.

Uagtet den forløbne Vinter ikke har været meget snefuld, har Vejrliget dog været af den Beskaffenhed – Storm- og regnfuldt – at Faarene paa sine Steder ere blevne ikke saa lidt forpinte. Dog have de efter Omstændighederne overstaaet Vinteren med saa godt Huld, at der ikke er Udsigt til, at der bliver noget Stort Affald paa disse. Læmningen er nu begyndt paa enkelte Steder, men dersom Vejret ikke snart bliver mere lunt end det haver været, saa Græsset kan komme til frodig Spiren, er det at vente, at denne ikke vil blive god; idet Moderfaarene i saa Fald ville mangle Evne til at give Lammene tilstrækkelig Mælk.

Kvægbesætningen er i god Stand og Fodermangel er ingen Steder tilstede i Fald Køerne noget snart kunne komme paa Græs i Haugerne.

Medens Fiskeri i Efterårmaanederne var meget godt overalt blev der i Vintermaanederne fisket ubetydeligt i alle Bygder med Undtagelse af Bygden Sand, hvor der, de enkelte Dage i Torretiden kunde komme paa søen, blev fanget megen Fisk. Siden Begyndelsen af Februar Maaned have Baadene paa Grund af vedvarende sydlig Vinde i

Sandøe Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Forbindelse med Storm og Brænding ikke været paa Søen. Af Vaarfisk er derfor intet fanget i Aar. I Bygden Skopen er der i den senere Tid bleven fanget en Del Sej med Nót.

NCWinther, sign

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1897 (F.A.J. 1897 N° 996)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ

Trødum den 25. Oktober 1897

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. April til 30. September 1897 undlader jeg ikke herved ærbødigt at meddele følgende Indberetning.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Endskjøndt man, saavel efter den Tilstand, hvori Faarebesætningen ved Læmningstiden befandt sig i (v. Skr. Af 22. April d.A.), som og paa grund af det ved samme Tid værende kolde Vejr, der hindrede Græssets Spiren – havde god Grund til at antage, at Læmningen vilde blive daarlig i Aar, blev den dog over al Forventning ret god. Saaledes er der paa Kongs- og Odelsgodset, efter den opgivne Tiende født i alt 4395 Lam imod 4808 Lam i Fjor, da Læmningen blev kaldt almindelig god. Den Del af Slagtefaar, som hidtil er bleven søgt, har baade med Hensyn til Kjød og Tælle været af særdeles god Beskaffenhed, særlig have Bederne været meget fede. Efter hvad der berettes om vægten af Slagtekroppene, saavel af Lam som Beder, saa have disse i den senere Tid opnaaet større Vægt end tidligere. Dette hidhører efter min Mening hovedsagelig fra, at Besætningerne mere end før er bleven krydset med Springsøjd fra de nordlige Øer, men mulig have de mange Søjdehuse, som i den senere Tid ere blevne opførte her ogsaa haft gavnlig Virkning i den nævnte Retning. At føde Faarene med Hø i de enkelte Vintre er man derimod endnu ikke begyndt paa her i nogen nævneværdig Grad.

Græsvæksten har været almindelig god her overalt og da der i Højbjergningstiden, navnlig i Slutningen af denne faldt ind med godt Vejr, blev Høet bjerget i god Stand, hvis Aarsag der i alle Bygder er rigeligt Foder tilstede.

Kornet er med Hensyn til Kvaliteten fortrinlig, fornemmelig i Bygden Sand, men da de fleste Agre vare tynde, bliver Kvantiteten næppe ret stor. Kartofflerne have heller ikke givet noget stort Udbytte i Aar.

Fiskeri har i dette Tidsrum givet et meget ringe Udbytte. Fuglefangst har derimod været bedre i Aar end de foregaaende Aar, dog naar det samlede Udbytte næppe højere end til et Middelaars.

NCWinther, sign.

Vinter 1897-98 (F.A.J. 1898 N° 298)

SYSSELMANDEN

PAA

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

SANDØ

Trødum den 22. April 1898

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. Oktober 1897 til 31 Marts 1898 tillader jeg mig herved ærbødigst at indberette følgende:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum være god.

Efter den erlagte Tiende blev der i sidste Efterår avlet c. 310 Tønder Korn, som med Hensyn til Kvaliteten var af fortrinlig Beskaffenhed. Som i min Indberetning af 25. Oktober f.A. bemærket gave Kartofflerne derimod overhovedet ikke noget godt Udbytte i Fjor, naar undtages i Bygden Sand, hvor det hos flere var ret godt. Desuden ere de i den forløbne Vinter blevne meget fordærvede af Kartoffelsygdome, saa mange have næppe tilstrækkeligt af Læggekartofler.

Faarebesætningen er i god Stand, hvilket ogsaa er Tilfældet med Kvægbesætningen ligesom der heller ikke tegner til at blive Fodermangel.

Fiskeriet har i dette Tidsrum været meget daarligt og da Fisken tillige har været i lav Pris ved Handlerne, er Udbyttet af samme i det Hele taget ringe.

NCWinther

Sommer 1898 (F.A.J. 1898 N° 724)

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. April til 30. September 1889 undlader jeg ikke herved ærbødigst at meddele følgende Indberetning.

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været meget god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Som i Sysselmandens Indberetning af 22. April anført var Faarebesætningen henimod Læmningstiden i ret god Stand, og da der heller ikke under Læmningen indtraf noget særdeles strængt Uvejr, blev denne ogsaa meget god. Der er saaledes efter den opgivne Tiende paa Kongs- og Odelsgodset født 4593 Lam imod 4395 Lam i Fjor, hvilket sidste Aar blev kaldt for et meget godt Aar. De Faar der hidtil ere bleven slagtede har derimod været ualmindelig magre, baade med Hensyn til Kød som Tælle, hvad vistnot dels Maaned tilskrives det regnfulde Vejr, der har hersket gennem hele Sommeren og Efteråret, og dels at Moderfaarene ikke have kunnet give tilstrækkeligt Mælk, da Læmningen nu i flere paa hinanden følgende Aar har været jævnt god, saa Moderfaarene har været gennemgaaende magre. De fleste Hauger have desuden ogsaa nu i flere Aar havt fuld Besætning (!)

Græsvæksten har i Aar været almindelig god; men da Vejret i Højbjergningstiden var meget ugunstigt, blev Høet langt fra saa godt som man kunde ønske. Her i Sysselet er dog alt Hø nu kommet i Hus og anses for at være tilstrækkeligt i Forhold til den tilstedeværende Kvægbesætning.

Kornet tegner for de fleste Bygder vedkommende til at give ringe Udbytte i forhold til det Areal der er blevet dyrket, ligesom Kvaliteten heller ikke tegner til at blive god. I Bygden Skaalevig derimod menes Kornhøsten saavel med Hensyn til Kvaliteten som Kvantiteten at blive ualmindelig god, hvad rimeligvis hidhører fra, at vestlige Vinde har været fremherskende den sidste Part af Sommeren og Efteråret, og denne Vindretning i omtalte Bygd ikke medfører saa stor Fugtighed, som i de andre Bygder her i Sysselet.

Kartoffelhøsten er for Bygden Sands vedkommende omtrent som et Middelaars, hvad især gjælder om de Kartoffler, der ere dyrkede i de tørre Sandmarker, hvor Fugtigheden ikke har saa stor Indflydelse som i Muldjorden. De Kartoffler der ere dyrkede i Muldjorden er derfor ogsaa paa Grund af Fugtigheden for en stor Del mislykkede.

Fiskeri har i dette Tidsrum givet ualmindelig lidt Udbytte, dels begrundet i det daarlige vejr, der har hindret Baadene i at komme paa Søen, og dels i at der har været meget lidt til af Fisk, naar Baadene en enkelt Gang har kunnet komme ud paa Fiskeri. Nu i Efteråret har man jævnlig bemærket Dampskibe, der har trawlet lige tæt ind imod Land rundt om Sandøen, saa Folk er mere tilbøjelige til at give disse Skyld for det daarlige Fiskeri, idet disse dampskibe med deres trawl optog den Fisk, der paa denne Aarstid altid findes i Mængde inde i Fjordene og saaledes paa denne Maade ødelægger Fiskeriet for Baadene.

Fuglefangst har i Aar givet et meget ringe Udbytte.

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sandø Syssels Kontor, Trødum den 26. Oktober 1898

M.A. Winther, konst

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1898-99 (F.A.J. 1899 N° 370)

SYSSELMANDEN
PAA
SANDØ

Sand den 19. Maj 1896

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. Oktober 1898 til 31 Marts 1899 tillader jeg mig herved allerærbødigst at meddele følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Efter den erlagte Tiende blev der i afvigte Efterår avlet 315 Tønder Korn af mellem eller knapt mellem Kvalitet. Med Hensyn til Kartofflerne gave disse gennemgaaende Udbytte som i et Middelaar. I sands Bygd noget over og i Bygder paa Øens Østside noget under et Middelaars.

Udbytte af Slagtefaar var i sidste Efterår som et Middelaars, noget over med Hensyn til Antal, noget under med Hensyn til Kvalitet. Faarebesætningen har lidt en Del, dog mest paa Skuø i den forløbne Vinter og Læmningen tegner til at blive under et Middelaars.

Kvægbesætningen er paa Grund af Fodermangel gennemgaaende i daarlig Stand.

I sidste Efterår blev der fanget saa mange god Stand i Bygden Skopen, som den derboende Befolkning kunde bjærge. For øvrigt har Fiskeri i det omhandlede Tidsrum overalt i Sysselet kun givet ringe Udbytte.

Allerærbødigst

JHSchrøter

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1899-1900 (F.A.J. 1900 N° 327)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ, Sand den 20. April 1900

Til Færø Amt

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. Oktober 1899 til 31 Marts 1900 tillader jeg mig herved allerærbødigst at indberette:

Sundhedstilstanden har i dette Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Fiskeri har i Bygden Skopen paa Grund af at man der har fået Sild fra Thorshavn til Agn, været rigtig godt. I de øvrige Bygder har det været som i et Mellemaar.

Efter den erlagte Tiende blev der i afvigte Efterår avlet 271 Tønder Korn, imod 315 Tønder det foregaaende Aar. I Bygderne paa Sandøens Østside var det af mellemgod Kvalitet, i de øvrige Bygder derimod af daarlig Beskaffenhed. I Bygden Sand gave Kartofflerne Udbytte som i et Middelaar, i de øvrige Bygder i Sysselet noget mindre.

Udbyttet af Slagtefaar i sidste Efterår var kun ringe, idet det baade var af daarlig Kvalitet og ringe i Antal. Der blev nemlig paa Kongs- og Odelsgodset kun svaret Tiende af 4081 Lam imod 4593 det foregaaende Aar. Saavel Faarebesætningen som Kvægbesætningen ere i god Stand.

Allerærbødigst

JHSchrøter

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1900 (F.A.J. 1900 N° 695)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ

Sand den 8. Oktober 1900

Til Færø Amt.

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. April til 30. September 1900 tillader jeg mig herved allerærbødigt at afgive følgende Indberetning:

Hvad Sundhedstilstanden angaar, da led Befolkningen i Bygder Dal, Skaalevig og Skopen i Forsommeren en Del af Influenza, i øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Paa Grund af det ugunstige Vejr der indtraf i Læmningen, var denne mindre god. Efter den opgivne Tiende er der paa Kongs- og Odelsgodset født 3464 Lam imod 4081 forrige Aar. Disse Tal give dog ikke et ganske korrekt Billede, fordi der paa Grund af en Misforståelse imellem Sysselmanden og vedkommende ydere blev svaret Tiende af for mange Lam i Bygden Sand forrige Aar, hvilket i Aar er blevet berigtiget. Hvad der hidtil har været slagtet almindelig god Lam har været af god Kvalitet.

Græsvækst har været over et Middelaar, og paa Grund af det gunstige Vejr der indtraf under Højbjergningen er Høet af fortrinlig Kvalitet.

Med Hensyn til Korn, da ventes heraf et Udbytte, der er over et Middelaars, saavel med Hensyn til Kvaliteten som Kvantiteten; ogsaa af Kartoffler ventes Udbyttet at blive godt.

Storkjovens Antal er i aftagende. Her i Sysselet ynglede i Aaret 1898 25 Par, nemlig 3 i Store Dimon, 1 i Dal, 1 i Husevig, 4 i Skaalevig, 12 i Sand, deraf 10 i Trødum Hauge, og 4 i Skuø, imedens der kun i Aar har ynglet 3 i Skuø, 7 i Trødum Hauge. 2 enlige Fugle have færdedes der, og Skindet samt Skelettet af 2 Fugle blev forrige Aar fundet i nævnte Hauge, formentlig Fugle der ere anskudte paa Havet.

Fiskeri har i dette Tidsrum været som i et Middelaar. Fuglefangst gav kun et ringe Udbytte.

JHSchrøter

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1900-1901 (F.A.J. 1901 N° 265)

SYSELMANDEN
PAA
SANDØ,

Sand den 2. April 1901
Til Amtmanden over Færøerne

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. Oktober 1900 til 31 Marts 1901 tillader jeg mig herved tjenstligt at indberette følgende:

Med Hensyn til Sundhedstilstanden da har yngre Personer og Børn i Bygden Sand i de sidste Par Maaneder havt Kighoste; hvorimod den paa et enkelt Hus i Skaalevig undtaget, ikke er optraadt i de andre Bygder i Sysselet. For øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes følgende:

Fiskeri har gjennemgaaende været rigtig godt, naar Baadene paa Grund af Veirliget har kundet komme ud, hvori de i Efteråret, paa Grund af ugunstigt Vejr, ikke lidet ere hindrede. Dette gunstige Fiskeri hidhører for en ikke ringe Del fra, at Folk nu delvis benytter Sild til Agn. I Bygden Sand har 2 Kjøbmænd i den forløbne Vinter fanget lidt Sild inde paa Sandsbugten, hvad ikke er sket tidligere. Denne Sildefangst vil forhaabentlig senere udvikle sig til at faa større Betydning.

Efter den erlagte Tiende blev der i Efteråret avlet ganske det samme Kvantum Korn, som det foregaaende Aar, nemlig 271 Tdr. Kornet var af bedste Kvalitet. Udbytte af Kartofler var over et Middelaars.

Slagtet i Efteråret var i det Hele taget meget godt og ikke lidet bedre end et Middelaars. Paa Grund af den milde Vinter, vi have havt, er Faarebesætningen i god Stand. Kvægbesætningen er ogsaa i god Stand.

Ærbødigst
JHSchrøter

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1901 (F.A.J. 1901 N° 735)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ

Sand den 15. Oktober 1901

Til Færø Amt

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. April til 30. September 1901 tillader jeg mig herved tjenstligt at afgive følgende Indberetning:

Med Hensyn til Sundhedstilstanden har nogle Børn i Skuø lidt af Relorine??, hvoraf 1 døde. For øvrigt har Sundhedstilstanden i dette Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Læmningen var rigtig god. Efter den opgivne Tiende er der paa Kongs- og Odelsgodset født 4640 Lam imod 3464 Lam forrige Aar. Hvad der hidtil er slagtet af Faar har været af god Kvalitet, dog ere forholdsvis mange Lam døde af Braðsot i Bygder Sand og Skarvenæs nu i Efteråret. Græsvækst har været meget daarlig, men paa Grund af det gunstige Vejr der indtraf under Højbjergningen er Høet af bedste Kvalitet. Af Korn og Kartoffler har Høsten givet et ringe Udbytte. Kornet er delvis af daarlig Kvalitet.

Fiskeri har været under et Middelaars. I Bygderne paa Øens Østside lidt bedre, i Bygderne Sand og Skopen ringere.

Ærbødigst

JHSchrøter

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1901-1902

(F.A.J. 1902N^o 321)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ,

Sand den 22. April 1902.

Til Færø Amt

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. Oktober 1901 til 31. Marts 1889 tillader jeg mig herved tjenstligt at indberette:

Befolkningen har i Vinter lidt en Del af Underlivssygdomme, i øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Vedrørende de forskellige Næringsveje bemærkes:

Fiskeriet var daarligt i Efteråret paa Grund af ugunstigt Veirligt. I Torretiden har det derimod været af det bedste.

Efter den erlagte Tiende blev der i Efteråret avlet det samme Kvantum Korn som det foregaaende Aar, nemlig 271 7/8 Td. I Bygderne Skaalevig, Husevig og Dal var Kornet af mellem Godhed, i de øvrige Bygder af daarligste Kvalitet. Kartoffelavlens gennemsnitlig et meget daarligt Udbytte.

Slagtet i Efterår var af det bedste med Hensyn til Kvantitet; men Kvaliteten var kun daarlig, da Slagtefaarene gennemsnitlig vare magre.

I Bygden Dal og i Trødum hauge samt Sanderhauge i Sand døde en hel del af Faarene i Vinter; i øvrigt er Faarebesætningen afmagret og i meget daarlig Tilstand. Kvægbesætningen er ogsaa paa Grund af Fodermangel i mindre god Tilstand.

JHSchrøter, sign.

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1902

(F.A.J. 1902 N° 699)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ

Sand den 20. Oktober 1902

Til Færø Amt

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. April til 30. September 1902 tillader jeg mig herved tjenstligt at afgive følgende Indberetning:

Sundhedstilstanden har i det omhandlede Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Læmningen var meget daarlig, dels paa Grund af det ugunstige Veirlig, der indtraf under Læmningen, dels fordi Moderfaarene vare saa afmagrede, at den Mælk, de vare i Besiddelse af, kun afgav utilstrækkelig Næring til de spæde Lam. Efter den afgivne Tiende er der paa Kongs- og Odelsjorden født 3413 Lam imod 4640 Stkr. forrige Aar. De Lam, der hidtil ere slagtede, have med Hensyn til Kvaliteten været under et Middelaars.

Græsvæksten har været meget slet, saa at det for at undgaa Fodermangel bliver nødvendigt at slagte en del af Kvægbesætningen, antagelig $\frac{1}{4}$ Del. Højbjergningen er lykkedes taalelig godt med undtagelse af noget Hø i Sandøens østlige Bygder, navnlig Husevig, hvor man af Hensyn til den slette Græsvækst, for at faa det til at vokse mere, lod en del Græs staa til saa sent paa Efteråret at de paagældende havde stor Vanskelighed med at faa det bjerget, og da dette ikke skete, havde Høets Kvalitet lidt meget.

Fiskeri har været under et Middelaars.

Som af mig indberettet under 26. f.M. blev en Grind paa 82 Hvaler, vurderet 30 Gl. 4 $\frac{1}{4}$ Skarlagensfeber. Dræbt i Husevig den 10. f.M.

JHSchrøter, sign.

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Vinter 1902-1903 (F.A.J. 1903Nº 220)

SYSSELMANDEN
PAA
SANDØ,

Sand den 1. April 1903

Til Færø Amt

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. Oktober 1902 til 31. Marts 1903 tillader jeg mig herved tjenstligt at indberette:

I Bygden Skopen er indtruffet enkelte Tilfælde af Tyfus. I Bygden Sand, og efter Sigende i Bygder Husevig og Dal, have nogle Personer havt Fnat. I øvrigt har Sundhedstilstanden været god.

Om de forskjellige Næringsveje bemærkes:

Af Graasej fangedes der i Efteråret forholdsvis betydeligt i Bygder Skaalevig og Dal. En ikke ringe Del blev ogsaa fanget i Bygden Skopen. I øvrigt har Fiskeriet, tildels ogsaa paa Grund af daarligt Veirligt, været meget daarligt. I de sidste Par Dage har der dog været rigelig Fangst.

Kornet i Efteråret var baade lidt og af daarlig Kvalitet. Efter den erlagte Tiende blev der avlet 194 Td, imod 271 1/8 Tdr. forrige Aar. Kartoffelavlens har været som et Middelaars.

Faarebesætningen er i god Stand, hvorimod Tilstanden i saa Henseende blandt Kvægbesætningen paa Grund af Fodermangel er mindre god.

JHSchrøter

Sandø Syssels Forfatning 1830-1903

Indberetninger fra Sysselmanden i henhold til Amtsordre af 23. November 1830

Sommer 1903 (F.A.J. 1903 N° 725)

SYSSELMANDEN

PAA

SANDØ

Sand den 25. Oktober 1903.

Til Færø Amt

Om Sandø Syssels Forfatning i Halvaaret fra 1. April til 30. September 1903 tillader jeg mig herved tjenstligt at indberette:

Sundhedstilstanden har i det omhandlede Tidsrum været god.

Om de forskellige Næringsveje bemærkes følgende:

Paa Grund af det særlig ugunstige Vejr, der indtraadte under Læmningen, var denne meget daarlig, og endnu slettere end forrige Aar. Efter den opgivne Tiende er der paa Kongs- og Odelsgodset tiendet af 2940 fødte Lam, imod 3413 Stkr. forrige Aar og 4640 i Aaret 1901. De Faar, der hidtil ere slagtede, ere af Mellemkvalitet.

Græsvæksten har været som et Middelaars, og da Vejret har været ret gunstigt for Højbjergningen, er høet af god Beskaffenhed.

Kornet er under og Kartofflerne over et Middelaars.

Fiskeri har været som et Middelaars. I Bygden Skopen er fanget megen Graasej med Medestang.

JHSchrøter

[Hermed slut for SA-indberetninger. RG 4. marts 2006]